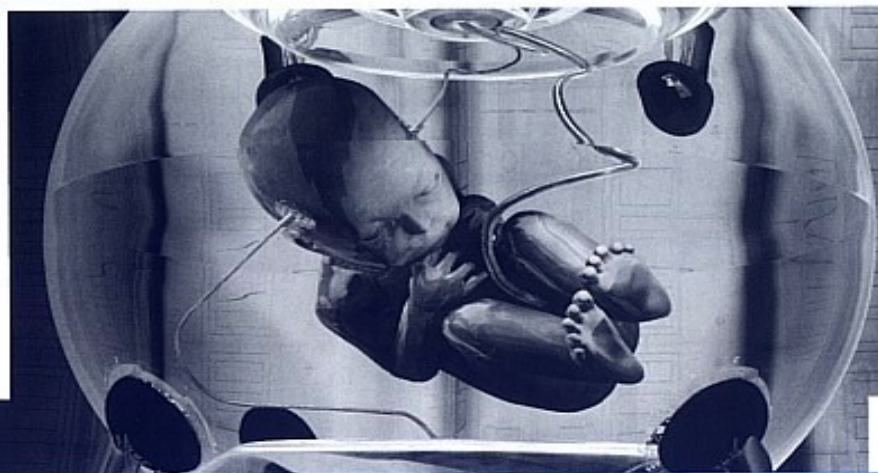

Jevgenij Zamjatin

59

My

EDICE DENÍK
LIDOVÉ NOVINY

SVĚTOVÁ
LITERATURA

Jevgenij ZAMJATIN

Jevgenij ZAMJATIN

My

Z ruského originálu *My*
přeložili Vlasta a Jaroslav Tafelovi
Pro edici *Světová literatura*
Lidových novin
vydalo nakladatelství
EUROMEDIA GROUP k. s.,
Praha 2006
Vydání šesté

Translation © Vlasta a Jaroslav Tafelovi, 1969
ISBN 80-86938-62-X

1. ZÁZNAM

Osnova:
Oznámení
Nejracionálnější čára
Veliká báseň

Opisuji prostě slovo za slovem, co bylo dnes otištěno ve Státních listech:

Za 120 dní skončí stavba INTEGRÁLU. Bliží se veliká historická chvíle, kdy se první INTEGRÁL vznese do kosmického prostoru. Před tisíciletím podřídili vaši hrdinní předkové moci Jednotného státu celou zeměkouli. Na vás je dosáhnout ještě slavnějšího vítězství: zintegrovat skleněným, elektrickým, ohňodechým INTEGRÁLEM nekonečnou rovnici vesmíru. Na vás je vložit blahodárné jařmo rozumu na nevědomé bytosti sídlící na jiných planetách – snad ještě v divošském stavu svobody. Nepochopí-li, že jim přinášíme matematicky neomylné štěstí, jsme povinni jim je vnutit. Ale dříve než zbraně vyzkoušíme slovo.

Jménem Dobroditele oznamuje se všem číslům Jednotného státu:

Každý, komu nechybějí vlohy, je zavázán sepsovat traktáty, tendenční poezii, manifesty, ódy nebo jiná díla o kráse a vznešenosti Jednotného státu.

To bude první náklad, který ponese INTEGRÁL.

At' žije Jednotný stát, at' žijí čísla, at' žije Dobroditel!

Píšu – a cítím, že mi hoří tváře. Ano, zintegrovat grandiózní vesmírnou rovnici. Ano, narovnat divožskou křivku, napřímít ji podle tečny – asymptoty – podle přímky. Protože linií Jednotného státu je přímka. Nádherná, božská, přesná, racionální přímka – nejrationálnější z čar.

Já, D-503, Hlavní konstruktér *Integrálu*, jsem jen jedním z matematiků Jednotného státu. Mé pero navyklé číslicím není schopno vytvořit hudbu asonancí a rýmů. Pokusím se pouze zaznamenat to, co vidím, co si myslím – přesněji, co si myslíme MY (ba právě – MY, a toto MY nechť stojí v titulu mých záznamů). Ale bude to derivát našeho života, matematicky dokonalého života Jednotného státu, a co jiného by tedy mohlo vzniknout než veliká báseň? Vznikne sama od sebe, mimo moji vůli – věřím tomu a vím to.

Píšu a cítím, že mi hoří tváře. Něco podobného asi zakouší žena, když ve svém nitru poprvé zachytí tep nového, ještě droboučkého, slepého človíčka. Jsem to já a zároveň někdo jiný. A dlouhé měsíce ho budu muset živit vlastní mízou, vlastní krví a pak ho s bolestí od sebe odtrhnout a položit k nohám Jednotného státu.

Ale jsem odhodlán tak jako každý, nebo skoro každý z nás. Jsem odhodlán ke všemu.

2. ZÁZNAM

Osnova:

Balet

Čtvercová harmonie

X

Je jaro. Z neviditelných divokých plání za Zelenou stěnou přináší vítr žlutý medový pyl nějakých květů. Ten sladký pyl vysouší rty člověk si po nich musí každou chvíli přejet jazykem – a snad mají sladké rty všechny ženy, jež potkávám (a muži ovšem také). Trochu to překáží v logickém myšlení.

Ale zato ta obloha! Modrá, nezkalená jediným mráčkem (jak barbarský vkus měli starověcí lidé, když jejich básníky mohl okouzlovat nesmyslný a neuspořádaný běh beztvarych chuchvalců páry). Mně se líbí – a jistě se nemýlím, řeknu-li: nám se líbí – jen tahle sterilní, neposkvrněná obloha. V takových dnech je celý svět odlit ze stejné pevného, věčného skla jako Zelená stěna, jako všechny naše stavby. V takových dnech lze spatřit samu modrou podstatu věcí, jakési jejich dosud neznámé, úžasné rovnice, lze je spatřit i v tom nejobyčejnějším, nejvšednějším předmětu.

Dnes ráno jsem například byl v hale, kde se staví *Integrál* – a najednou jsem spatřil stroje: se zavřenýma očima se pokorně točila závaží regulátorů; třpytivé hřídele se skláněly vpravo a vlevo; rameno táhla se hrdě pohupovalo; nůž obráběčky přisedával do taktu neslyšné hudby. A najednou jsem spatřil všechnu krásu toho velkolepého baletu strojů, zalitého lehkým modrým sluncem.

Ptal jsem se pak sám sebe, proč je to tak krásné. Proč je tanec krásný? Dá se odpovědět: protože to je *nesvobodný* pohyb, protože veškerý hluboký smysl tance je právě v absolutní estetické podřízenosti, v ideální nesvobodě. A je-li pravda, že se naši předkové oddávali tanci ve chvílích největšího zanícení (náboženské mystérie, vojenské přehlídky), znamená to jedině, že instinkt nesvobody je člověku odedávna vlastní, a my v našem dnešním životě jen uvědoměle...

Budu muset dokončit později – cvakl numerátor. Zvedám oči. Ovšem, O-90. A za chvíličku tu bude ona sama, abych s ní šel na vycházku.

Milá O! Vždycky mi připadalo, že se podobá svému jménu: deset centimetrů pod Mateřskou normu, a proto je celá do kulata vykroužená, a růžové O rtů se otvírá vstříc každému mému slovu. A má okrouhlý, kyprý záhyb na zápěstí, jako mívají děti.

Když vstoupila, ještě ve mně naplno zvučel logický setrvačnick a ze setrvačnosti jsem začal mluvit o své nejnovější definici, která platí o nás všech, o strojích i o tanci.

„To je krása, vidíte?“ řekl jsem.

„Ano. Jaro je překrásné,“ usmála se na mne růžově O-90.

To se povedlo – jaro! Myslí, že jaro. Ty ženské! Nechal jsem toho.

Dole. Ulice je plná. Za takového počasí věnujeme obvykle odpolední Hodinu soukromí doplňkové vycházce. Jako vždycky vyhrával Hudební podnik všemi svými tlampači Pochod Jednotného státu. Ve vyrovnaných řadách, ve čtyřstupech si nadšeně do taktu vykračovala čísla, stovky, tisíce čísel v modrých unifách¹ se zlatými štítky na prsou – státním číslem každého a každé. A já – my čtyři – jsme jednou z nespočetných vln v tomto mohutném proudu. Po mém levém boku O-90 (kdyby to psal některý z mých chlupatých předků před tisíci lety, užil by o ní asi toho směšného slova „moje“); vpravo jakási dvě neznámá čísla, ženské a mužské.

Blaženě modrá obloha, drobné dětské sluněčko v každém štítku, tváře nezkalené pošetilostí myšlenek... Paprsky – rozumíte, všechno je z jakési jediné, zářivé, usměvavé látky. A mosazné takty: tra-ta-ta-

---

¹ Pravděpodobně ze starověkého „uniforma“.

tam, tra-ta-ta-tam, ty třpytivé mosazné stupně, a s každým stupněm se zvedáme výš a výš, do závratného blankytu.

A náhle se mi stalo totéž, co ráno v hale, jako bych teprve teď poprvé prohlédl – spatřil jsem vše: neměnné přímky ulic, třpytivé sklo dláždění, úžasné průzračné rovnoběžnostěny obydlí, čtvercovou harmonii šedomodrých šiků. A bylo mi, jako bych já, a nikoli celé generace, právě já zvítězil nad starým Bohem a starým životem, právě já vytvořil tohle všechno, tyčím se jako věž, bojím se pohnout loktem, aby se stěny, kopule, stroje nerozpadly v sutinách...

A v dalším okamžiku – skok přes několik staletí, z plus do minus. Vzpomněl jsem si (zřejmě kontrastní asociace) – náhle jsem si vzpomněl na obraz v muzeu: jejich tehdejší ulice z dvacátého století, omračně pestrý, zmatený příval lidí, kol, zvířat, plakátů, stromů, barev, ptactva... A přece prý to tak opravdu bylo – mohlo to být. Zdálo se mi to tak nepravděpodobné, tak nejapné, že jsem to nevydržel a zasmál se.

A vzápětí ozvěna – smích – zprava. Otočil jsem se. Proti mně bílé, oslnivě bílé a ostré zuby, neznámá ženská tvář.

„Promiňte,“ řekla, „ale rozhlížel jste se tak nadšeně – jako nějaký mytický bůh sedmého dne tvoření. Snad jste přesvědčen, že jste i mne stvořil vy a nikdo jiný. To mi velmi lichotí...“

To všechno bez úsměvu, dokonce bych řekl s jistou úctou (snad ví, že jsem Hlavním konstruktérem *Integrálu*). Ale nevím – v očích nebo v obočí má jakési divné zneklidňující x a já je nemohu a nemohu pochopit, dát mu číselné vyjádření.

Zrozačitel jsem a trochu zmateně jsem se pokusil o logické vysvětlení svého smíchu. Je zcela jasné, že ten kontrast, ta nepřeklenutelná propast mezi dneškem a minulostí...

„Ale proč nepřeklenutelná? (Jaké má bílé zuby!) Přes propast se dá přece postavit most. Uvědomte si, že hlas bubnu, pochodový proud, řada vedle řady, to bylo tenkrát také, a tak...“

„Ale ovšem, to je jasné!“ zvolal jsem (byl to překvapivý průsečík myšlenek: opakovala skoro mými slovy to, co jsem zaznamenal před vycházkou). „Chápete, i myšlenky. To proto, že nikdo není jedinec, každý je *jedním z*. Jsme tak stejní...“

Ona:

„Myslíte?“

Viděl jsem obočí zvednuté ke skráním, jako ostré růžky x , zase jsem se z ničeho nic zarazil; podíval jsem se napravo, nalevo – a...

Vpravo ode mne ona, štíhlá, bystrá, vzdorně ohebná jako proutek, I-330 (teď vidím na její štítek); vlevo O, úplně jiná – celá z kružnic, s dětským záhybem na ruce; a na konci naší čtveřice nějaké mužské číslo, které neznám, dvakrát zahnuté jako písmeno S. Byli jsme každý jiný...

Ta vpravo, I-330, zřejmě zachytila můj rozpačitý pohled – povzdychla:

„Ano – bohužel!“

To bohužel bylo vlastně velmi případné. Ale zase měla na tváři nebo v hlase cosi takového...

Řekl jsem s neobvyklou příkrostití:

„Jaképak bohužel. Věda se vyvíjí a je jisté – když ne teď, tedy za padesát, za sto let...“

„I nosy budou mít všichni...“

„Ano, nosy,“ málem jsem už křičel. „Jestli je nějaký, lhostejno jaký důvod k závistí... Jestli mám nos jako knoflík, a druhý má...“

„Copak o to, vy máte nos dokonce klasický, jak se říkávalo za starých časů. Ale ruce... No, ukažte, jen mi ukažte ruce!“

Nesnáším, když se mi někdo dívá na ruce. Mám je celé zarostlé, chlupaté – jakýsi ohavný atavismus. Natáhl jsem ruku a co nejlhostejněji jsem řekl:

„Opičí.“

Podívala se mi na ruce, pak do tváře:

„Ale to je nesmírně zajímavý akord,“ odhadovala mě očima, jako na vážkách, obočí se jí na okamžik zase změnilo v růžky.

„Je přihlášen na mne,“ radostně a růžově otevřela rty O.

Kdyby radši mlčela – to sem vůbec nepatřilo. Celkem vzato tahle milá O – jak bych to řekl – má nesprávně vypočítanou rychlost jazyka, vteřinová rychlost jazyka má být vždycky o trochu menší než vteřinová rychlost myšlení, a ne naopak.

Na konci ulice na akumulátorové věži odbíjel zvon hlasitě sedmnáctou. Hodina soukromí končila. I-330 odcházela s ním, s tím mužským číslem zkrouceným do S. Je v něm cosi, co vzbuzuje úctu, a

náhle se mi zdá, že jeho tvář odněkud znám. Někde jsem se s rum setkal – teď si nevzpomenu.

Na rozloučenou se na mne I usmála, zase tak do *x*.

„Přijďte se pozítří podívat do posluchárny sto dvanáct.“

Pokrčil jsem rameny:

„Budu-li mít příkaz zrovna do té posluchárny, jak říkáte...“

Ona na to s jakousi podivnou jistotou:

„Budete.“

Ta žena mi byla nepříjemná jako nerozložitelný iracionální člen, který se náhodou připeletl do rovnice. A byl jsem rád, že zůstanu aspoň na chvíli sám s milou O.

Prošli jsme ruku v ruce čtyřmi přímými ulicemi. Na nároží musela vpravo, já vlevo.

„Tak ráda bych šla dneska k vám, spustit záclony. Zrovna dneska, teď hned...“ zvedla ke mně O plaše velké, křišťálově modré oči.

Je komická. Co jsem jí na to měl říci? Byla u mne teprve včera a ví stejně dobře jako já, že náš příští sexuální den je pozítří. Je to prostě zase ten její „předstih před myšlením“ – jako někdy dochází k (škodlivému) předstihu zapalování u motoru.

Při loučení jsem ji dva... ne, budu přesný – třikrát políbil na krásné, modré, jediným mráčkem nezkalené oči.

3. ZÁZNAM

Osnova:

Sako

Stěna

Desky

Prošel jsem všechno, co jsem zaznamenal včera, a vidím, že jsem nepsal dost jasně. Totiž všechno je naprosto jasné pro kohokoli z nás. Ale co když jste vy neznámí, jimž *Integrál* přinese mé záznamy, dočetli velkou kruhu civilizace teprve k té stránce, co naši předkové před devíti sty lety? Neznáte možná ani takové základní pojmy jako Hodinové desky, Hodiny soukromí, Mateřská norma, Zelená stěna, Dobrodítel. Připadá mi malicherné, a zároveň hrozně obtížné o tom mluvit. To jako kdyby spisovatel třeba z dvacátého století měl ve svém románě vysvětlovat, co je sako, byt, manželka. Ale copak by se jeho román obešel bez poznámek o saku, kdyby se překládal pro divochy?

Divoch by jistě koukal na sako a myslel si: Načpak tohle je? Je to jenom zátěž. A zrovna tak asi budete koukat vy, když vám řeknu, že nikdo z nás od dob Dvousetleté války nebyl za Zelenou stěnou.

Ale moji drazí, člověk musí trochu přemýšlet, to mu velmi prospívá. Je přece jasné, že celá historie lidstva, pokud ji známe, je historií přechodu od kočovného způsobu života k stále usedlejšímu. A z toho vyplývá, že nejusedlejší způsob života (náš) je zároveň i nejdokonalejší (náš). Pokud se lidé potulovali po zemi sem a tam, bylo to jen v předhistorických dobách, kdy existovaly národy, války,

obchod, kdy se objevovaly různé Ameriky. Ale proč, kdo to dnes potřebuje?

Připouštím, že si lidé na tenhle usedlý způsob nezvykli hned a bez obtíží. Když byly za Dvousetleté války všechny komunikace zničeny a zarostly trávou, žilo se možná v první době dost nepohodlně v městech, odříznutých od sebe zelenými houštinami. Ale co na tom? Když člověk ztratil ohon, také se jistě hned nenaučil odhánět mouchy bez jeho pomoci. Určitě se mu po něm zpočátku stýskalo. Ale dnes – dovedete si představit, že byste měli ohon? Nebo: dovedete si představit, že byste šli po ulici nazí, bez „saka“ (patrně se ještě procházíte v „saku“)? A tohle je něco podobného. Já si nedovedu představit město neobehnané Zelenou stěnou, nedovedu si představit život neoděný do číselného hávu Desek.

Desky... Právě teď mi ze stěny pokoje přísně i vlídně hledí do očí jejich purpurové číslice na zlatém poli. Bezděky si vzpomínám na to, čemu se ve starověku říkalo „svatý obraz“, a mám chuť skládat verše nebo modlitby (což je jedno a totéž). Proč jen nejsem básník, abych vás dovedl důstojně opěvat, ó Desky, ó srdce i tepe Jednotného státu!

Už v dětství, ve škole jsme všichni (a vy snad také) četli nejvýznamnější z dochovaných památek staré literatury – Jízdní řád. Ale srovnajte ho s Deskami – a uvidíte vedle sebe tuhu a dýmant. Obojí má stejný základ – C, uhlík – ale jak věčný je dýmant, jak je čirý, jak září. Komu by se netajil dech z dunivého letu stránkami Jízdního řádu. Ale Hodinové desky mění každého z nás v ocelového šestikolého hrdinu veliké básně. Každé ráno s šestikolou přesností v touž hodinu a touž minutu vstáváme, vstávají nás miliony jako jeden muž. V touž hodinu všechny ty miliony současně začínají pracovat a současně končí. Sliti v jediné tělo o milionech rukou, v touž vteřinu určenou Deskami zvedáme k ústům lžiči, v touž vteřinu jdeme na vycházku, do posluchárny, do sálu Taylorových cvičení nebo se ukládáme ke spánku...

Budu zcela upřímný. Absolutně přesné řešení úkolu štěstí ještě nemáme ani my. Dvakrát denně – od šestnácti do sedmnácti a od jedenadvaceti do dvaadvaceti se celistvý mohutný organismus rozpadá na jednotlivé buňky. Desky nám stanoví Hodiny soukromí. V těch hodinách uvidíte u jedněch v pokoji cudně stažené záclony, jiní kráčeji

odměřeně ulicí po mosazných stupních Pochodu, třetí – jako já teď – sedí za psacím stolem. Ale věřím pevně – ať o mně řeknou, že jsem idealista a snílek – věřím, že jednou, dřív či později, najdeme i pro tyto hodiny místo v obecném vzorci, jednou se dostane všech šestaosmdesát tisíc čtyři sta vteřin do Hodinových desek.

Četl jsem spoustu neuvěřitelných věcí o dobách, kdy lidé ještě žili svobodně, tj. neorganizovaně, divošsky. Ale nejfantastičtější mi vždycky připadalo právě tohle: jak mohla připustit tehdejší státní moc – i když byla ještě v plenkách – aby lidé žili bez čehokoli podobného našim Deskám, bez povinných vycházek, bez přesně stanovené doby jídla, aby vstávali a chodili spát, kdy se jim zlíbilo; někteří historikové dokonce tvrdí, že tehdy na ulicích celou noc hořela světla, celou noc se po ulicích chodilo a jezdilo.

To je věc, kterou si nijak nedovedu vysvětlit. Třebaže byl jejich rozum omezený, museli koneckonců chápat, že takový život je přímo masovým vyvražďováním – i když pomalým, ze dne na den. Stát (humanita) zakazoval zabít jednoho, ale nezakazoval napolo zabíjet miliony. Zločinem bylo zabít jednoho, tj. zmenšit součet lidských životů o padesát let, ale zmenšit součet lidských životů o padesát milionů let, to zločin nebyl. Není to k smíchu? U nás tenhle matematickomorální úkol vyřeší v minutě každé desetileté číslo; u nich to nedokázali všichni jejich Kantové dohromady (protože ani jednoho z těch Kantů nenapadlo vytvořit systém vědecké etiky, tj. etiky založené na odčítání, sčítání, dělení a násobení).

A není snad absurdní, že stát (nestyděl se zneužívat toho názvu!) nechával bez jakékoli kontroly sexuální život? Kdo chtěl, kdy chtěl a kolik chtěl... Naprosto nevědecky, jako zvěř. A jako zvěř nazdařbůh rodili děti. Není to k smíchu? Znat pěstování stromů, chov drůbeže, chov ryb (máme přesně zjištěno, že to všechno znali), a neumět dojít na poslední příčku logického žebříku – k chovu dětí. Nedospět k naší Mateřské a Otcovské normě!

Je to tak směšné, tak nepravděpodobné, že jsem se náhle lekl toho, co jsem napsal. Abyste mě, neznámí čtenáři, nepovažovali za zlomyslného vtipálka. Abyste si nemysleli, že se vám chci prostě vysmívat a vyprávím vám s vážnou tváří holé nesmysly.

Ale předně: vtipy dělat nedovedu – implicitní funkcí každého vtipu je lež; za druhé: Jednotná státní věda tvrdí, že ve starověku se žilo právě tak a nejinak, a Jednotná státní věda se nemůže mýlit. A kde by se také vzala státní logika, když lidé žili svobodně, tj. na úrovni zvěře, opic, stáda. Co na nich můžeme chtít, když se ještě občas i v naší době odkudsi ze dna, z kosmatých hlubin, ozve divošská, opičí ozvěna.

Naštěstí jen občas. Naštěstí jsou to jen drobné poruchy součástí. Jdou snadno spravit a nezastaví věčný, velkolepý chod celého Stroje. A na to, aby se vyhodil ohnutý šroubek, máme mistrnou, pádnou ruku Dobroditelovu, máme zkušené oko Strážců...

Mimochodem, teď jsem si vzpomněl: ten ze včerejška, dvakrát zkřivený jako S – myslím, že jsem ho viděl vycházet z Úřadu Strážců. Teď vím, kde se ve mně vzal ten instinktivní pocit úcty k němu a jakási stísněnost, když ta divná I před ním... Musím přiznat, že tahle L...

Zvoní se ke spánku, je dvaadvacet třicet. Na shledanou zítra.

4. ZÁZNAM

Osnova:
Divoch s barometrem
Epilepsie
Kdyby

Dosud mi všechno v životě bylo jasné (nadarmo asi nemám v oblíbě tohle slovo). Ale dnes... Nechápu.

Předně: skutečně jsem dostal příkaz jít právě do posluchárny sto dvanáct, jak mi říkala. I když pravděpodobnost byla

$$\frac{1500}{10000000} = \frac{3}{20000}$$

(tisíc pět set je počet poslucháren, deset milionů počet čísel).

A za druhé... Ale raději po pořádku.

Posluchárna. Ohromná prosluněná polokoule ze skleněných bloků. Kruhové řady ušlechtilé kulovitých, hladce ostříhaných hlav. Trochu rozechvěle jsem se rozhlédl. Myslím, že jsem hledal, nezazáří-li nad modrými vlnami unif růžový srpek – milé rty O. Tamhle vidím čísi oslnivě bílé a ostré zuby, podobné... ne, to ne. Dnes večer v jedenadvacet přijde O ke mně – touha spatřit ji tady byla docela přirozená.

Ale už se ozývá zvonek. Vstali jsme, zazpívali Hymnu Jednotného státu – a na pódiu z~jiskřil zlatým reproduktorem a duchaplností fonolektor.

„Vážená čísla! Nedávno vykopali archeologové jednu knihu z dvacátého století. Satirik v ní vypráví o divochovi a barometru.

Divoch si všiml, že když barometr ukazoval na *děšť*, opravdu vždycky přšelo. A protože zatoužil po dešti, odstranil právě tolik rtuti, aby sloupec dosahoval na *děšť*. (Na plátně se objevil divoch s pérovou čelenkou, vydloubávající rtuť. Ozval se smích.) Vy se smějete, ale nezdá se vám, že si mnohem víc zaslouží smích Evropan z té doby? Evropan toužil tak jako divoch po *dešti* – dešti s velkým D, algebraickém dešti. Ale stál před barometrem jako zmoklá slepice. Divoch měl aspoň víc odvahy, energie a logiky, třebaže primitivní – přišel na to, že mezi následkem a příčinou je nějaká souvislost. Tím, že odstranil část rtuti, udělal první krok na skvělé cestě, po níž...“

Od té chvíle (opakuji, že ve svých záznamech nic nezatajuji) – od té chvíle jsem byl jakoby impregnován proti životodárnému lijavci, jenž se valil z tlampačů. Náhle mi připadalo, že jsem sem přišel zbytečně (proč *zbytečně* a jak bych mohl nepřijít, když jsem dostal příkaz?); připadalo mi, že všechno je prázdné, pouhá slupka. A pracně jsem zapjal pozornost, teprve když fonolektor přešel k hlavnímu tématu: k naší hudbě, k matematické kompozici (matematika je příčina, hudba následek), k popisu nedávno vynalezeného musicometru.

„Stačí točit touto klikou, a každý z vás vyrobí až tři sonáty za hodinu. Ale co práce to dalo vašim předkům. Mohli tvořit, jen když se přivedli k záchvatu inspirace – neznámé formy epilepsie. A teď uslyšíte velice komickou ukázkou, jak ty jejich výtvořiny vypadaly – Skrjabinovu hudbu z dvacátého století. Tato černá bedna (na pódiu se rozhrnula opona a stál tam jejich prastarý hudební nástroj) – tato černá bedna měla různé názvy, říkalo se jí klavír, piano, křídlo a v jednom ze starověkých jazyků měla dokonce označení ‚královský nástroj‘. Je to další důkaz, že celá jejich hudba...“

A dál si zas nic nepamatují, snad proto, že... No ano, řeknu to rovnou: protože ke královské bedně přistoupila ona – I-330. Nejspíš jsem byl prostě ohromen tím, že se zčistajasna objevila na pódiu.

Měla na sobě fantastické starověké roucho: přiléhavé černé šaty, zdůrazňující úběl odhalených ramenou a ňader, a uprostřed... ten teplý stín, který se vzdouval při každém vdechnutí, a oslnivé, skoro zlé zuby...

Úsměv – kousnutí, k nám dolů. Usedla, začala hrát. Così divošského, křečovitého, překotného jako celý jejich tehdejší život,

ani stopy po rozumném zmechanizování. A ti kolem mne mají samozřejmě pravdu – všichni se smějí. Jenom někteří... ale proč i já – já?

Ano, epilepsie – duševní choroba – bolest... Zdlouhavá, sladká bolest – kousnutí – ať je ještě hlubší, ať to ještě víc bolí. A teď zvolna – slunce. Ne naše, ne to modravě křišťálové, rovnoměrně svítící skleněnými cihlami – ne, divošské, letící, spalující slunce – všechno ze sebe strhat – všechno na cáry.

Můj soused zašilhal vlevo – na mne – a uchechl se. Nevím, proč jsem si zřetelně zapamatoval, jak mu na rty vyskočila mikroskopická bublinka sliny a praskla. Při pohledu na tu bublinku jsem vystřízlivěl. Byl jsem znovu sám sebou.

Jako všichni jsem slyšel jen ohavné chaotické burácení strun. Smál jsem se. Bylo mi lehce a klidně. Chytrý fonolektor nám až příliš živě předvedl tu divošskou dobu, to je vše.

S jakou rozkoší jsem pak poslouchal naši současnou hudbu. (Byla zařazena na konec – pro kontrast.) Křišťálové chromatické stupně sbíhajících a rozbíhajících se nekonečných řad – a shrnující akordy Taylorových a MacLaurinových vzorců; celotónový, čtvercově monumentální postup Pythagorovy věty; smutné melodie umdlévavě kolébavého pohybu; výrazné takty střídající se s Fraunhoferovými čarami pauz – spektrálních analýz planet... Jaká nádhera! Jaká neochvějná zákonitost! A jak ubohá je svévolná, ničím než divošskými fantaziemi nevymezená hudba starověku.

Všichni jako obvykle vycházeli širokými dveřmi z posluchárny ve vyrovnaných řadách, ve čtyřstupech. Nedaleko se mihla známá dvojité zkřivená postava; uctivě jsem se uklonil.

Za hodinu má přijít milá O. Byl jsem příjemně a zdravě vzrušen. Doma – napřed do kanceláře, podal jsem službě svůj růžový lístek a dostal potvrzení na právo záclon. To právo máme jen pro sexuální dny. Jinak žijeme mezi svými průhlednými stěnami, jak utkanými z třpytivého vzduchu, všem na očích, stále omýváni světlem. Nemáme jeden před druhým co skrývat. Zároveň to usnadňuje těžkou a ušlechtilou práci Strážců. Kdo ví, co by se jinak mohlo stát. Možná že právě ta divná, neprůhledná obydlí starověkých lidí vytvořila jejich

ubohou klíčkovou psychologií. „Můj (sic!) dům – můj hrad“ – že si to neuvědomovali!

V jedenadvacet hodin jsem spustil záclony – a současně vstoupila trochu udýchaná O. Nabídla mi své růžové rtíky – a růžový lístek. Odtrhl jsem kupon – a nemohl jsem se odtrhnout od růžových úst až do poslední chvíle – do dvaadvaceti patnácti.

Pak jsem jí ukázal své „záznamy“ a mluvil jsem – myslím, že velmi pěkně – o kráse čtverce, krychle, přímky. Poslouchala tak okouzleně růžově – a náhle slza z modrých očí, a druhá, třetí rovnou na otevřenou stránku (sedmou). Inkoust se rozpil. Teď abych se s tím přepisoval.

„Milý D, kdybyste jen – kdybyste...“

No, jaké kdyby? Co kdyby? Zase její stará písnička: dítě. Nebo snad něco nového... kvůli... kvůli tamté? Ačkoliv to snad... Ne, to by bylo příliš hloupé.

5. ZÁZNAM

Osnova:

Čtverec

Vládcové světa

Příjemná a prospěšná funkce

Ne, zas to není ono. Zase s vámi, neznámý čtenáři, mluvím, jako byste byl... No, třeba starý kamarád R-13, ten známý básník s pysky jako negr. A vy jste zatím na Měsíci, na Venuši, na Marsu, na Merkuru – kdo ví, kde jste a jaký jste.

Zkusme to jinak. Představte si čtverec, živý, krásný čtverec. A ten čtverec má vyprávět o sobě, o svém životě. Rozumíte, čtverci by sotva napadlo vykládat, že má všechny čtyři úhly stejné, to už prostě nevnímá, to pokládá za samozřejmost, za banalitu. A já jsem pořád v téhle situaci čtverce. Třeba ty růžové lístky a všechno, co s nimi souvisí. Pro mne to je rovnost čtyř úhlů, ale pro vás možná něco úžasnějšího než Newtonův dvojčlen.

Nuže tedy. Kterýsi starověký myslitel vyslovil, ovšem náhodou, moudrou věc: Láska a hlad vládnou světem. Ergo: kdo chce ovládnout svět, musí ovládnout vládce světa. Naši předkové si s nesmírnými obtížemi nakonec podmanili Hlad. Mluvím o Veliké dvousetleté válce – o válce mezi městem a vesnicí. Křesťanští divoši patrně z náboženských předsudků křečovitě lpěli na svém chlebu.² Ale v roce 35 před založením Jednotného státu byla vynalezena naše dnešní

---

² Toto slovo se nám uchovalo jen jako básnická metafora, chemické složení oné hmoty neznáme.

naftová potrava. Pravda, přežilo to jen 0,2 světového obyvatelstva. Ale jak zazářila tvář země, očistěná od tisíciletého kalu. A ti, kdo patřili k oné žádné celé a dvěma desetinám, okusili blaženost v palácích Jednotného státu.

Jedno je však jasné: blaženost a závist jsou činitel a jmenovatel zlomku, jemuž se říká štěstí. A jaký smysl by měly všechny nespočetné oběti Dvoustleté války, kdyby v našem životě přece jen ještě zůstal nějaký důvod k závisti? A ten zůstal, protože zůstaly nosy jako knoflík a nosy klasické (náš tehdejší rozhovor na vycházce) – protože o lásku jedněch usilovali mnozí, a o lásku druhých nikdo.

Když si Jednotný stát podmanil Hlad (algebraický = součtu vnějších blaženství), zahájil pochopitelně útok proti druhému vládci světa, Lásce. Konečně byla i tato vášeň přemožena, tj. organizována, matematizována, a před nějakými třemi sty lety byl slavnostně vyhlášen náš historický zákon Lex sexualis: Každé číslo má právo na kterékoli jiné číslo jako na sexuální materiál.

Ostatní je už jen technická záležitost. Důkladně vás prohlédnou v laboratořích Sexuálního úřadu, přesně určí obsah pohlavních hormonů v krvi a vypracují pro vás vhodnou Tabulku sexuálních dní. Pak napíšete žádost, že chcete ve svých dnech používat toho a toho čísla (nebo těch a těch čísel) a dostanete bloček (růžových) lístků. To je vše.

A je to jasné. K závisti nejsou důvody, jmenovatel zlomku štěstí se rovná nule – zlomek se mění v nádherné nekonečno. A to, co bylo pro lidi starověku zdrojem přemnoha nesmyslných tragédií, stalo se u nás harmonickou, při, jemnou a prospěšnou funkcí organismu tak jako spánek, jako fyzická práce, přijímání potravy, vyměšování atd. Z toho vidíte, jak úžasná síla logiky očisťuje vše, čeho se dotkne. Ó, kéž byste vy neznámí poznali tu božskou sílu, kéž byste se i vy naučili za ní jít až do konce.

Podivné. Psal jsem dnes o nejvyšších vrcholcích historie lidstva; neustále jsem vdechoval čistý horský vzduch myšlenky – ale nitro jako bych měl potaženo mraky, pavučinami a křížem se mi přes ně položily čtyři pracky jakéhosi x . Nebo vidím ty své, je to snad tím, že jsem měl ty své zarostlé pracky dlouho před očima? Nerad o nich

mluvím – a nemám je rád, protože jsou pozůstatkem dávného divošství. Snad ve mně opravdu není...

Chtěl jsem tohle všechno vyškrtnout, poněvadž to přesahuje rámec osnovy. Ale pak jsem se rozhodl, že to nechám. Ať moje záznamy jako nejjemnější seizmograf narýsují křivku i těch nejnepatrnějších záchvěvů mysli. Vždyť někdy právě takové záchvěvy předpovídají...

Ale to už je nesmysl, to bych doopravdy měl vyškrtnout. Všechny živly jsme svedli do řečiště – k žádným katastrofám nemůže dojít.

A je mi teď jasné, že ten divný vnitřní pocit pramení z té mé situace čtverce, o níž jsem mluvil na začátku. Nemám v sobě žádné x (nemohu mít) – prostě se bojím, aby nějaké x nezůstalo ve vás, neznámí čtenáři. Věřím, že pochopíte, jak těžko se mi píše, jako ještě žádnému autoru v celé historii lidstva. Vždyť jedni psali pro současníky, jiní pro potomky, ale nikdo nikdy nepsal pro své předky nebo pro tvory podobné jeho divošským, dávným předkům...

6. ZÁZNAM

Osnova:
Událost
Protivné slovo
Čtyřadvacet hodin

Opakuji: vzal jsem si za úkol psát a nic přitom nezatajovat. Proto zde musím zaznamenat, ač je to smutné, že ani u nás zřejmě dosud není život utužen a vykrytalizován, jak náleží, k ideálnímu stavu ještě několik stupínek schází. Ideální stav (to je jasné) je tam, kde už se nic neděje, ale u nás... Tak prosím: v Státních listech dnes čtu, že pozítří bude na náměstí Krychle Den spravedlnosti. To tedy zase nějaké číslo narušilo chod vznešeného státního Stroje, opět se stalo něco nepředvídaného, předem nevypočitatelného.

A kromě toho se něco stalo se mnou. Bylo to sice v době Hodiny soukromí, tj. v době určené na nepředvídané záležitosti, ale...

Kolem šestnácté hodiny (přesně v patnáct padesát) jsem byl doma. Najednou zvoní telefon:

„D-503?“ ptá se ženský hlas.

„Ano.“

„Máte čas?“

„Ano.“

„Tady I-330. Přiletím teď k vám a podíváme se do Starověkého domu, ano?“

I-330... Ta I mě rozčiluje, odpuzuje – skoro děsí. Ale právě proto jsem souhlasil.

Za pět minut jsme už byli v aeru. Modrá májová majolika oblohy – a lehké slunce sviští na svém zlatém aeru v patách za námi, ani nás nedohání, ani nezůstává pozadu. Ale před námi se bledě bělá oblak, neforemný, naducaný – jako tváře starověkého amorka – a to mi trochu vadí. Přední okénko je zdvižené, vítr, rty vysychají – člověk si je chtěj nechťej pořád olizuje a pořád na ně myslí.

Už je vidět v dálce špinavě zelené skvrny – tam za Stěnou. Pak se bezděky trochu zatají dech – dolů, dolů, dolů – jako z prudkého srázu – a jsme u Starověkého domu.

Celá ta divná, křehká, slepá stavba je potažena skleněnou slupkou, jinak by se samozřejmě už dávno byla zřítíla. Před skleněnými dveřmi sedí vrásčitá babka – hlavně ústa má samou rýhu, samý záhyb, rty propadlé, ústa jako by srostla – ta snad ani mluvit nemůže. A přece promluvila.

„Tak co, milí zlatí, přišli jste se podívat na můj domeček?“ A vrásky se jí rozzářily (tj. nejspíš se paprskovitě složily, takže to vypadalo, jako by se rozzářily).

„Přišli, babičko, už se mi stýskalo,“ řekla jí I.

Vrásky zářily:

„To sluníčko ale hřeje, vidíte? Tak copak, copak? I vy šibalko, vy šibalko jedna! Já vím, já vím! Tak jen jděte sami, já radši zůstanu tady na sluníčku...“

Hm... Moje průvodkyně je tu asi častou návštěvnicí. Rád bych něco ze sebe setřásl, něco mi vadí, nejspíš pořád ten dotěrný optický vjem – oblak na hladké modré majolice.

Když jsme stoupali po širokém, tmavém schodišti, řekla I:

„Jsem do ní zrovna zamilovaná, do té babky.“

„Proč?“

„Ani nevím. Snad kvůli jejím ústům. A možná pro nic za nic. Jen tak.“

Pokrčil jsem rameny. Pokračovala s nepatrným úsměvem, ale možná že se ani neusmívala:

„Zasloužila bych, samozřejmě, nesmíme nikoho milovat *pro nic za nic*, máme milovat *proto a proto*. Všechny vášně musí být...“

„To je jasné,“ začal jsem – hned jsem se však přistihl, že jsem zas vyřkl to slovo, a kradmo jsem se podíval na I, jestli si toho všimla.

Hleděla kamsi dolů; víčka měla spuštěná jako záclony.

Vybavily se mi večerní vycházky kolem dvaadvacáté hodiny. Mezi osvětlenými, průhlednými obydlími je tu a tam některé se spuštěnými záclonami a za těmi záclonami – Co má ona za těmi svými záclonami? Proč mě dneska zavolala a co to má všechno znamenat?

Otevřel jsem těžké, skřípavé, neprůhledné dveře – a jsme v ponuré neuspořádané místnosti (nazývalo se to u nich *byt*). Stojí tu ten divný „královský“ hudební nástroj a kolem změt barev a tvarů, divošská, neorganizovaná a šílená jako jejich tehdejší hudba. Bílá plocha nahoře; tmavomodré stěny; červené, zelené, oranžové vazby starých knih; svícny a soška Buddha ze žlutavého bronzu; linie nábytku zkroucené epilepsií, nehodící se do žádných rovnic.

Ten chaos mi šel na nervy Ale moje průvodkyně byla zřejmě odolnější.

„To je můj nejmilejší...“ A náhle jako by se vzpamatovala – kousnutí-úsměv, bílé ostré zuby. „Lépe řečeno nejohavnější ze všech jejich *bytů*.“

„Nebo ještě lépe států,“ opravil jsem ji. „Tisíce mikroskopických států, věčně válčících, nemilosrdných jako...“

„Ale ovšem, to je jasné...“ řekla I zřejmě vážně.

Prošli jsme pokojem, kde stály malé dětské postýlky (děti byly v oné době také soukromým vlastnictvím). A zase pokoje, lesk zrcadel, zamužilé skříně, příšerně řvavé pohovky, obrovský „krb“, velká postel z červenavého dřeva. Naše dnešní krásné, průzračné, věčné sklo tu zastupovala jen ubohá, křehká čtvercová okénka.

„A představte si, že tady *milovali pro nic za nic*, planuli, trápili se... (zase spuštěné záclony víček). To přece bylo hloupé, nehospodárné plýtvání lidskou energií, vidíte?“

Mluvila jakoby ze mne, vyslovovala moje myšlenky. Ale v jejím úsměvu bylo stále to znervózňující *x*. Tam za záclonami se v ní odehrávalo něco – nevím co – co mě připravovalo o trpělivost; měl jsem chuť se s ní hádat, křičet na ni (ano, křičet), ale musel jsem přisvědčovat – nebylo proč nesouhlasit.

Teď jsme se zastavili před zrcadlem. V tu chvíli jsem viděl jen – její oči. Napadlo mě: vždyť člověk je utvářen právě tak divošsky jako tyhle hloupé *byty* – lidské hlavy jsou neprůhledné a dovnitř vedou jen

maličké otvory – oči. Jako by to uhodla – otočila se. Prosím, tady jsou moje oči. Tak co? (To ovšem neřekla nahlas.)

Přede mnou – dvě děsivě temná okna a za nimi jakýsi neznámý, cizí život. Viděl jsem jen oheň – plane tam nějaký *krb* – a nějaké postavy, podobné...

To bylo ovšem přirozené: uviděl jsem tam svůj vlastní odraz. Ale byl neskutečný a nepodobal se mi (jistě to bylo tím skličujícím prostředím) – náhle se mě zmocnil strach, bylo mi, jako bych byl lapen a posazen do té divošské klece, jako by mě uchvátila divoká smrt' starověkého života.

„Víte co,“ řekla I, „jděte na chvílku vedle do pokoje.“ Její hlas se ozýval zevnitř, tam za těmi temnými okny očí, kde plál krb.

Vyšel jsem, sedl jsem si. Z poličky na stěně se rovnou na mne usmívala nesouměrná tvář s tupým nosem, tvář jakéhosi starověkého básníka (snad Puškina). Proč tady sedím – a pokorně snáším ten úsměv, jak vůbec mohlo k tomu dojít – co tu pohledávám, jak jsem se octl v téhle hloupé situaci? Ta žena, která mě znervózňuje a odpuzuje, podivná hra...

Tam vedle klaply dveře u skříně, šustilo hedvábí a já se mocí přemáhal, abych se tam nevrátil a... přesně se nepamatuji, nejspíš jsem jí chtěl říci něco hodně příkrého.

Ale vtom se objevila. Měla na sobě krátké oranžové starověké roucho, černý klobouk a černé punčochy. Roucho bylo z lehkého hedvábí, dobře jsem si všiml neobyčejně dlouhých punčoch – sahalo vysoko nad kolena – odhalené šije, stínu uprostřed...

„Poslyšte, vy chcete být originální, to je jasné, ale snad...“

„To je jasné,“ skočila mi do řeči, „kdo je originální, ten se v jistém smyslu vyvýší nad ostatní. Kdo je originální, porušuje tedy rovnost... A to, čemu se v idiotském starověkém jazyce říkalo *být banální*, znamená u nás jenom plnit svou povinnost. Protože...“

„Ano, ano! Správně,“ vyhrkl jsem. „A vy byste neměla...“

Přistoupila k bystě básníka s tupým nosem, zastřela záclonou divoký plamen očí – tam uvnitř, za svými okny – a řekla, tentokrát, myslím, naprosto vážně (snad proto, aby si mě usmířila) – řekla velmi moudrou věc:

„Nedivíte se, že lidé mohli někdy trpět takováhle individua? A nejenže je trpěli – uctívali je. Jaká otrocká mentalita, vidíte?“

„To je jasné... Totiž, chtěl jsem...“ (Jasně! Už zas to protivné slovo!)

„Ano, já vím. Ale vždyť to vlastně byli mocnější vládcové než ti, co nosili korunu. Proč je neizolovali, proč je nevyhladili? To u nás...“

„Ano, u nás...“ začal jsem. A vtom se I – rozesmála. Ten její smích jsem zrovna viděl před očima: zvonivou, vzepjatou křivku toho smíchu, ohebně svižnou jako prut.

Pamatuji si, že jsem se celý třásl. Teď ji popadnout – a nevím... Musím něco – cokoliv – něco udělat. Mechanicky jsem otevřel svůj zlatý štítek a podíval se na hodinky. Šestnáct padesát.

„Nemyslíte, že už je nejvyšší čas?“ řekl jsem co nejzdvověleji.

„A kdybych vás požádala, abyste tu zůstal se mnou?“

„Poslyšte... víte, co říkáte? Za deset minut musím být v posluchárně...“

„A všechna čísla jsou povinna projít předepsaným kurzem umění a věd...“ řekla I mým hlasem. Pak rozhrnula záclonu – zvedla víčka: za temnými okny plál krb. „Mám na Lékařském úřadě jednoho doktora – je na mne přihlášen. Když ho požádám, dá vám potvrzení, že jste byl nemocen. Chcete?“

Pochopil jsem. Konečně jsem pochopil, kam směřovala celá ta hra.

„No tohle! Jestlipak víte, že jako každé čestné číslo bych měl bez okolků jít na Úřad Strážců a...“

„A s okolky?“ (Ostrý úsměv-kousnutí.) „Hrozně mě zajímá, jestli tam půjdete doopravdy.“

„Vy tu zůstanete?“ vzal jsem za kliku. Klika byla mosazná – a já slyšel, jak i můj hlas zní mosazně.

„Okamžik... Dovolíte?“

Přistoupila k telefonu. Vytočila nějaké číslo – byl jsem tak rozčilen, že jsem si je nezapamatoval – a zavolala:

„Čekám vás ve Starověkém domě. Ano, ano, sama...“

Stiskl jsem studenou mosaznou kliku:

„Mohu si vzít aero?“

„Ale samozřejmě. Beze všeho...“

U vchodu na slunci jako nějaká rostlina klímala babka. Zase mi bylo divné, když se její srostlá ústa otevřela a promluvila:

„A co ta vaše – snad tam nezůstala sama?“

„Zůstala.“

Její ústa zase srostla. Pokývala hlavou. I její slábnoucí mozek zřejmě pochopil, jak hloupě a riskantně se ta žena chová.

Přesně v sedmnáct jsem byl na přednášce. A najednou jsem si uvědomil, že jsem babce neřekl pravdu. Teď tam I přece není sama. Snad právě ta bezděčná lež mě tak trápila, že jsem se nemohl soustředit na přednášku. Ne, není tam sama – to je to nejhorší!

Po 21.30 jsem měl volnou hodinu. Mohl bych už dnes jít na Úřad Strážců a oznámit to. Ale jsem po té trapné příhodě tak unaven. A konečně lhůta na oznámení je podle zákona dva dny. Nechám to na zítřek, mám ještě celých čtyřicet hodin času.

7. ZÁZNAM

Osnova:

Řasa

Taylor

Blín a konvalinka

Noc. Zelené, oranžové, modré skvrny; červený královský nástroj; roucho žluté jak pomeranč. A – bronzový Buddha; najednou zvedl bronzová víčka a vytryskla míza – z Buddha. A ze žlutého roucha teče míza a po zrcadle tečou kapky mízy a z velké postele i z dětských postýlek prýští míza a teď i ze mne – a cítím jakousi smrtelně slastnou hrůzu...

Probudil jsem se. Mírné namodralé světlo, sklo v oknech se třpytí, třpytí se skleněná křesla, stůl. To mě uklidnilo, srdce mi přestalo bušit. Míza, Buddha... Co je to za nesmysly? Určitě jsem nemocen. Dřív se mi nikdy nic nezdálo. Ve starověku prý lidé měli sny, sny byly u nich něco docela běžného a normálního. Jak by ne, vždyť celý jejich život byl takový příšerný kolotoč: zelené skvrny – oranžové skvrny – Buddha – míza. My však víme, že sny ohlašují těžkou psychickou poruchu. A já vím, že můj mozek byl dosud chronometricky seřízeným, lesklým mechanismem bez jediného smítka, zato teď... Ano, teď právě cítím v mozku jakési cizí tělísko, jako když v oku uvázne jemňoučká řasa člověk je celý nesvůj, a jde jen o tu řasu v oku – ne a ne na to zapomenout...

Radostné křišťálové zazvonění v hlavách lůžka: sedm hodin, vstávat. Skleněnými stěnami vpravo i vlevo jako bych viděl sám sebe, svůj pokoj, své šaty, své pohyby, tisíckrát opakované. Je povzbudivé

vidět sám sebe jako část ohromného, mohutného celku. A ta krása přesnosti – ani jediný zbytečný pohyb, shýbnutí, obrat.

Ano, ten Taylor byl nepochybně největší génius starověku. Nedošel ovšem tak daleko, aby rozšířil svou metodu na celý život, na každý krok, na celý den – nedovedl zintegrovat svůj systém od nulté do čtyřiaadvacáté hodiny. Ale přesto – jak mohli napsat celé knihovny o nějakém Kantovi, a sotva si povšimnout Taylora, toho proroka, který viděl deset století kupředu?

Snídaně je u konce. V dokonalém souzvuku dozněla hymna Jednotného státu. Spořádaně ve čtyřstupech ke zdvižím. Sotva slyšitelné vrčení motorů – a rychle dolů, dolů, dolů – dech se trochu tají...

A najednou zase ten hloupý sen – nebo nějaká implicitní funkce toho snu. Ach tak – to včerejší aero se také snášelo dolů. Ostatně to je uzavřená kapitola, konec. A dobře že jsem se k ní choval tak energicky a příkře.

Vagon podzemní dráhy mě unášel do haly, kde se ve slunci leskl nádherný trup *Integrálu*, ještě nehybný, neoživený ohněm. Zavřel jsem oči a snil ve vzorcích. Znovu jsem v duchu vypočítával, jaká musí být počáteční rychlost, aby se *Integrál* vznesl od země. Každý zlomeček vteřiny se masa *Integrálu* mění (výbušné palivo se spotřebovává). Vycházela mi hrozně složitá rovnice s transcendentními veličinami.

Jako ve snu jsem vnímal, že si zde, v tom pevném číselném světě kdosi sedl vedle mne, kdosi o mne lehce zavadil a řekl: „Promiňte.“

Pootevřel jsem oči – a první dojem (asociace z *Integrálu*) čehosi, co prudce letí prostorem: hlava – i ta letí, protože má po stranách růžová odstávající křídla uší. Pak křivka skloněné šije shrbená záda – dvojitý ohyb písmene S...

A skleněnými stěnami mého algebraického světa zase proniká řasa – cosi nepřijemného, co dnes musím...

„Prosím, nic se nestalo,“ usmál jsem se na souseda a pozdravil se s ním. Na štítku mu zazářilo S-4711 (už vím, proč jsem si ho od prvního okamžiku spojoval s písmenem S – byl to zrakový vjem, který moje vědomí nezaregistrovalo). Zaleskly se oči – dva ostré nebozízky, jež

se rychle zavrtávaly hloub a hloub, vzápětí se provrtají až na dno a uvidí to, co jsem ani sám sobě...

Náhle jsem si věděl s řasou rady: tady je jeden z nich, ze Strážců, a nejjednodušší bude, když mu hned teď všechno řeknu.

„Víte, včera jsem byl v Starověkém domě...“ Hlas mám divný, přiškrčený, zastřený – zkusil jsem si odkašlat.

„No výborně. To je materiál k velmi poučným závěrům.“

„Ale rozumíte, já tam nebyl sám, doprovázel jsem číslo I-330, a...“

„I-330? To vám blahopřeji. Je to velice sympatická a chytrá žena. Má spoustu ctitelů.“

Ale vždyť i on – tenkrát na vycházce – a snad je dokonce na ni přihlášen. Ne, s ním o tom mluvit nemohu, nesmím, to je jasné.

„Ano, ano! Jak by ne! Velkou spoustu!“ usmíval jsem se pořád širším a hloupějším úsměvem – a cítil jsem, že mě ten úsměv svléká do naha a dělá ze mne tupce...

Nebozícky mnou pronikly až ke dnu, pak se rychle vrátily – vyšroubovaly se zpátky do očí; S se dvojace usmál, pokývl mi a proklouzl k východu.

Schoval jsem se za noviny (měl jsem dojem, že se na mne všichni dívají) – a brzy jsem zapomněl na řasu, na nebozícky, na všechno, tak mě rozrušilo to, co jsem četl. Jediný krátký řádek: „Podle hodnověrných zpráv byly opět odhaleny stopy dosud nezjištěné organizace, která si vytkla za cíl osvobození od blahodárného jařma Státu.“

Osvobození? To je úžasné, jak se v lidské rase udržují zločinné pudy. Vědomě říkám zločinné. Svoboda a zločin jsou spojeny tak nerozlučně jako... třeba jako pohyb aera a jeho rychlost: rychlost = 0, a aera se nepohybuje; svoboda = 0, a člověk nepáchá zločiny. To je jasné. Jediný způsob, jak zbavit člověka zločinů, je zbavit ho svobody. A ve chvíli, kdy jsme se toho zbavili (v kosmickém měřítku se o staletích zajisté dá mluvit jako o chvíli), nějakí ubozí omezenci...

Ne, nechápu, proč jsem nešel okamžitě, hned včera na Úřad Strážců. Dnes po šestnácté hodině tam rozhodně půjdu...

V 16.10 jsem vyšel – a hned na rohu jsem uviděl O – celou růžově nadšenou tím setkáním. O má jednoduchou okrouhlou inteligenci. To

se mi hodí, O pochopí a bude mě podporovat... Ale ne, žádnou podporu nepotřebuji – jsem pevně rozhodnut.

Tlampače Hudebního podniku harmonicky burácely – stále ten každodenní Pochod. Jaké nevýslovné kouzlo je v té každodennosti, opakovanosti, zrcadlivosti!

O mě popadla za ruku.

„Pojďme na vycházku,“ velké modré oči se mi široce otevřely vstříc – modrá okna do nitra – a já tam pronikám bez překážky: uvnitř není nic; tj. nic cizího, nepatřičného.

„Ne, na vycházku ne. Musím...“ Řekl jsem jí kam. A k svému překvapení jsem spatřil, jak se růžový kroužek rtů složil v růžový pŕlměsíc, špičkami dolů, jako by spolkla něco kyselého. Vybuchl jsem.

„Vy, ženská čísla, jste patrně nevyčítelně rozleptána předsudky. Jste naprosto neschopná myslet abstraktně. Promiňte – ale to je prostě tupost.“

„Vy jdete k fízlům... fuj! To já jsem zatím pro vás sehnala v Botanickém muzeu konvalinky...“

„Proč *to já* – jaképak *to já*? Zkrátka ženská.“ Zlostně (přiznávám) jsem jí konvalinky vytrhl. „Tady jsou, ty vaše konvalinky, a co dál? Přivoňte si – příjemné, vidíte? Tak mějte aspoň trochu logiky. Konvalinka příjemně voní, co? Ale nechcete přece tvrdit, že *vůně*, sám pojem vůně je příjemný nebo nepříjemný. To přece netvrdíte, že? Myslíme si, že konvalinka voní, a blín páchne, ale obojí je jen náš úsudek o čichovém vjemu. V starověkém státě byli fízlové – a jsou i u nás... Ano, fízlové. Nebojím se slov. Ale je přece jasné, že tenkrát byl fízl blín, a dnes je konvalinka. Ano, konvalinka!“

Růžový pŕlměsíc se chvěl. Teď vím, že se mi to jen zdálo – ale tenkrát jsem byl přesvědčen, že se dá do smíchu. A začal jsem křičet ještě víc:

„Ano, konvalinka. Na tom není nic k smíchu, vůbec nic.“

Okrouhlé, hladké koule hlav pluly okolo – a otáčely se. O mě vzala za ruku:

„Co je to s vámi dneska? Nejste nemocen?“

Sen – žluté skvrny – Buddha... Najednou to bylo jasné. Musím jít na Lékařský úřad.

„Ano, máte vlastně pravdu, jsem nemocen,“ řekl jsem radostně (je to zcela nevysvětlitelný rozpor – neměl jsem žádný důvod k radosti).

„Tak to musíte hned k lékaři. Víte přece, že jste povinen být zdrav – bylo by směšné vás o tom přesvědčovat.“

„Dobře, milá O, máte samozřejmě pravdu. Absolutní pravdu!“

Nešel jsem na Úřad Strážců. Nedalo se nic dělat, musel jsem jít na Lékařský úřad. Zdržel jsem se tam do sedmnácti hodin.

A večer (to už bylo stejně jedno, večer už tam měli zavřeno) – večer ke mně přišla O. Záclony nebyly spuštěny. Počítali jsme příklady ze staré sbírky úloh, velmi to uklidňuje a pročišťuje myšlenky. O-90 seděla nad sešitem s hlavou schýlenou k levému rameni a samou horlivostí si zevnitř tlačila jazykem na levou tvář. Bylo to tak dětské, tak půvabné. A mně bylo tak dobře, byl jsem klidný a spokojený...

Odešla. Jsem sám. Dvakrát jsem se zhluboka nadechl (to je před spaním velmi zdravé). A najednou jakýsi nečekaný čichový vjem – a pocit něčeho hrozně nepříjemného... Brzy jsem to našel: v posteli jsem měl schovanou kytičku konvalinek. Rázem se všechno rozvířilo, zvedlo se ze dna. Ne, to od ní nebylo taktní, podstrčit mi ty konvalinky. Nešel jsem tam, to je pravda. Ale nemohu přece za to, že jsem nemocen.

8. ZÁZNAM

Osnova:

Iracionální odmocnina

R-13

Trojúhelník

Kdysi dávno, za školních let, mě postihla $\sqrt{-1}$. Mám to dosud jasně vryto v paměti: světlá okrouhlá posluchárna, stovky kulatých chlapeckých hlav – a Blábola, náš matematik. Říkali jsme mu Blábola. Byl už hodně opotřebovaný, rozviklaný, a když do něho služba vzadu zastrkovala zástrčku, ozvalo se z tlampače napřed vždycky bla-bla-bla-tššš, a pak teprve začala přednáška. Jednou nám Blábola vykládal o iracionálních číslech – a pamatuji se, jak jsem plakal, tloukl pěstmi do stolu a ječel: Nechci $\sqrt{-1}$! Vyndejte ze mne $\sqrt{-1}$! Ta iracionální odmocnina do mne vrostla jako cosi cizího, nesourodého, strašného, užírala mě, nebylo možno ji pochopit, zneškodnit, protože byla mimo *ratio*.

A teď je tu znovu ta $\sqrt{-1}$. Prošel jsem své záznamy – a je mi jasné, že jsem podváděl sám sebe, sám sobě jsem lhal, jen abych neviděl $\sqrt{-1}$. Byly to všechno nesmysly – že jsem nemocen a tak dále. Mohl jsem tam jít; vím, že před týdnem bych tam byl šel bez rozmýšlení. Proč jsem tedy teď... Proč?

Tak třeba dnes. Přesně v 16.10 jsem stál před třpytivou skleněnou stěnou. Nade mnou zlatá, slunečná, čistá zář písmen na tabulce Úřadu. Sklem vidím tam uvnitř dlouhou řadu modrých unif. Tváře svítily jako voskovice v starověkém chrámu. Ti všichni sem přišli, aby vykonali hrdinský čin, přišli, aby položili na oltář Jednotného státu své milé,

své přátele – sami sebe. A já – já toužil k nim, toužil jsem být s nimi. Ale nemohu – nohy mám hluboko zatavené do skleněných dlaždic – stál jsem a tupě zíral, neschopen pohybu...

„Haló, matematiku, nějak jste se zasnili!“

Trhl jsem sebou. Proti mně černé, smíchem nalakované oči, odulé negerské rty. Básník R-13, starý přítel, a vedle něho růžová O.

Otočil jsem se zlostně (myslím, kdyby mě nebyli vyrušili, byl bych konečně ze sebe vyrval $\sqrt{-1}$ i s kusem masa – byl bych vešel do Úřadu Strážců).

„Nezasnil jsem se, ale jestli chcete, zadíval, a s nadšením,“ řekl jsem dost ostře.

„No to se ví! Vy byste, příteli, neměl být matematikem, ale básníkem, ano, básníkem! Vážně, dejte se k nám, k básníkům, co říkáte? Já vám to zařídím, chcete?“

R-13 mluví překotně, slova ze sebe zrovna chrlí a z odulých rtů mu odletují kapičky; každé *b* provází výbuch gejzíru, gejzír doprovázel i *básníky*.

„Sloužil jsem a budu sloužit vědění,“ zamračil jsem se. Nemám rád vtípy a nerozumím jim, ale R-13 pořád hloupě vtípkuje.

„Co s věděním! To vaše vědění je zbabělost. Jaképak copak, je to pravda. Chcete prostě obehnat nekonečno stěnou, ale za tu stěnu se bojíte nahlédnout. Tak je to! Vykouknete – a honem zavřete oči. Tak je to!“

„Stěny jsou základem každého lidského...“, začal jsem.

R vyprskl, O se růžově, kulatě smála. Mávl jsem rukou, ať se smějí, vždyt je to jedno. Neměl jsem náladu. Potřeboval jsem nějak přehlušit, překřičet tu zatracenou $\sqrt{-1}$.

„Víte co,“ navrhl jsem, „pojďte ke mně, posedíme chvíli, budeme řešit příklady.“ (Vzpomněl jsem si na včerejší tichou hodinku – snad se vydaří i dnes.)

O se podívala na R, pak zářivě, kulatě na mne, tváře jí trochu zrůžověly něžnou, vzrušující barvou našich lístků.

„Ale já dneska... Já mám dneska lístek k němu,“ pokynula na R, „a on večer nemá čas... Takže...“

Vlhké, nalakované rty dobromyslně mlaskly:

„Co na tom, nám dvěma přece stačí půlhodinka. Vidíte, O? Vaše příklady mě nebaví, ale – pojdte zkrátka ke mně, posedíme chvíli u mne.“

Bál jsem se zůstat sám, vlastně zůstat s tím novým, cizím tvorem, který měl nějakou divnou náhodou mé číslo – D-503. A tak jsem šel k němu, k R. Není sice přesný, není rytmický, má jakousi zvrácenou, komickou logiku, ale přesto jsme přátelé. Ne nadarmo jsme si přece spolu před třemi roky vybrali tuhle milou, růžovou O. To nás spojilo snad ještě pevněji než školní léta.

A pak jsme seděli u R. Zdánlivě to tam všechno vypadalo jako u mne: Desky, sklo křesel, stolu, skříně, postele. Ale jen vešel R – posunul jedno křeslo, posunul druhé – roviny se pokrřivily, všechno se vyšinulo z ustálených kolejí, všechno bylo náhle neeuklidovské. S R je to pořád stejné, pořád. V taylorismu a v matematice byl vždycky poslední.

Vzpomněli jsme si na starého Blábolu. Jak jsme my kluci polepili jeho skleněné nohy děkovnými dopisy (měli jsme Blábolu velice rádi). Vzpomněli jsme si na učitele věrouky.³ Náš učitel věrouky měl hrozně silný hlas – z tlapače zrovna číšel průvan – a my děti jsme po něm z plna hrdla hulákaly texty. A kurážný R-13 mu jednou nacpal do roury rozžvýkaný papír. Při každém slově z tlapače vyrazil chomáč rozžvýkaného papíru. R byl potrestán, samozřejmě, byla to od něho ničemnost, samozřejmě, ale teď jsme se tomu chechtali – celý náš trojúhelník – a přiznávám se, já také.

„Ale představte si, kdyby byl živý, jako ve starověku! To by bylo!“ Při hlásce *b* vybuchl gejzír mezi odulými, mlaskajícími rty.

Slunce svítí stropem i stěnami; shora a ze stran slunce, zdola jeho odlesk. O sedí na klíně R-13 a v modrých očích má drobné sluneční kapičky. Nějak jsem se rozehrál, vzpamatoval jsem se; $\sqrt{-1}$ ztichla, už se ani nepohnula...

„A co váš *Integrál*? Kdy už poletíme vzdělávat obyvatele jiných planet? Jen si pospěšte, pospěšte si! Nebo vám toho my básníci načmáráme tolik, že to váš *Integrál* nepobere. Každý den od osmi do jedenácti...“ zavrtěl hlavou, pohladil si čtverhranný zátylek –

---

³ Nejde ovšem o náboženskou věrouku starověkých lidí, ale o věrouku Jednotného státu.

vypadalo to, jako by měl vzadu přivázaný kufřík (vzpomněl jsem si na starověký obraz V kočáře).

Ožil jsem:

„Cože, vy také píšete pro *Integrál*? Povíte mi co? Co jste třeba napsal dnes?“

„Dneska nic. Dneska jsem měl jinou práci...“ *P* prsklo přímo na mne.

„Jakou?“

R se zamračil:

„Jakou, jakou! No, když to chcete vědět – rozsudek. Zbánil jsem rozsudek. Jeden idiot, taky básník... Dva roky seděl vedle mne jakoby nic. A najednou, představte si, že prý je génius, a na génia neplatí žádné zákony A splácal takové nesmysly... Ale co...“

Odulé rty se mu vyšpulily, lak z očí zmizel. Vyskočil, odvrátil se, zadíval se někam do stěny Hleděl jsem na jeho uzamčený kufřík a myslel jsem si: co tam teď přebírá, v tom svém kufříku?

Chvilé trapného, asymetrického mlčení. Nebylo mi jasné, oč jde, ale cosi tu neklapalo.

„Naštěstí předpotopní doby všelijakých těch Shakespearů a Dostojevských, nebo jak se jmenovali, jsou dávno pryč,“ řekl jsem schválně hlasitě.

R se ke mně otočil. Slova z něho zase prskala a tryskala, ale zdálo se mi, že už nemá v očích ten veselý lak.

„Ano, drahý matematiku, naštěstí, naštěstí, naštěstí! Jsme nejšťastnější aritmetický průměr... Jak to říkáte vy: zintegrovat od nuly do nekonečna – od kretěna do Shakespeara... Ano!“

Nevím proč – bylo to asi zcela nemístné – vzpomněl jsem si na ni, na její tón, jakási tenoučká nit se táhla mezi ní a *R*. (Jaká?) Opět se ve mně pohnula $\sqrt{-1}$. Otevřel jsem štítek: 16.25. Zbývalo jim na růžový lístek pětáctýřicet minut.

„Abych už šel...“ a políbil jsem *O*, stiskl ruku *R*, zamířil ke zdviži.

Na ulici, když jsem přešel na druhou stranu, jsem se ohlédl. Ve světlé, skrz naskrz prosluněné skleněné kře domu byly tu a tam šedomodré, neprůhledné klícky se spuštěnými záclonami – klícky rytmického taylorovského štěstí. Vzhlédl jsem k šestému patru, kde bydlel *R-13* – záclony už měl spuštěny.

Milá O... Milý R... R má také (nevím, proč *také* – ale co jsem napsal, to jsem napsal) – má v sobě také cosi, co mi není zcela jasné. A přece já, on a O tvoříme trojúhelník, sice nerovnoramenný, ale je to trojúhelník. Kdybych to měl říci jazykem našich předků (vám, moji čtenáři na planetách, je ten jazyk možná srozumitelnější, tvoříme rodinu. A někdy je tak pěkné odpočinout si třeba jen na chvíli, uzavřít se do jednoduchého, pevného trojúhelníku před vším, co...

9. ZÁZNAM

Osnova:

Mše

Jamby a trocheje

Železná ruka

Slavnostní, jasný den. V takový den zapomíná člověk na své slabosti, nedostatky, choroby – a vše je křišťálově pevné, věčné, jako naše nové sklo...

Náměstí Krychle. Šestašedesát širokých soustředných kruhů: tribuny. A šestašedesát řad: tiché lampičky tváří, oči zrcadlíci záři nebes – či snad záři Jednotného státu. Krvavě rudé květy ženských rtů. Něžné girlandy dětských tváří v prvních řadách, blízko k místu děje. Hluboké, přísné, gotické ticho.

Podle popisů, které se nám dochovaly, prožívali starověcí lidé něco podobného při svých „bohoslužbách“. Jenže oni sloužili svému nesmyslnému, neznámému Bohu, my sloužíme Bohu moudrému a dokonale známému; jejich Bůh jim nedal nic než věčné, strastiplné hledání; jejich Bůh si nevymyslel nic chytřejšího než obětovat neznámo proč sama sebe – my však přinášíme oběť našemu Bohu, Jednotnému státu – klidnou, promyšlenou, rozumnou oběť. Ano, byla to slavnostní mše Jednotnému státu, vzpomínka na křest ohněm ve dnech Dvousetleté války, velebná slavnost vítězství všech nad jedincem, celku nad částicí...

Ten jedinec stál na stupních sluncem zalité Krychle. Bílá... dokonce ani ne – ne bílá, ale už bezbarvá, skleněná tvář, skleněné rty Zbývají mu jen oči, černé, vstřebávající, hltající otvory a ten úděsný klid, od

něhož ho dělí již jen několik minut. Zlatý štítek s číslem má už sundaný. Ruce svázané nachovou stuhou (prastarý zvyk: dal by se snad vysvětlit tím, že za dávných časů, kdy se takové věci děly nikoli ve jménu Jednotného státu, odsouzení pochopitelně cítili, že klást odpor je jejich právo, a proto mívali ruce spoutané řetězy).

A nahoře na Krychli, vedle Stroje – nehybná, jako z kovu ulitá postava toho, jemuž říkáme Dobroditel. Odtud zdola se nedá rozeznat jeho tvář, jen její přísný, majestátní, čtvercový obrys. Zato ruce... Na fotografiích někdy vyjdou ruce v obrovských rozměrech, když byly příliš blízko, v popředí. Upoutávají pak pohled a všechno ostatní zaclánějí. Ty těžké ruce, které dosud klidně spočívají na kolenou – jistě jsou kamenné a kolena sotva nesou jejich tíhu...

Vtom se jedna z těch obrovitých rukou zvolna pozdvihla – pomalé, železné gesto – a poslušno zdvižené ruky sestoupilo z tribun jakési číslo a přiblížilo se ke Krychli. Byl to jeden ze státních básníků, jemuž připadl šťastný los ověnit slavnost svými verši. A již hřmějí nad tribunami božské kovové jamby – o tom šílenci se skleněnými očima, který stojí tam na schodech a čeká na logické důsledky svých šílených činů.

Požár. V jambech se kymácejí domy, tryskají vzhůru jako tekuté zlato, teď se zřítily. Zelené stromy se svíjejí, kape z nich míza – už zbyly jen černé kostry. Ale přišel Prométheus (to jsme samozřejmě my) –

*a oheň k strojům zapřáhl
a chaos zákonem byl spoután.*

Vše je nové, ocelové: ocelové slunce, ocelové stromy, oceloví lidé.

A náhle jakýsi šílenec „ten oheň pustil na svobodu“ – a znovu vše hyne...

Mám bohužel na verše špatnou paměť, ale jedno je jisté: poučnější a krásnější příklady by se nenašly.

Znovu pomalé, těžké gesto – a na schodech Krychle stojí druhý básník. Až jsem se nadzvedl – je to možné? Už je to tak. Odulé negerské rty, je to on... Proč mi jen dříve neřekl o té cti... Rty se mu třesou, docela zešedly. Chápu ho – před tváří Dobroditelovou, před tváří celého shromáždění Strážců – ale přece jen, takovou trému...

Rázné, rychlé trocheje – jako když sekerou seká. O neslychaném zločinu: o rouhavých verších, v nichž byl Dobroditel nazýván... ne, nemohu to opakovat.

R-13 se na nikoho nepodíval, bledý jako stěna (nehledal bych v něm tolik ostychu) sestoupil a posadil se. Na nepatrný zlomek vteřiny se vedle něho mihla něčí tvář – ostrý, černý trojúhelník – a hned zmizela. Mé oči – tisíce očí – se upírají vzhůru ke Stroji. Třetí železné gesto nadlidské ruky A zločinec pomalu jde, cloumán neviditelným větrem, jeden stupeň, ještě jeden – teď krok, poslední v jeho životě – a leží tváří k obloze s hlavou zvrácenou – na svém posledním loži.

Dobroditel, těžký, kamenný jako osud, obešel Stroj, položil obrovitou ruku na páku... Aru zašumění, ani dech, všechny oči se upírají na tu ruku. Jaký je to asi ohnivý, strhující vír – být nástrojem, být silou o statisících voltech. Jak vznešený úděl!

Neměřitelná vteřina. Ruka zapjala proud a klesla. Blýsklo nesnesitelně pronikavé ostří paprsku – jako zachvění, sotva slyšitelný praskot v trubkách Stroje. Bezvládně ležící tělo, zahalené jemným světélkujícím oparem – a náhle se před očima rozplývá, rozplývá se a mizí úžasnou rychlostí. A pak už nic – jen loužička chemicky čisté vody, jež ještě před chvílí nezkrotně a rudě tepala v srdci.

Bylo to prosté, každý z nás to všechno znal. Ano, rozpad hmoty, ano, štěpení atomů lidského těla. A přece to pokaždé bylo jako zázrak, bylo to jako symbol Dobroditelovy nadlidské síly.

Nahoře před ním planoucí tváře deseti ženských čísel, rry pootevřené vzrušením, květiny⁴ rozhoupané větrem.

Podle starého zvyku věnilo deset žen květinami Dobroditelovu unifu, na níž ještě neoschly krůpěje. Majestátním krokem velekněze sestupuje zvolna dolů, zvolna kráčí kolem tribun – a za Ním se zdvihají něžné bílé haluze ženských paží a jednomyslná bouře milionů výkřiků. A pak stejné výkřiky k počtě shromáždění Strážců, kteří jsou neviditelně přítomni kdesi v našich řadách. Kdo ví, snad právě naše Strážce předvídala fantazie starověkého člověka, když vytvořila něžně přísné „anděly“, chránící každého člověka od jeho narození.

⁴ Samozřejmě z Botanického muzea. Já osobně nevidím v květinách nic krásného – jako ve všem, co náleží divošskému světu, dávno vypuzenému za Zelenou stěnu. Krásné je jen to, co je rozumné a účelné: stroje, boty, vzorce, pokrm apod.

Ano, v celé té slavnosti bylo cosi z dávných náboženství, cosi očištného jako víchř a bouře. Znáte takové chvíle, vy, kdo budete číst tyto řádky? Je mi vás líto, neznáte-li je...

10. ZÁZNAM

Osnova:
Dopis
Membrána
Mé kosmaté já

Včerejšek byl pro mne papírem, přes jaký chemici filtrují své roztoky: všechny suspendované částice, všechno přebytečné zůstane na tom papíře. A ráno jsem sjel dolů naprosto destilovaný, průhledný.

Dole ve vestibulu seděla za stolečkem kontrolorka, dívala se na hodiny a zapisovala přicházející čísla. Jmenuje se U... ale raději nenapišu její číslici, protože se bojím, abych o ní neřekl něco ošklivého. Ačkoliv je to vlastně velmi důstojná starší žena. Mně se na ní nelíbí jedině to, že má trochu převislé tváře – jako rybí žábry (zdálo by se – co na tom?).

Skřípla perem, uviděl jsem se na stránce: D-503 – a vedle kaňka.

Zrovna jsem ji na to chtěl upozornit, když náhle zvedla hlavu a ukápla do mne inkoustové pousmání:

„Přišel vám dopis. Ano. Dostanete ho, můj milý, dostanete.“

Věděl jsem, že dopis, který si přečetla, musí ještě projít Úřadem Strážců (myslím, že je zbytečné, abych vysvětloval ten přirozený pořádek) a nejpozději ve dvanáct ho budu mít. Ale byl jsem zmaten tím jejím pousmáním, kapka inkoustu zkalila můj průzračný roztok. Zkalila ho do té míry, že jsem se později na stavbu *Integrálu* vůbec nemohl soustředit – a jednou jsem se dokonce spletl ve výpočtech, což se mi ještě nikdy nestalo.

Ve dvanáct hodin – zase růžově hnědé rybí žábry, pousmání – a konečně mám dopis v ruce. Nevím proč, ale nepřčetl jsem si ho hned tady; strčil jsem ho do kapsy – a spěchal k sobě do pokoje. Otevřel jsem dopis, přeběhl ho očima – a musel jsem si sednout. Bylo to úřední oznámení, že se na mne přihlásilo číslo I-330 a že se k ní mám dostavit dnes v jedenadvacet hodin – dole je adresa.

Neuvěřitelné – po všem, co bylo, když jsem jí tak nedvojsmyslně dal najevo, co si o ní myslím. Mimoto přece ani neví, jestli jsem nebyl na Úřadě Strážců – jak by se dověděla, že jsem byl nemocen – že jsem zkrátka nemohl... A přes to přese všechno...

V hlavě se mi točilo a hučelo dynamo. Buddha – žlut' – konvalinky – růžový půlměsíc... Ano, a k tomu – k tomu ještě dnes chtěla ke mně přijít O. Mám jí ukázat to oznámení o I-330? Nevím. O mi neuvěří (a jak by tomu také mohla uvěřit), že za nic nemohu, že ani v nejmenším... Víím, že mě čeká trapný, nejapný, absolutně nelogický rozhovor... Ne, jen to ne. Ať se to všechno vyřeší automaticky: pošlu jí prostě kopii toho oznámení.

Honem jsem strkal oznámení do kapsy – a spatřil tu svou hroznou opičí ruku. Vzpomněl jsem si, jak mě I tenkrát na vycházce vzala za ruku, jak se na ni dívala. Což doopravdy...

A už je 20.45. Bílá noc. Všechno je nazelenale skleněné. Ale je to jakési jiné, křehké sklo – ne naše, ne skutečné, je to tenká skleněná skořápka a pod tou skořápkou se všechno točí, pádí, hučí... A nepřekvapilo by mě, kdyby se teď kopule poslucháren vznesly do výše podobny pomalým kotoučům dýmu a starý měsíc kdyby se inkoustově usmál – jako ráno ta za stolečkem – a ve všech domech naráz spadly záclony a za záclonami...

Divný pocit: cítil jsem svá žebra – jsou to jakési železné pruty a překázejí – hrozně překázejí srdci, svírají je, nemá dost místa. Stál jsem před skleněnými dveřmi se zlatým nápisem: I-330. I cosi psala, skloněná nad stolem, zády ke mně. Vstoupil jsem.

„Prosím,“ podal jsem jí růžový lístek. „Dostal jsem dnes oznámení a jsem tady“

„Jak jste přesný! Malou chvílku – ano? Sedněte si, hned budu hotova.“

Zase sklopila oči na dopis – co se děje tam uvnitř za těmi spuštěnými záclonami? Co mi řekne – co mám udělat v příští vteřině? Jak to poznat, jak to vypočítat, když je celá – odtamtud, z divošské, starověké země snů.

Mlčky jsem se na ni díval. Žebra, ty železné pruty, mě svírají... Když mluví, její tvář je jako prudce roztočené, lesklé kolo – nerozeznám jednotlivé paprsky Ale teď je kolo nehybné. A náhle jsem uviděl divnou kombinaci: tmavé obočí u skrání vysoko zvednuté – výsměšný ostrý trojúhelník s vrcholem nahoře – dvě hluboké rýhy od nosu ke koutkům úst. A ty dva trojúhelníky jako by si navzájem odporovaly, kreslily na její tvář to nepříjemné, znervózňující x – jako kříž: tvář přeškrtnutá křížem.

Kolo se roztočilo, jeho paprsky splynuly...

„Tak vy jste nebyl na Úřadě Strážců?“

„Byl jsem... Nemohl jsem. Byl jsem nemocen.“

„Ano. To jsem si právě myslela. Něco vám v tom muselo zabránit – to je jedno co (ostré zuby, úsměv). Ale teď jste tedy v mých rukou. Víte přece: Každé číslo, které nepodá oznámení Úřadu Strážců do osmačtyřiceti hodin, je považováno...“

Srdce se mi rozbušilo, až se pruty prohnuly. Jako kluk – hloupě jako kluk jsem se dal chytit, hloupě jsem mlčel. A cítil jsem, že jsem ztracen, spoután na rukou i na nohou...

Vstala, lenivě se protáhla. Stiskla knoflík, na všech stranách spadly s lehkým šelestem záclony. Byl jsem odříznut od světa byl jsem s ní sám.

Kdesi za mými zády, u skříně, byla ona. Unifa šustila, padala – a já naslouchal, celou bytostí naslouchal. Napadlo mi... ne, jen mi tak blesklo na setinu vteřiny hlavou...

Vypočítával jsem nedávno zakřiveru pouliční membrány nového typu (ty membrány, skvěle zamaskované, zachycují dnes na všech ulicích pro Úřad Strážců rozhovory chodců). Vidím ji, tu prohnutou, chvějící se růžovou blánu – zvláštní bytost, která má jen jediný orgán – ucho. Teď jsem byl takovou membránou já.

Ale už cvakla patentka u límečku – na prsou – ještě níž. Skleněné hedvábí šustí po ramenou, po kolenou – po podlaze. Slyším, a je to

ještě jasnější, než kdybych to viděl, jak ze šedomodré hedvábné hromádky vykročila jedna noha, pak druhá...

Napjatá membrána se chvěje a zaznamenává ticho. Ne: prudké úderu kladiva do prutů, úderu s nekonečnými pauzami. A slyším – vidím, jak se za mými zády na chvíli zamyslela.

Teď – dveře skříně, teď klaplo nějaké víko – a zase hedvábí, hedvábí...

„Prosím.“

Otočil jsem se. Měla na sobě lehký šafránově žlutý oděv starověkého střihu. Bylo to tisíckrát horší, než kdyby byla docela nahá. Pod tenounkým tkanivem růžově doutnají dva hrotité body, dva řeřavé uhlíky v popelu. Dvě něžně zaoblená kolena...

Seděla v nízkém křesílku. Na čtverhranném stolku před ní stála lahvička s jakousi jedovatě zelenou tekutinou a dva drobné kalíšky na stopkách. Z tenké papírové trubičky v koutku úst jí stoupal dým toho starověkého kuřiva (nemohu si teď vzpomenout, jak se tomu říká).

Membrána se stále ještě chvěla. Kladivo bušilo tam – v mém nitru – do rudě rozžhavených prutů. Zřetelně jsem slyšel každý jeho úder a... a co když to slyší i ona?

Ale ona klidně kouřila, klidně na mne pohlížela a ledabyle odklepla popel – na můj růžový lístek.

Co nejchladnokrevněji jsem se zeptal:

„Poslyšte, proč jste se tedy na mne přihlásila? A proč jste mě donutila, abych sem přišel?“

Jako by neslyšela. Nalila z lahvičky do sklenky, napila se.

„Báječný likér. Chcete taky?“

Teď jsem teprve pochopil, že je to alkohol. Hlavou mi bleskl výjev ze včerejška. Vidím kamennou ruku Dobroditelovu, pronikavé ostří paprsku, ale tam na Krychli bezvládně leží s hlavou zvrácenou – tohle tělo. Trhl jsem sebou.

„Poslyšte,“ řekl jsem, „víte přece, že každého, kdo se otravuje nikotinem a zvláště alkoholem, Jednotný stát nemilosrdně...“

Tmavé obočí vyletělo vysoko ke skráním, ostrý výsměšný trojúhelník:

„Rychle zlikvidovat několik jedinců je rozumnější než dovolit všem, aby se hubili – degenerace – a tak dále. Je to až příliš pravda“

„Ano... až příliš.“

„A pustit do ulic houfec takovýchhle holých, nahých pravd... Ne, představte si... třeba toho mého nejvěrnějšího ctitele – vždyť ho znáte – představte si, že ze sebe shodil všechnu tu lež oděvů – a objevil se ve své pravdivé podobě na veřejnosti... Och!“

Smála se. Ale já viděl jasně její spodní smutný trojúhelník: dvě hluboké rýhy od koutků úst k nosu. A náhle jsem z těch rýh pochopil, že on, ten dvojitě zkřivený, shrbený, s ušima jako křídla ji objímal – ji, takovou... *On!*

Teď se ovšem snažím vyličit své – nenormální – pocity v té chvíli. Nyní, kdy to píšu, uvědomuji si dobře, že to právě takhle má být, že jako každé jiné čestné číslo má i on stejné právo na radosti a bylo by nespravedlivé... To je ostatně jasné.

I se smála divně a dlouho. Pak se na mne upřeně, pronikavě zadívala:

„Ale nejdůležitější je, že jsem s vámi naprosto klidná. Jste tak milý, kdepak, vás ani nenapadne jít na Úřad Strážců a udat, že piju likér a kouřím, tím jsem si jista. Budete nemocen nebo budete mít moc práce nebo nevím co ještě. A jsem dokonce přesvědčena, že se se mnou teď napijete toho kouzelného jedu...“

Jaký impertinentní, uštěpačný tón. Cítil jsem s jistotou, že ji zase nenávidím. Ostatně proč *zase*? Nenáviděl jsem ji stále.

Obrátila do sebe plnou sklenku zeleného jedu, vstala, a růžově prosvítajíc šafránovou tkaninou, udělala několik kroků – zastavila se za svým křeslem...

Náhle se mi její paže ovinula kolem krku a rty se zabořily do rtů – ne, ještě hloub, ještě strašněji... Přisahám, že to pro mne bylo zcela neočekávané, a snad jen proto... Přece bych si nepřál teď to vím naprosto jistě – přece bych si sám nepřál to, co se potom stalo.

Úžasně sladké rty (myslím, že to byla chuť „likéru“) – a vlil se do mne doušek palčivého jedu – ještě jeden – a ještě... Odpoutal jsem se od země a jako samostatná planeta jsem se v šíleném kroužení řítit dolů, dolů – po jakési nevypočitatelné oběžné dráze...

Co se dělo dál, mohu vyjádřit jen přibližně, s pomocí více či méně pokulhávajících příměrů.

Dříve jsem si to nikdy neuvědomoval – ale je to tak: my tady neustále chodíme nad kypícím, šarlatovým mořem ohně, skrytého v útrobách země. Nikdy však o tom nepřemýšlíme. Ale kdyby se ta tenká slupka proměnila ve sklo, najednou bychom viděli...

Byl jsem skleněný. Uviděl jsem to – v sobě, uvnitř.

Měl jsem dvě já. Jedno byl ten dřívější D-503, číslo D-503, a druhé... Dříve jen tak trošku vystrkoval z té slupky své kosmaté pracky, ale teď vylézal celý, slupka pukala, vzápětí se rozpadne na cáry a... a co potom?

Ze všech sil jsem se chytil stébla – opěradla křesla – a zeptal jsem se, abych uslyšel svůj hlas – hlas toho dřívějšího:

„Kde... kde jste vzala ten... ten jed?“

„Ach, tohle! To prostě jeden lékař, jeden můj...“

„Můj? Můj? Co můj?“

A ten druhý – náhle vyskočil a zařval:

„Nedovolím to! Chci, aby nebyl nikdo jiný než já. Zabiju každého, kdo... Protože já vás – já vás...“

Viděl jsem, jak ji hrubě popadl chlupatými prackami, roztrhl tenké hedvábí, přísál se zuby – ano, zuby, vím to jistě.

Nevím už jak, ale I mi vyklouzla. A – oči zataženy tou prokletou neprůhlednou záclonou – stála opřena zády o skříň a poslouchala mě.

Pamatuji se, že jsem klečel na podlaze, objímal jí nohy, líbal kolena. A prosil jsem úpěnlivě: „Teď – hned teď – v tuhle chvíli...“

Ostré zuby – ostrý, výsměšný trojúhelník obočí. Sklonila se a mlčky mi odepjala štítek.

„Ano! Ano, miláčku – miláčku,“ rychle jsem ze sebe strhával unifu. Ale I – stejně mlčky – mi zvedla až k očím hodinky na mém štítku. Bylo 22.25.

Rázem jsem ochladl. Věděl jsem, co to znamená, ukázat se venku po 22.30. Všechno mé šílenství v mžiku zmizelo. Byl jsem to zase já. Věděl jsem jasně jedno: nenávidím ji, nenávidím, nenávidím!

Bez rozloučení, bez ohlednutí jsem vyběhl z pokoje. Jakžtakž jsem si v běhu připnul štítek, po schodech – nouzovým schodištěm (bál jsem se, že ve zdviži někoho potkám) – jsem se vyřítit na pustou ulici. Vše bylo na svém místě – tak prosté, obyčejné, spořádané: skleněné domy, zářící světly, skleněná bledá obloha, zelenavá nepohnutá noc.

Ale pod tím tichým chladným sklem se neslyšně řítilo cosi nezkratného, šarlatového, kosmatého. A já uháněl bez dechu, abych se neopozdil.

Najednou jsem cítil, že narychlo připíchnutý štítek se odepíná – odepnul se, cinkl o skleněný chodník. Shýbl jsem se pro něj – a v tom okamžiku ticha jsem za sebou uslyšel dupání. Ohlédl jsem se – za roh zatáčelo cosi malého, zkřiveného. Tak se mi to aspoň tenkrát zdálo.

Rozběhl jsem se, co mi síly stačily – až mi hvízdalo v uších. U vchodu jsem se zastavil – hodinky ukazovaly 22.29. Napjal jsem sluch – nikdo za mnou nešel. Všechno zřejmě byla nesmyslná fantazie, působení jedu.

Byla to příšerná noc. Postel se pode mnou zvedala, klesala a znovu se zvedala – plula po sinusoidě. Domlouval jsem sám sobě: V noci jsou čísla povinná spát; je to stejná povinnost jako ve dne práce. Je to nutné, aby mohla ve dne pracovat. Nespat v noci je zločin... A přece jsem nemohl, nemohl.

Umírám... Nejsem s to plnit své povinnosti k Jednotnému státu...
Já...

11. ZÁZNAM

Osnova:

Ne, nemohu, budu psát bez osnovy

Večer. Lehká mlha. Nebe je zahaleno zlatě mléčnou rouškou, a co je tam dál, nad ní, to není vidět. Ve starověku lidé věřili, že tam sídlí jejich vznešený, znuděný skeptik – Bůh. My víme, že je tam křišťálově modré, prázdné, nemístné nic. Já v téhle chvíli nevím, co tam je – poznal jsem příliš mnoho. Vědění, absolutně přesvědčené o své neomylnosti, je víra. Měl jsem skálopevnou víru v sebe. Věřil jsem, že znám v sobě všechno. A teď...

Stojím před zrcadlem. A poprvé v životě – ano: poprvé v životě se vidím jasně, zřetelně, uvědoměle – s úžasem vidím sebe jako někoho „druhého“. Tady jsem já – ten druhý: černé obočí, narýsované přímkou; a mezi ním jako jizva svislá vráska (nevím, byla-li tam dříve). Ocelové, šedé oči, rámované stínem bezesné noci; a za tou oceli... zřejmě jsem nikdy nevěděl, co tam je. A z toho „tam“ (toto „tam“ je současně zde i nekonečně daleko) – z toho „tam“ se na sebe dívám – na toho druhého, a dobře vím: ten s obočím narýsovaným přímkou je mi cizí, neznámý, setkal jsem se s ním poprvé v životě. A já, jaký doopravdy jsem – to není on.

Ne, dost! To všechno jsou nesmysly, a všechny ty hloupé pocity – to je blouznění, následek včerejší otravy... Co mě otrávil – doušek zeleného jedu, nebo ona? Na tom nezáleží. Zaznamenávám to, jen abych ukázal, jak se může zmást, jak může zbloudit lidský – tak přesný a pronikavý – rozum. Ten rozum, který dokázal i nekonečnost, jež tak mátlala lidi starověku, učinit stravitelnou tím, že...

Cvaknutí numerátoru – a číslice: R-13. Ať, jsem docela rád – teď by mi bylo samotnému...

Po dvaceti minutách

Na ploše papíru je dvojrozměrný svět – tyto řádky jsou na dosah, a přece v jiném světě... Ztrácím smysl pro číslice: dvacet minut, ale možná... dvě stě nebo dvě stě tisíc. A je hrozné vážit každé slovo a zaznamenávat klidně, stejnoměrně to, co se odehrálo mezi mnou a R. Jako kdybyste si sedli s nohou přes nohu do křesla u své vlastní postele a zvědavě se dívali, jak se vy, právě vy na té posteli svíjíte.

Když R-13 vstoupil, byl jsem dokonale klidný a normální. S upřímným nadšením jsem se rozhovořil o tom, jak skvěle se mu podařilo ztrocheizovat rozsudek a že toho šilence potřely a rozdrtily právě jeho trocheje.

„A kdyby mi nabídli, abych udělal schéma Dobroditelova Stroje, určitě bych – určitě bych nějak přenesl na výkres vaše trocheje,“ uzavřel jsem svou tirádu.

Najednou vidím, jak se příteli R kalí oči, rty mu šednou.

„Co je vám?“

„Co, co! No... Prostě už se mi to protiví, kdekdo pořád mele rozsudek, rozsudek! Nechci o tom už slyšet, a hotovo. Nechci!“ Zakabonil se, začal si hladit zátylek – ten svůj kufřík s cizím, mně nedostupným obsahem. Chvilu ticha. Teď něco v kufříku našel, vytáhl, rozbaluje to, rozbalil – oči mu nalakoval smích, vyskočil.

„Teď skládám verše pro váš *Integrál* – to je něco pro mne! To ano!“

Je to zase starý R: mlaská, prská, chrlí slova provázená gejzíry.

„Představte si (*p* doprovází gejzír) – pradávná legenda o ráji... To je přece legenda o nás, o dnešku. Ano! Jen si to vezměte. Ti dva v ráji dostali na vybranou: buď štěstí bez svobody – nebo svobodu bez štěstí. Ti ťulpasové si vybrali svobodu – a pochopitelně pak celé věky toužili po okovech. Po okovech, chápete – v tom byl celý jejich světobol. Dlouhá staletí! A teprve my jsme přišli na to, jak znovu přivolat štěstí... Ne, jen poslouchejte, poslouchejte dál! Starověký Bůh a my za jedním stolem. Ano! My jsme Bohu pomohli definitivně přemoci d'ábla – vždyť to byl on, kdo lidem našeptal, aby překročili zákaz a okusili zhoubnou svobodu, on – ten jedovatý had. Ale my

jsme mu botou rozdrtili hlavu – rrup! Hotovo – zase máme ráj. A jsme zase prostomyslní, nevinní jako Adam a Eva. Netrápí nás problémy dobra a zla, všechno je jednoduché, rajsky, dětsky jednoduché. Dobroditel, Stroj, Krychle, Plynový zvon, Strážcové – to všechno je dobré, to všechno je vznešené, krásné, ušlechtilé, majestátní, křišťálově čisté. Poněvadž to chrání naši nesvobodu – to jest naše štěstí. Lidé ve starověku by začali soudit, trestat, lámat si hlavu, je-li to morální, nebo nemorální... No dobře, zkrátka píšu takovouhle báseň o ráji, že. Ale svrchovaně vážným tónem, chápete. Prima, co?“

Jak bych nechápal. Má takový nehezky asymetrický zevnějšek, a tak správně uvažující mozek, napadlo mi v té chvíli. Proto je mi tak blízky – blízky mému pravému já (přece jen považuji své dřívější já za pravé, to dnešní – to je jistě jen nemoc).

R mi zřejmě četl myšlenky, objal mě kolem ramenou a dal se do smíchu.

„Ach vy ... Adame! Abych nezapomněl, co se týče Evy...“

Zašmátral v kapse, vytáhl zápisník, prolistoval ho.

„Pozitíí, ne... popozitíí má O růžový lístek k vám. A jak je to s vámi? Všechno při starém? Chcete, aby O...“

„Ale ovšem.“

„Tak já jí to řeknu. Víte, sama se ostýchala... Víte, to je zvláštní! Já jsem pro ni jen tak na růžovo, na lístek, ale vy... O tom čtvrtém, co vlezl do našeho trojúhelníku, ani necekne. Kdo to je, přiznejte se, hříšníci – co?“

Opona ve mně vzlétla, zas tu byl šustot hedvábí, zelená lahvička, rty... A bezhlavě, neuvážlivě jsem vyhrkl (kéž bych se byl ovládl!):

„Povězte mi, ochutnal jste někdy nikotin nebo alkohol?“

R našpulil rty, podíval se na mne úkosem. Slyšel jsem jasně jeho myšlenky: Jste sice přítel... Ale přece jen... A odpověděl:

„Jak bych vám to řekl? Vlastně neochutnal. Ale znal jsem jednu ženu...“

„I,“ zvolal jsem.

„Co... vy – vy k ní taky chodíte?“ zrudl smíchem, zاكل se, teď vyprskne.

Zrcadlo u mne viselo tak, že jsem se do něho musel dívat přes stůl, odtud z křesla jsem viděl jen své čelo a obočí.

A uviděl jsem – ten pravý já uviděl v zrcadle zkroucenou, poskakující přímku obočí, ten pravý já uslyšel divošský, odporný řev:

„Taky? Co znamená to vaše *taky*? Chci to vědět.“

Negerské rty dokořán. Vytřeštěné oči... Já – ten pravý já – chytil pevně za límec toho druhého, těžce oddychujícího kosmatého divocha. Ten pravý já řekl:

„Odpusťte mi, pro Dobroditele! Jsem vážně nemocen, nemohu spát. Nevím, co to se mnou je...“

Tlusté rty se letmo usmály:

„Ovšem, ovšem! Chápu to! To všechno znám... samozřejmě teoreticky. Na shledanou!“

Ve dveřích se otočil jako černý míček – vrátil se ke stolu, hodil na něj knihu:

„Zrovna mi vyšla... Schválně to sem nesu – a málem na to zapomenu. Na shledanou, musím běžet.“ Jeho b prsklo až na mne a zmizel...

Jsem sám. Nebo lépe řečeno – sám s ním, se svým druhým já. Sedím v křesle s nohou přes nohu a z jakéhosi „tam“ se zvědavě dívám, jak se mé já – svíjí na posteli.

Jak to, jak je to možné, vždyť jsme já a O celé tři roky – žili tak přátelsky – a teď stačí jediné slovo o ní, o L... Copak se vyskytuje všechno to šílenství – láska, žárlivost – i jinde než v idiotských starověkých knihách? A stalo se to mně! Rovnice, vzorce, číslice – a najednou tohle – neuvěřitelné! Zhola neuvěřitelné. Půjdu zítra k R a řeknu mu, že...

Ale ne, nepůjdu. Aru zítra, aru pozítří-nikdy už k němu nepůjdu. Nemohu, nechci ho vidět. Je konec! Náš trojúhelník se rozpadl.

Jsem sám. Večer. Lehká mlha. Nebe je zahaleno mléčně zlatou rouškou – kdybych jen věděl, co je tam, nad ní. A kdybych věděl, kdo jsem, jaký jsem.

12. ZÁZNAM

Osnova:

Omezování nekonečna

Anděl

Úvahy o poezii

Přece jen se mi zdá, že se uzdravuji, že bych se mohl uzdravit. Dobře jsem spal. Žádné sny aru jiné chorobné příznaky. Zítra ke mně přijde milá O, všechno bude prosté, správné a omezené jako kruh. Nebojím se toho slova – *omezenost*. Práce toho nejvznešenějšího, co člověk má – rozumu – vede právě k neustálému omezování nekonečna, k dělení nekonečna na vhodné, lehce stravitelné porce – diferenciály. V tom je právě božská krása mé vášně – matematiky. A pro ni, pro tamtu, je tato krása naprosto nepochopitelná. Ale to jen tak na okraj – náhodná asociace.

Táhne mi to hlavou za pravidelného, rytmického rachotu kol podzemní dráhy. Skanduji si v duchu údery kol – a verše R (jeho včerejší kniha). A cítím, jak se mi kdosi opatrně naklání zezadu přes rameno a nakukuje do otevřených stránek. Neotáčím se a jen koutkem oka vidím růžová, rozpjatá křídla uší, dvojí ohyb... on! Nechtěl jsem ho rušit a tvářil jsem se, že ho nepozoruji. Jak se tu octl, nevím, když jsem nastoupil do vagonu, myslím, že tu nebyl.

Ta sama o sobě bezvýznamná příhoda mi udělala dobře, řekl bych, že mě posílila. Je milé cítit něčí ostražitě oko, jež vás láskyplně chrání před sebemenší chybičkou, před sebemenším vybočením. Snad to zní trochu sentimentálně, ale napadá mě zase táž analogie: anděl strážný,

jehož si vysnili starověcí lidé. V našem životě se materializovalo mnohé, o čem oni pouze snili.

Ve chvíli, kdy jsem za sebou vytušil anděla strážného, opájel jsem se sonetem Štěstí. Myslím, že se nemýlím, když řeknu, že je to vzácně krásné a myšlenkově hluboké dílo. Zde je první čtyřverší:

*věčně se snoubící dvakrát dvě
s věčnou vášní se ve čtyřku pojí,
milenci vášniví, co svět světem stojí,
neoddělitelně spjatí – dvakrát dvě.*

A totéž téma moudrého, věčného štěstí násobilky se rozvíjí v dalších verších.

Každý skutečný básník je zajisté Kolumbem. Amerika existovala dlouhé věky před Kolumbem, ale teprve Kolumbus ji dokázal objevit. Násobilka existovala dlouhé věky před R-13, ale teprve R-13 dokázal v panenské houštině číslic najít nové Eldorado. Opravdu, sotva je někde moudřejší, čistší štěstí než v tomto zázračném světě. Ocel zreziví; starověký Bůh stvořil starověkého, tj. chybujícího člověka, a tedy se sám dopustil chyby. Násobilka je moudřejší, absolutnějši než starověký Bůh: nikdy – chápete, nikdy se nedopouští chyby A nic není šťastnějšího než číslice, žijící podle věčných, logických zákonů násobilky. Žádná nejistota, žádná mýlka. Pravda je jedna a pravdivá cesta je jen jedna; a tato pravda je dvakrát dva, a tato pravdivá cesta jsou čtyři. Nebylo by absurdní, kdyby ty šťastně, ideálně násobené dvojky začaly přemýšlet o nějaké svobodě, tj. samozřejmě – o chybě? Pro mne je axiomatem, že R-13 dovedl uchopit to nejzákladnější, nej...

V tu chvíli jsem znovu ucítil – napřed na šíji, pak na levém uchu – teplý, jemný závan anděla strážného. Jistě si všiml, že kniha na mém klíně už je zavřená a mé myšlenky bloudí daleko. Nu což, jsem ochoten třeba hned před ním otevřít stránky svého mozku je to takový klidný, blaživý pocit. Vzpomínám, že jsem se dokonce ohlédl a naléhavě, prosebně jsem se mu zadíval do očí, ale on nepochopil – nebo nechtěl pochopit – nezeptal se mě na nic. Nezbyvá mi než vyprávět všechno vám, moji neznámí čtenáři (jste pro mne teď stejně drazí, blízcí i nedosažitelní, jako byl v té chvíli on).

Postupoval jsem od části k celku; částí byl R-13, vznešeným celkem náš Ústav státních básníků a spisovatelů. Uvažoval jsem: jak je možné, že starověkým lidem nebyla nápadná všechna nesmyslnost jejich literatury a poezie. Obrovitá, úžasná síla uměleckého slova přicházela nazmar. Je to směšné – každý si psal, co ho napadlo. Stejně směšné a hloupé jako to, že jejich moře tupě naráželo celý den do břehů a miliony kilogrammetrů obsažené ve vlnách dodávaly vznět jen citům milenců. My jsme z milostného šepotu vln vytěžili elektřinu, z šelmy prskající vzteklou pěnu jsme udělali domácí zvíře; a stejně jsme zkrotili a osedlali kdysi divoký živel poezie. Dnes už není poezie opovážlivým slavičím tlukotem – je státní službou, je prospěšná.

Naše slavné Matematické nóny – bez nich bychom si ve škole sotva mohli tak upřímně a něžně zamilovat čtyři aritmetická pravidla. A Trny, ten klasický obraz: Strážcové jsou trny na růži, chránící něžný kvítek státu před hrubými dotyky... Muselo by to být srdce z kamene, aby zůstalo lhostejné při pohledu na nevinné dětské rtíky, žvatlající jako modlitbu:

*Zlý kluk chtěl urvat růži – pích!
Trn bděl a potrestal ten pých.
Lká lump a v mih
mu došel smích.*

A tak dále. A Každodenní ódy na Dobroditele? Kdo po jejich přečtení neskloní zbožně hlavu před obětavou prací toho Čísla Čísel? A odstrašující, rudé Květy rozsudků? A nesmrtelná tragédie Pozdní příchod do práce? A breviář Stance o pohlavní hygieně?

Celý život ve vši své složitosti a kráse je navždy vtepán do zlata slov.

Naši básníci se již nevznášejí v oblacích, sestoupili na zem, kráčejí s námi bok po boku za zvuků přísného mechanického pochodu Hudebního podniku; jejich lyrou je jítřní šustění elektrických zubních kartáčků i hrozný praskot jisker v Dobroditelově Stroji, vznešená ozvěna Hymny Jednotného státu i intimní cinkot křišťálově zářící noční vázy, vzrušující šelest padajících záclon, veselé hlasy nejnovější kuchařské knihy i neslyšný šepot pouličních membrán.

Naši bohové jsou zde dole s námi – v Úřadě Strážců, v kuchyni, v dílně, na záchodě; bohové se podobají nám – ergo, my se podobáme bohům. A přijdeme i k vám, moji neznámí čtenáři na planetách, abychom vám vytvořili tak božsky rozumný a dokonalý život, jako je náš...

13. ZÁZNAM

Osnova:

Mlha

Ty

Nesmyslná příhoda

Na úsvitě jsem se probudil – oči narazily na růžovou, pevnou hmotu. Všechno bylo pěkné, okrouhlé. Večer přijde O. Jsem už bezpochyby zdrav. Usmál jsem se a znova usnul.

Ranní zazvonění. Vstávám – a všechno je jiné, sklem stropu, stěn, vším prostupuje a všude kolem je – mlha. Bláznivá oblaka, vše je těžší – i lehčí a bližší a není už hranic mezi zemí a nebem, všechno letí, mizí, padá, není čeho se zachytit. Nejsou již domy, skleněné stěny se rozplynuly v mlze jako krystalky soli ve vodě. Z chodníku vypadají tmavé postavy lidí v domech jako částice vznášející se v blouznivém mléčném roztoku – visí nízko i výš a ještě výš – v desátém patře. A všechno zahalují šedavé kotouče – snad je to nějaký neslyšně zuřící požár.

Přesně v 11.45 – schválně jsem se podíval na hodinky, abych se zachytil číslic, aby mě aspoň číslice zachránily.

V 11.45, než jsem podle Hodinových desek šel na obvyklou fyzickou práci, zaběhl jsem do svého pokoje. Náhle zvoní telefon, hlas – dlouhá jehla pomalu vnikající do srdce:

„Haló, vy jste doma? To jsem ráda. Počkejte na mne na rohu. Půjdemě... no, kam, to uvidíte.“

„Víte přece dobře, že jdu teď do práce.“

„Víte přece dobře, že uděláte to, co vám říkám. Na shledanou. Za dvě minuty...“

Za dvě minuty jsem stál na nároží. Musím jí přece ukázat, že jsem podřízen Jednotnému státu, a ne jí. *To, co vám říkám!* Je o tom jistě přesvědčena, poznal jsem to z jejího hlasu. Ale teď si s ní jaksepatří promluví.

Kolem mne se z vlhké mlhy rodily šedé, z té mlhy utkané unify a v okamžiku se v ní zas rozplývaly. Hledal jsem spásu v hodinkách, stala se ze mne citlivá, chvějící se vteřinová ručička. Osm, deset minut... Za tři minuty, za dvě minuty dvanáct...

Konec. Práci už jsem zmeškal. Jak tu ženskou nenávidím. Ale potřeboval jsem jí ukázat...

Na nároží v bílé mlze – krev, řez ostrým nožem, rty.

„Asi jsem vás zdržela. Ale to je jedno. Teď už byste stejně přišel pozdě.“

Jak jí... Koneckonců, má pravdu, už bych přišel pozdě.

Mlčky jsem se jí díval na rty. Všechny ženy jsou rty, jenom rty. Některé růžové, pružně oblé – kroužek, něžná záštita před celým světem. A tyhle – před vteřinou nebyly, a teď – řez nožem – ještě kape sladká krev.

Je nablízku – přitiskla se ke mně ramenem – a jsme jedna bytost, přelévá se do mne – a já vím, že to tak musí být. Víím to každým nervem, každým vláskem, každým bolestně sladkým úderem srdce. Jaké štěstí, podrobit se té nutnosti! Tak šťastný je asi kousek železa, když se podrobí nevyhnutelnému exaktnímu zákonu a přisaje se k magnetu. Tak šťastný je kámen, vyhozený vzhůru, když po chvilce váhání střemhlav padne dolů, na zem. Tak šťastný je člověk, když po agonii konečně vydechne naposled – a zemře.

Vzpomínám, že jsem se rozpačitě usmál a pleskl jsem hloupě:

„Je mlha... Všude.“

„Ty máš rád mlhu?“

To staré, dávno zapomenuté *ty*, tykání pána otrokovi, do mne ostře, zvolna proniklo: ano, jsem otrok, a tak to musí být, je krásné, že to tak je.

„Ano, krásné...“ řekl jsem nahlas sám sobě. A pak jí: „Nenávidím mlhu. Bojím se mlhy.“

„To tedy znamená, že ji máš rád. Bojíš se, protože je silnější než ty, nenávidíš, protože se bojíš, máš rád, protože si ji nemůžeš podrobit. Vždyť milovat můžeme jenom to, co si nemůžeme podrobit.“

Ano, je to tak. A právě proto, právě proto ji...

Šli jsme spolu – a byli jsme jednou bytostí. Kdesi daleko za mlhou tichounce zpívá slunce, všechno pučí, jiskří, zlátne, růžoví, zalévá se nachem. Celý svět je jediná veliká žena, a my jsme hluboko v jejích útrobách, ještě jsme se nenarodili, radostně dozráváme. A vím, nezvratně vím, že všechno je tu pro mne: slunce, mlha, růžový a zlatý pel – jen pro mne.

Neptal jsem se, kam jdeme. Co na tom záleží. Jen jít a jít, dozrávat, nalévat se k rozpuku.

„Jsem tady,“ I se zastavila u dveří. „Dneska má zrovna službu jeden... Mluvila jsem o něm tenkrát, v Starověkém domě.“

Z dálky, jen očima – protože jsem opatrně chránil to, co ve mně dozrávalo – přečetl jsem tabulku: *Lékařský úřad*. Pochopil jsem vše.

Skleněná místnost, plná zlaté mlhy. Skleněné police s barevnými láhvemi a kádinkami. Dráty. Modravé jiskry v trubicích.

A hubeňoučký človíček. Je celý jako vystřižený z papíru, a ať se otočí sem nebo tam, pořád jako by měl jen profil, ostře nabroušený: místo nosu lesklou břitvu, místo rtů nůžky.

Neslyšel jsem, co mu říkala I. Díval jsem se, jak mluví, a cítil jsem, že se nezadržitelně, blaženě usmívám. Nůžky rtů blýskly ostřím a lékař řekl:

„Aha. Rozumím. Velmi nebezpečná choroba – nic nebezpečnějšího neznám.“ Zasmál se, hubeňoučkou papírovou rukou cosi rychle napsal, lístek podal I; napsal druhý lístek – podal ho mně.

Byla to dvě potvrzení, že jsme nemocní, že nemůžeme jít do práce. Okrádal jsem Jednotný stát o svou práci, jsem zloděj, patřím pod Dobroditelův Stroj. Ale je mi to vzdálené, lhostejné, jako bych o tom četl v knize. Bez rozmýšlení jsem si lístek vzal. Věděl jsem, že to musí být, věděly to moje oči, moje rty, moje ruce.

V poloprázdné garáži na rohu jsme si vzali aero. I si zase jako tenkrát sedla k řízení, posunula startér na *vpřed*, odlepili jsme se od země, pluli jsme. A v patách za námi vše – růžově zlatá mlha, slunce, lékařův břitký profil, náhle nějak milý a přátelský. Dřív vše kroužilo

kolem slunce, teď jsem věděl, že vše krouží kolem mne – zvolna, slastně, se zavřenýma očima...

Babka u vrat Starověkého domu. Milá, srostlá ústa s paprsky vrásek. Jistě byla srostlá celé ty dny – až teď se otevřela, usmála:

„Vida, naše šibalka! Ne aby pracovala jako všichni... no dobře, dobře! Kdyby něco, tak příběhnu, řeknu vám.“

Těžké, skřípavé, neprůhledné dveře se zavřely a současně se bolestně otevřelo srdce, doširoka – ještě šir – dokořán. Její rty byly mé, pil jsem, pil, odtrhoval se, mlčky hleděl do očí, jež se mi rozevřely vstříc – a zase znovu.

Šero pokojů, modř, šafránová žluť, tmavozelený safián, zlatý úsměv Buddhův, třpyt zrcadel. A můj starý sen, teď tak srozumitelný: vše je nasyceno zlatorůžovou mízou, vzápětí překypí přes okr~j, vytryskne...

Zrání vyvrcholilo. A nevyhnutelně, jako železo s magnetem, v sladké poslušnosti exaktního nezvratného zákona – splynul jsem s ní. Bez růžového lístku, bez kontroly, bez Jednotného státu, bez mého věčného já. Zůstaly jen něžně ostré, stisknuté zuby, zlatavé oči, rozevřené mně vstříc – a těma očima jsem zvolna vcházel dovnitř, stále hlouběji. A ticho – jen v koutě, tisíc mil odtud padají kapky do umyvadla – a já jsem vesmír a od jedné kapky k druhé uplynou věky, staletí...

Oblékl jsem si unifu, sklonil se nad I – a očima jsem ji naposled do sebe vstřebával.

„Já to věděla... Já jsem tě znala,“ řekla I docela tiše. Rychle se zvedla, vzala na sebe unifu a svůj obvyklý ostrý úsměv – kousnutí.

„Tak co, padlý anděli! Teď jsme přece ztraceni. Nebojíte se? Ne? Tak na shledanou. Vráťte se sám. Ano?“

Otevřela zrcadlové dveře u skříně, ohlédla se na mne přes rameno, čekala. Poslušně jsem vyšel. Ale sotva jsem překročil práh, náhle jsem zatoužil, aby se ke mně přitiskla ramenem – jen na vteřinku, nic víc.

Vběhl jsem zpátky do pokoje – bude si (určitě) ještě zapínat před zrcadlem unifu. Vrazil jsem tam – a zastavil se. Vidím jasně – ještě se houpá starodávný kroužek na klíči u dveří skříně, ale I – I tu není. Nemohla nikam odejít – pokoj má jen jediný východ – a přece tu není.

Prohledal jsem všechno, dokonce jsem otevřel skříň a ohmatal strakatá starověká roucha – nikde nikdo.

Je mi trapné, moji čtenáři na planetách, vyprávět vám tu naprosto nesmyslnou příhodu. Jenže co mám dělat, když se to všechno právě takhle odehrálo. Ale což nebyl celý den od časného rána plný nesmyslných událostí, cožpak se to vše nepodobá oné staré chorobě snů? A je-li tomu tak, co na tom záleží – o jeden nesmysl více nebo méně? Mimoto jsem přesvědčen, že se mi dřív či později podaří každý nesmysl včlenit do nějakého sylogismu. To mě uklidňuje, doufám, že to uklidní i vás.

Jak jsem toho plný! Kdybyste věděli, jak jsem toho plný!

14. ZÁZNAM

Osnova:

„Můj“

Nemohu

Studená podlaha

Ještě se vracím k včerejšku. Hodinu soukromí před spaním jsem měl zadanou a nemohl jsem to zaznamenat včera. Ale je to ve mně jako vryto, a proto ta strašně studená podlaha – snad navždycky.

Večer ke mně měla přijít O, byl to její den. Šel jsem dolů ke službě, abych si vyzvedl povolení na záclony

„Co je vám,“ ptal se mě. „Jste dneska nějak...“

„Jsem... nemocen.“

Vlastně to byla pravda, jsem určitě nemocen. Je to všechno nemoc. A hned jsem si vzpomněl – vždyť mám potvrzení... Sáhl jsem do kapsy – papír zašustil. Tedy se to všechno stalo, opravdu se to stalo...

Podal jsem potvrzení službě. Cítil jsem, jak mi zrudly tváře, sklopil jsem oči, ale i tak jsem cítil udivený pohled služby.

Konečně je 21.30. V pokoji vlevo jsou spuštěny záclony. V pokoji vpravo vidím souseda nad knihou, má šišatou, hrbolatou pleš a čelo jako ohromnou, žlutou parabolu. Utrápeně chodím, chodím sem tam. Jak se mám po tom všem setkat s ní, s O? Zprava na sobě cítím upřené oči, zřetelně vidím vrásky na čele – sloupec žlutých, nesrozumitelných řádek; a připadá mi, že v těch řádkách je psáno o mně.

Je 21.45, v mém pokoji to radostně zavířilo, kolem krku se mi sevřel pevný prstenec růžových rukou. A najednou cítím, jak prstenec slábne, slábne víc a víc – rozevřel se – a ruce klesly...

„Jste jiný, než jste býval, nejste už můj!“

„Co je to za primitivní terminologii – *můj!* Nikdy jsem nebyl...“
Zarazil jsem se. Napadlo mě – jistě, dříve jsem nebyl, ale teď...
Vždyť já už nežiji v našem racionálním světě, ale v pradávném,
blouznivém světě, ve světě odmocnin z minus jedné.

Záclony padají. Tam za pravou stěnou upustil soused kruhu ze stolu na zem a v poslední chvíli, dokud je ještě mezera mezi záclonou a podlahou, vidím: žlutá ruka chytila knihu, a mne napadá – kéž bych se mohl vši silou zachytit té ruky.

„Myslela jsem... Ráda bych vás byla potkala dneska na vycházce. O ledačems... Chtěla bych vám toho tolik...“

Milá, ubohá O! Růžová ústa – růžový pŕlměsíc špičkami dolů. Ale nemohu jí přece vykládat všechno, co se stalo – to bych z ní udělal spolupachatelku svých zločinů. Vždyť vím, že by v sobě nenašla silu jít na Úřad Strážců, takže...

O ležela. Dlouze jsem ji líbal. Líbal jsem ten naivní, kyprý záhyb na zápěstí, modré oči měla zavřené, růžový pŕlměsíc zvolna rozkvétal, rozevíral se – a já ji líbal celou.

Náhle cítím jasně – vše je vypleněno, vydrancováno. Nemohu, nejde to. Musím – a nemohu. Rty mi rázem ztuhly...

Růžový pŕlměsíc se zachvěl, pobledl, zkřivil se. O si přetáhla pokrývku, zachumlala se do ní – tváří do polštáře...

Seděl jsem na podlaze u postele – jak strašně studená je podlaha – seděl jsem mlčky. Trýznivý chlad stoupal výš, stále výš. Takový chlad je jistě tam, v modravých, němých meziplanetárních prostorách.

„Musíte pochopit, že to není má vina,“ zamumlal jsem. „Snažil jsem se...“

Je to pravda: já, ten pravý já, to nezavinil. Jenže – jak jí to povědět. Jak jí vysvětlit, že železo je bez viny, že zákon je nezvratný, exaktní.

O zvedla tvář z polštáře a řekla se zavřenýma očima:

„Odejděte,“ ale pro slzy vyslovila *odenděte* – i tahle hloupá maličkost se mi bŕhvíproč vryla do paměti.

Celý zkřehlý a ztuhlý jsem vyšel na chodbu. Venku za sklem-lehounce, neznatelně padá mlha. Ale na noc možná zhoustne a znovu zahalí všechno. Jaká to bude noc?

O beze slova proklouzla kolem mne ke zdviži – dveře klaply.

„Počkejte chvíli,“ zvolal jsem. Dostal jsem strach.
Ale zdviž už hučela dolů, dolů, dolů...
I mi vzala R.
Vzala mi O.
A přes to přese všechno...

15. ZÁZNAM

Osnova:

Zvon

Zrcadlové moře

Věčně budu hořet

Sotva jsem vkročil do haly, kde se staví *Integrál*, potkal jsem Druhého konstruktéra. Vypadal docela všedně – má tvář kulatou, bílou, porcelánovou jak talíř, a když mluví, jako by přinášel na talíři kdovíjaké pokroutky.

„Vy si vzpomenete stonat, a že jste tu vy, hlava všeho, chyběl, tak se nám málem stalo neštěstí.“

„Neštěstí?“

„Ano! Zvoní, končíme, začali nás pouštět ven z haly – a představte si, kontrola chytila chlapa bez čísla. Jak se sem dostal, to jakživ nepochopím. Odvedli ho do Operačního. Tam už z hošánka vytáhnou co a jak.“ (Pokroutkový úsměv)

V Operačním oddělení pracují naši nejlepší a nejzkušenější lékaři pod přímým vedením samého Dobroditele. Mají tam různé přístroje a hlavně skvělý Plynový zvon. Je založen na starodávném školním pokusu: strčíte myš pod skleněný poklop, vývěvou ředíte vzduch v poklopu stále víc... A tak dále. Ovšem Plynový zvon je mnohem dokonalejší přístroj, využívá se v něm různých plynů – a nejde ovšem o trápení bezbranného zvířátka, nýbrž o vznešený cíl, o zajištění bezpečnosti Jednotného státu, jinými slovy o štěstí milionů. Před nějakými pěti sty lety, kdy práce Operačního oddělení byla ještě v plenkách, našli se tupci, kteří je srovnávali se starověkou inkvizicí, ale

to je něco tak nezapného jako dělat rovnítko mezi chirurgem provádějícím tracheotomii a loupežným vrahem: oba mají možná v ruce stejný nůž, oba dělají totéž – řežou krk živému člověku. A přece je jeden dobrodinec, druhý zločinec, jeden má znaménko plus, druhý minus.

To všechno je mi až příliš jasné, všechno se mihlo ve vteřině, v jediné otáčce logického stroje, vzápětí zachytily zoubky minus – a na hladinu vyplynulo něco jiného: kroužek na skříní se ještě houpá. Dveře zrovna někdo přirazil – ale I tady není, zmizela. To nemohl stroj ani za nic rozlousknout. Sen? Ale vždyť ještě teď cítím divnou sladkou bolest v pravém rameni – přitisknuta k mému pravému rameni kráčí I v mlze vedle mne. Máš rád mlhu? Ano, i mlhu... všechno mám rád, a všechno je rozpučené, nové, úžasné, všechno je v pořádku...

„Všechno je v pořádku,“ řekl jsem nahlas.

„V pořádku?“ vykulily se porcelánové oči. „Jakýpak pořádek? Jestli se tomu chlapovi bez čísla povedlo... oni jsou jistě všude kolem nás, pořád, jsou tady, jsou u *Integrálu*, jsou...“

„Kdo oni?“

„Copak já vím. Ale cítím je – rozumíte? V jednom kuse.“

„Slyšel jste už o tom? Prý vynalezli nějakou operaci, vyndávají fantazii.“ (Nedávno jsem skutečně něco takového zaslechl.)

„To vím. Ale co to má s těmihle věcmi společného?“

„To, že bych na vašem místě šel a nechal se operovat.“

Na talířku se objevilo cosi citronově kyselého. Jak je milý – urazila ho vzdálená narážka na to, že by mohl mít fantazii... Ostatně co je na tom divného – před týdnem bych se jistě byl také urazil. Ale dnes – dnes ne, protože vím, že ji mám – že jsem nemocen. A vím i to, že se nechci uzdravit. Zkrátka nechci, a je to.

Vystoupili jsme vzhůru po skleněných schodech. Všechno leží pod námi jako na dlani.

Vy, kdo čtete moje záznamy – ať jste kdo jste, svítí nad vámi slunce. A jestli jste také někdy byli tak nemocni jako teď já, víte, jaké bývá – jaké může být po ránu slunce, znáte to růžové, průzračné, teplé zlato. I sám vzduch je lehce narůžovělý, všechno je nasyceno něžnou sluneční krví, všechno je živé: živí jsou lidé a všichni do jednoho se usmívají. Za hodinu možná všechno zmizí, za hodinu vykape růžová

krev, ale zatím je všechno živé. A já vidím, jak cosi pulzuje a přelévá se v skleněných šťávách *Integrálu*, vidím, jak *Integrál* myslí na svou slavnou a hroznou budoucnost, na těžký náklad nevyhnutelného štěstí, jež ponese tam vzhůru, k vám, věčně hledajícím a nikdy nenalézajícím. Ale naleznete, co hledáte, budete šťastni – máte povinnost být šťastni a nebudete už muset dlouho čekat.

Trup *Integrálu* je téměř hotov: nádherný podlouhlý elipsoid z našeho skla, věčného jako zlato, pružného jako ocel. Viděl jsem, jak připevňovali zevnitř k skleněnému trupu příčná žebra – přepážky, a podélná – výztuhy; na zádi vestavovali základ pro gigantický raketový motor. Každé tři vteřiny – výbuch, každé tři vteřiny bude *Integrál* chrlit do vesmíru mohutný ohon plamene a plynů – a poletí, poletí dál – ohnivý Tamerlán štěstí.

Viděl jsem, jak se lidé tam dole stejnoměrně a rychle shýbají, narovnávají, otáčejí v tayloristickém rytmu, podobni pákám jediného ohromného stroje. V rukou se jim leskly trubky: ohněm řezali, ohněm svařovali skleněné desky, kolena, žebra, výztuhy. Viděl jsem, jak po skleněných kolejích pomalu jezdí průhledné obludy skleněných jeřábů a stejně jako lidé se poslušně otáčejí, shýbají, podávají svá břemena dovnitř, do útrob *Integrálu*. A byl to celek – polidštění, dokonalí lidé. Byla to nejvyšší, úžasná krása, harmonie, hudba. Rychle dolů, k nim, být s nimi!

A bok po boku, slit s nimi vjedno, uchvácen ocelovým rytmem. Stejneměrné pohyby, pružně okrouhlé, červené tváře, zrcadlová čela, nezkalená bláznovstvím myšlenek. Plul jsem po zrcadlovém moři. Odpočíval jsem.

A náhle mě jeden z nich nezáludně oslovil:

„Tak co, dneska je to lepší?“

„Co má být lepší?“

„Ale – včera jste tu nebyl. Už jsme mysleli, že je to s vámi vážné...“ Čelo mu září, úsměv je dětský, nevinný.

Krev se mi nahrnula do hlavy. Nemohl – nemohl jsem těm očím lhát. Mlčel jsem, tonul...

Shora se vysunula vstupním otvorem porcelánová tvář, zářící okrouhlou bělostí.

„Haló, D-503! Pojd'te sem, prosím vás! Víte, tady s tím tuhým rámem s konzolami, v uzlových bodech to má moc velké pnutí.“

Ještě nedomluvil, a já už se o překot rozběhl k němu nahoru – hanebně jsem se spasil útekem. Neměl jsem sílu zvednout oči – lesklé skleněné schody se mi míhaly pod nohama a s každým schodem rostlo mé zoufalství: pro mne, zločince, pro mne, morem nakaženého, zde není místo. Nikdy už nezapadnu do přesného mechanického rytmu, nebudu plout po zrcadlově čistém moři. Věčně budu hořet, zmítat se, hledat kout, kam bych schoval oči – věčně, až nakonec najdu sílu jít a...

A skrz naskrz mnou projela ledová jiskra: se mnou ať se stane co stane, na mně nezáleží, ale vždyť budu muset mluvit i o ní, o ní také.

Prolezl jsem vstupním otvorem na palubu a zastavil se. Nevím, kam mám teď jít, nevím, proč jsem sem přišel. Pohlédl jsem vzhůru. Matně se tam vznášelo slunce vyčerpané polednem. Dole byl *Integrál*, šedá, skleněná, neživá hmota. Růžová krev vytekla, vím, že je to všechno jen má fantazie, že všechno zůstalo jako dřív, a přitom vím...

„Co je to s vámi, D-503, ohluchl jste? Volám, a vy nic. Co je vám?“ Druhý konstruktér mi křičí rovnou do ucha, asi už dlouho.

Co mi je? Řízení se mi vymklo z rukou. Motor běží na plné obrátky, aero se chvěje a letí, ale bez řízení – a já nevím, kam letím: dolů, kde se roztříštím o zem, nebo vzhůru, kde shořím v slunci...

16. ZÁZNAM

Osnova:
Žlutý svět
Dvojozměrný stín
Nevyléčitelná duše

Několik dní jsem nic nezaznamenával. Nevím, jak dlouho, všechny dny mi splynuly v jeden. Všechny dny mají stejnou barvu – žlutou, jako vyprahlý, rozpálený písek, a ani kouska stínu, ani kapky vody, jen cesta bez konce po žlutém písku. Nemohu bez ní žít – a ona od té doby, co tak záhadně zmizela v Starověkém domě...

Od té doby jsem ji viděl jen jednou na vycházce. Předě dvěma, třemi, čtyřmi dny – nevím. Všechny dny mi splynuly v jeden. Míhla se, na okamžik vyplnila můj žlutý, prázdný svět. Ruku v ruce s ní – bok po boku – zkřivený S a papírově hubeňoučkový doktor a kdosi čtvrtý – zapamatoval jsem si jen jeho prsty – vzlétaly z rukávů unify jako svazky paprsků – neobyčejně tenké, bílé, dlouhé. Zvedla ruku, zamávala na mne a přes hlavu S se naklonila k tomu číslu s paprskovitými prsty. Zaslechl jsem slovo *Integrál* – všichni čtyři se za mnou ohlédli, a v příští chvíli už se ztratili v šedomodrém nebi a zase zůstala jen žlutá, vyprahlá cesta.

Toho dne večer měla růžový lístek ke mně. Stál jsem před numerátorem – a něžně i nenávistně ho prosil, aby cvakl, aby se v bílém výřezu užuž objevilo jméno – I-330. Klapaly dveře, ze zdviže vycházela bledá, vysoká, růžová, snědá čísla, kolem padaly záclony. Ona nešla. Nepřišla.

A možná že zrovna v téhle chvíli, přesně ve 22.00, kdy to zaznamenávám – se také se zavřenýma očima k někomu tiskne ramenem a také mu říká: Máš mě rád...? Komu? Kdo to je? Ten s paprskovitými prsty nebo pyskatý, uprskaný R? Nebo S?

S... Proč vedle sebe slyším celé dny jeho ploché, pleskavé kroky, jako by chodil v loužích? Proč se za mnou celé dny táhne jako stín? Před sebou, vedle sebe, za sebou cítím šedomodrý dvojrozměrný stín, lidé jím procházejí, šlapou po něm, ale on jako by byl se mnou spojen neviditelnou pupeční šňůrou. Snad je tou pupeční šňůrou I? Nevím. Nebo snad už Strážcové o mně vědí, že...

Kdyby vám někdo řekl: váš stín vás vidí, neustále vás vidí. Chápete? A náhle máte hrozný pocit, že vám vaše ruce nepatří, překázejí vám – někdy se přistihnu, že bláznivě, proti rytmu chůze klátím rukama. Nebo mě náhle něco nutí, abych se ohlédl, a ohlédnout se nemohu, ani za nic, šiji mám strnulou. A pak utíkám, utíkám stále rychleji a zády cítím, jak i stín mě sleduje rychleji, a nikam, nikam se před ním nedá uniknout.

Doma v pokoji jsem konečně sám. Ale tady je zas něco jiného – telefon. Zase zvedám sluchátko: I-330, prosím. A ve sluchátku opět lehký šramot, čísi kroky na chodbě – za dveřmi jejího pokoje, a ticho... Pokládám sluchátko – a nemohu, nemohu dál. Musím tam, k ní.

To bylo včera. Rozběhl jsem se tam a celou hodinu, od 16 do 17, jsem bloumal okolo domu, kde bydlí. Kolem mne procházely řady čísel. Do taktu klapaly tisíce nohou, leviatan o milionu nohou plul houpavě kolem. Jen já jsem sám, vyvržen bouří na neobydlený ostrov, a pátrám, pátrám očima v šedomodrých vlnách.

Pak se odkudsi vynoří ostře výsměšný růžek obočí zdviženého ke skráním, temná okna očí a za nimi plane krb, pohybují se čísi stíny. A já vtrhnu rovnou dovnitř a řeknu jí: *ty*, rozhodně jí řeknu *ty*: Ty přece víš, že bez tebe nemohu žít. Tak proč...

Ale ona mlčí. Náhle slyším ticho, náhle slyším – Hudební podnik, a vím, že už je po sedmácté hodině, všichni dávno odešli, jsem sám, opozdil jsem se. Kolem dokola je skleněná poušť, zalitá žlutým sluncem. Vidím, že v skleněné hladině jsou jako ve vodním odrazu

vzhůru nohama pověšeny převrácené lesklé stěny a výsměšně převrácen vzhůru nohama visím i já.

Musím co nejrychleji, okamžitě musím na Lékařský úřad pro potvrzení, že jsem nemocen, jinak mě seberou a... a snad by to bylo to nejlepší. Zůstat tady a klidně čekat, až mě někdo uvidí, odvede na Operační oddělení – naráz skoncovat, naráz vše vykoupit.

Lehký šelest, a přede mnou stojí dvojité zkřivený stín. Aniž jsem se díval, cítil jsem, jak se do mne rychle zavrtaly dva ocelově šedé nebozízky, vši silou jsem se usmál a řekl – něco jsem říci musel:

„Po... potřeboval bych jít na Lékařský úřad.“

„Co se děje? Proč tady stojíte?“

Hloupě převrácený, pověšený za nohy – mlčel jsem a hořel studem.

„Pojďte za mnou,“ řekl přísně S.

Poslušně jsem šel, mávaje nepotřebnými rukama, jež mi nepatřily. Nemohl jsem zvednout oči, šel jsem pořád dál v tom bláznivém světě, obráceném hlavou dolů. Vidím nějaké stroje – podstavcem vzhůru, vidím lidi jako antipody přilepené nohama ke stropu, a ještě níž oblohu zakutou v tlusté sklo dlažby Nejtrapnější mi připadalo, že v posledních chvílích života vidím všechno takhle, převrácené, neskutečné. Ale zvednout oči jsem nemohl.

Zastavili jsme se. Před sebou mám schody. Jediný krok – a uvidím postavy v bílých lékařských pláštích, obrovitý němý Zvon...

Násilím, jako poháněn jakýmsi šroubem jsem konečně odtrhl oči od skla pod nohama – náhle mě šlehla do tváře zlatá písmena: LÉKAŘSKÝ... Proč mě přivedl sem, a ne do Operačního, proč mě ušetřil – na to jsem v tu chvíli ani nepomyslel. Jediným skokem jsem se přehoupl přes schody, pevně jsem za sebou přirazil dveře – a nadechl jsem se. Bylo mi, jako bych od rána nedýchal, jako by mi netlouklo srdce – jako bych teprve teď poprvé vdechl, teprve teď se otevřela stavidla v prsou...

Jsou tu dva: jeden je malý, má sloupovité nohy a očima jako když pacienty nabírá na rohy, druhý je hubeňoučkový, rty jako lesklé nůžky, nos jako břitva... Starý známý.

Vrhl jsem se k němu jako k nejlepšímu příteli, rovnou na ostří – breptám něco o nespavosti, snech, stínu, o žlutém světě. Nůžky se leskly, usmívaly.

„Je to s vámi zlé! Zřejmě se vám udělala duše.“

Duše? To divné, prastaré, dávno zapomenuté slovo. Říkáváme někdy „z hloubi duše“, „promluvit do duše“, „oduševnělý“, ale duše...

„Je to... moc nebezpečné?“ zamumlal jsem. „Nevyléčitelné,“ ustříhly nůžky.

„A... oč vlastně jde? Neumím... si to... představit.“

„Víte... jak bych vám to... Vy jste matematik, že ano?“

„Ano.“

„Tak se podívejte – plocha, povrch, třeba tohle zrcadlo. A na té ploše jsme my dva – tuhle, vidíte, mhouříme oči před sluncem a je tam ta modrá elektrická jiskra v trubici a teď se tam mihl stín aera. Jenom na povrchu, jenom letmo. Ale představte si, že ten neproniknutelný povrch najednou změkkl působením nějakého ohně a nic už po něm neklouže – všechno proniká dovnitř, tam do toho zrcadlového světa, kam v dětství rádi nahlížíme – děti nejsou nijak hloupé, ujist'ťuji vás. Z plochy se stalo trojrozměrné těleso, svět, a v nitru zrcadla – ve vašem nitru – je teď slunce, proud vzduchu od vrtule aera i vaše chvějící se rty a ještě něčí. Rozumíte, chladné zrcadlo odráží, odmršťuje, ale tohle vstřebává a všechno v něm zanechává stopu – navěky. Kdysi jste viděl sotva znatelnou vrásku na něčí tváři – a teď je navždycky ve vás. Kdysi jste slyšel, jak v tichu dopadla kapka – a slyšíte ji pořád.“

„Ano, ano, je to tak,“ chytil jsem ho za ruku. Znovu jsem slyšel, jak z kohoutku nad umyvadlem pomalu padají do ticha kapky. A věděl jsem, že to je navždycky. Ale proč mám najednou duši? Neměl jsem ji – a najednou... Proč ji nemá nikdo než já?

A ještě pevněji jsem sevřel tu hubeňoučkou ruku – bál jsem se, abych neztratil záchranný kruh.

„Proč? A proč nemáme peří, proč nemáme křídla – jen lopatky, základ pro křídla? Protože už křídla nepotřebujeme – máme aera, křídla by nám jen překážela. Křídla jsou k létání, ale my už nemáme kam letět-už jsme dolétli, už jsme dosáhli svého. Nemám pravdu?“

Zaraženě jsem přikývl. Podíval se na mne, zasmál se ostře, lancetově. Druhý lékař to uslyšel, přidusál na sloupovitých nohou ze své ordinace, očima nabral na rohy napřed mého hubeňoučkého doktora, potom mne.

„Co je? Duše? Říkáte duše? Ztracená práce! Když to takhle půjde dál, máme tu za chvíli cholera. Já vám to říkal (nabral hubeňoučkého na rohy), já vám to říkal, všem – všem musíme vyoperovat tu fantazii. Operativní zákrok, a je to. Tady pomůže jen chirurgie, jen chirurgie...“

Nasadil si ohromné rentgenové brýle, dlouho chodil kolem mne a díval se lebečními kostmi do mého mozku, něco si zapisoval do bloku.

„Zajímavé, neobyčejně zajímavé! Poslyšte, nechtěl byste se... nechat naložit do lihu? Byla by to pro Jednotný stát neobyčejně... pomohlo by nám to předejít epidemii... Ovšem, nemáte-li zvláštní důvod...“

„Víte,“ řekl druhý, „číslo D-503 je Hlavní konstruktér *Integrálu*, obávám se, že by to ohrozilo...“

„Aha,“ zabručel lékař a oddusl zpátky do své ordinace.

Zůstali jsme sami. Papírová ruka se zlehka, vlídně položila na mou, profilový obličej se ke mně přiblížil. Zašeptal:

„Řeknu vám důvěrně – nejste sám. Kolega nemluví nadarmo o epidemii. Copak jste u někoho nepozoroval podobné – velmi podobné, shodné příznaky? Jen si vzpomeňte,“ upřeně se na mne zadíval. Na co naráží – na koho? Snad ne...“

„Poslyšte...“ vyskočil jsem ze židle. Ale on už hlasitě začal z jiného konce:

„A na nespavost, na ty vaše sny – vám mohu poradit jednu věc: choďte víc pěšky. Seberte se a zítra hned ráno se projděte... třeba k Starověkému domu.“

Zase mě probodl očima a jemně se usmál. A mně se na okamžik zazdalo, že jsem zcela jasně uviděl slovo, zahalené do tenké tkaniny jeho úsměvu – slovo – písmeno – jméno, jediné jméno... Nebo je to zas jen má fantazie?

Netrpělivě jsem čekal, až mi napíše potvrzení o nemoci na dnešek a na zítřek, ještě jednou jsem mu mlčky, pevně stiskl ruku a vyběhl ven.

Srdce mám lehké, rychlé jako aero a nese mě, nese vzhůru. Věděl jsem – zítra mě čeká nějaká radost. Jaká?

17. ZÁZNAM

Osnova:
Za sklem
Zemřel jsem
Chodby

Jsem bezradný. Včera, právě v tu chvíli, kdy jsem myslel, že se vše vyřešilo, že všechna x jsou nalezena – objevily se v mé rovnici nové neznámé.

Počátek souřadnic v celé téhle historii je ovšem Starověký dům. Z tohoto bodu vedou osy x , y , z , na nichž odnedávna stojí celý můj život. Po ose x (59. třídě) jsem šel pěšky k počátku souřadnic. Včerejšek ve mně zmateně víří: převrácené domy a lidé, trýznivě cizí ruce, lesklé nůžky, kapky hlasitě padající do umyvadla – to bylo, to kdysi bylo. A to vše prudce kolotá a zařezává se do masa tam pod roztaveným povrchem, kde je „duše“.

Abych splnil lékařovo nařízení, schválně jsem nezvolil cestu po přeponě, ale po obou odvěsnách. Teď už jdu po druhé odvěsně – po okružní cestě kolem Zelené stěny Z nedohledného zeleného oceánu za Stěnou se na mne řítila divoká lavina kořenů, květin, větví, listů – vzepjala se – užuž mě zavalí a z člověka, z nejjemnějšího a nejpřesnějšího stroje, se stanu...

Ale naštěstí mezi mnou a divokým zeleným oceánem je sklo Stěny. 6 veliká, božsky omezující moudrosti stěn a zábran! Je to snad nejúžasnější ze všech vynálezů. Zvířetem přestal být člověk teprve tehdy, když postavil první stěnu. Divochem přestal být, když jsme postavili Zelenou stěnu, když jsme tou Zelenou stěnou izolovali svůj

strojový, dokonalý svět od nerozumného, nestvůrného světa stromů, plectva, zvěře...

Za sklem na mne civí – mlhavě, kalně – tupá tlama jakéhosi živočicha, žluté oči, vytrvale opakující jednu a touž nesrozumitelnou myšlenku. Dlouho jsme si navzájem hleděli do očí – do těch jam, vedoucích z povrchového světa k jinému, podpovrchovému. A mně začíná vrtat v hlavě otázka: Není ten žlutooký ve své ošklivé, špinavé haldě listí, ve svém nevypočitatelném životě – šťastnější než my?

Rozehnal jsem se, žluté oči zamžikaly, ucouvly, zmizely v listoví. Ubohý tvor! Jaká absurdita – on že by byl šťastnější než my! Snad šťastnější než já – jenže já jsem výjimka, jsem nemocen.

Ale i já... Už vidím temně rudé zdi Starověkého domu – a milá srostlá stařenina ústa – o překot k ní běžím.

„Je tady?“

Srostlá ústa se pozvolna otevřela:

„Kdo jestli tu je?“

„Kdo, kdo? Samozřejmě I. Přece jsme tu byli tenkrát spolu – a erem.“

„Aha, tak, tak. Tak, tak, tak.“

Paprsky – vrásky kolem rtů, šelmovské paprsky žlutých očí, hroužících se do mne – stále hlouběji.

„No dobře... Je tu, nedávno tam šla,“ řekla konečně.

Je tu. Uviděl jsem u stařeniných nohou trs stříbřitě hořkého pelyňku (dvůr Starověkého domu je také muzeum, je pečlivě uchován v předhistorické podobě), pelyněk natáhl snítku k stařenině ruce, stařena ji hladí, na klíně má žlutý pruh slunce. A na okamžik já, slunce, stařena, pelyněk, žluté oči – splýváme vjedno, jsme pevně spojeni jakýmisi žilkami a v žilkách koluje jediná společná, nespoutaná, nádherná krev...

Stydím se teď o tom psát, ale slíbil jsem, že budu ve svých záznamech naprosto upřímný. Nuže – sklonil jsem se a políbil srostlá, měkká, sametová ústa. Babka se utřela, zasmála se.

Úprkem běžím známými, úzkými pokoji plnými ozvuků – nevím proč, ale rovnou do ložnice. Už sahám na kliku dveří – a náhle mě napadlo: Co když tam není sama? Zastavil jsem se, naslouchal. Ale

slyšel jsem jen, jak nablízku buší – ne ve mně, nýbrž kdesi nablízku – moje srdce.

Vstoupil jsem. Široká, nedotčená postel. Zrcadlo. Další zrcadlo na dveřích skříně a v zámku – klíč se starodávným kroužkem. A nikde nikdo.

Tichounce jsem zavolal:

„I! Jsi tady?“ A pak ještě tišeji, se zavřenýma očima, bez dechu – tak, jako bych už před ní klečel: „I! Miláčku!“

Ticho. Jen do bílého kalichu umyvadla kape z kohoutku voda, kvapně kape. Nedovedu si vysvětlit proč, ale najednou mi to bylo nepříjemné. Pevně jsem přitáhl kohoutek a vyšel. Není tady – to je jasné. Musí tedy být v některém jiném „bytě“.

Po širokém temném schodišti jsem seběhl dolů, zkusil jedny dveře, druhé, třetí – zavřeno. Všechny byly zavřeny kromě toho jediného, „našeho“ bytu, a ten – byl prázdný...

A přece jen jsem se tam zase vrátil – sám nevím proč. Šel jsem pomalu, namáhavě – podrážky jsem měl náhle jako z olova. Jasně si vzpomínám, jak mi napadlo: Je to omyl, že tíha je konstantní. Všechny moje vzorce jsou tedy –

Vtom – výbuch: až docela dole klaply dveře, kdosi tam rychle zadupal po dlaždicích. Jsem zase lehký, nezvažitelný – rozběhl jsem se k zábradlí – naklonil se, abych v jediném slově, v jediném výkřiku „Ty!“ vyjádřil všechno...

Strnul jsem. Tam dole se vznášela, vepsaná do tmavého čtverce stínu, jež vrhal okenní rám, mávajíc růžovými křídly uší, hlava S.

Bleskově a bez premis (premisy neznám ani teď) jsem došel k závěru: Nesmí – ani za nic mě tu nesmí vidět!

A po špičkách těsně podél zdi jsem se proplížil nahoru – k tomu nezamčenému bytu.

Na vteřinu jsem se zastavil u dveří. S tupě dupá vzhůru, sem. Jenom ty dveře! Prosil jsem je úpěnlivě, ale jsou ze dřeva – ozval se vrzavý skřípot. Jako vítr se kolem mne řítí zeleň, červeň, žlutý Buddha – stojím před zrcadlovými dveřmi skříně: bledá tvář, číhavě naslouchající oči, rty... Krev mi hučí v hlavě a slyším, jak dveře znovu skřípou. To je on, on.

Vzal jsem za klíč ve dveřích skříně – a vida, kroužek se houpe. To mi něco připomíná – zase okamžitý, holý závěr bez premis – spíš jen útržek: jak tenkrát L... Rychle otvírám skříň a pevně za sebou přibouchnu – jsem uvnitř, ve tmě. Krok – a půda pod nohama se mi zahoupala. Zvolna, měkce jsem plul někam dolů, v očích se mi zatmělo, zemřel jsem.

Později, když jsem chtěl zaznamenat všechny ty prapodivné události, hledal jsem ve své paměti i v knihách – a teď ovšem vím, že to byl stav zdánlivé smrti, který se vyskytoval ve starověku, ale u nás je, pokud jsem zjistil, naprosto neznámý.

Nemám představu, jak dlouho jsem byl mrtev, snad jen pět deset vteřin, ale trvalo hodnou chvíli, než jsem se vzpamatoval a otevřel oči. Tma a pocit propadání dolů, dolů... Natáhl jsem ruku, abych se zachytil – škrábala mě drsná, rychle ubíhající stěna, na prstě mám krev, není to tedy hra mé choré fantazie. Ale co se to děje, co?

Slyšel jsem svůj přerývaný, rozechvělý dech (stydím se k tomu přiznat – všechno bylo tak nečekané a nepochopitelné). Minuta, dvě, tři – pořád dolů. Konečně – měkký náraz: to, co se mi propadalo pod nohama, znehybnělo. Ve tmě jsem nahmatal jakýsi knoflík, stiskl jsem ho – otevřely se dveře – matné světlo. Viděl jsem, jak za mnou rychle vzlétá vzhůru čtvercová plošinka. Vrhli jsem se za ní, ale bylo už pozdě: jsem tady odříznut... kde to je, to „tady“ – nevím.

Chodba. Ticho tíživé jak balvan. Na okrouhlých klenbách žárovky – nekonečná, blikavá, přerušovaná čára. Trochu se podobala tunelům našich podzemních drah, ale byla mnohem užší a byla z nějakého starého materiálu, ne z našeho skla. Hlavou se mi mihlo cosi o podzemí, kde prý lidé nalézali záchranu za Dvoustleté války... Na tom nezáleží – musím jít.

Šel jsem myslím tak dvacet minut. Zabočil jsem vpravo, chodba se rozšířila, žárovky zazářily jasněji. Jakýsi nezřetelný hluk. Snad stroje, snad hlasy – nevím, ale stojím náhle před těžkými neprůhlednými dveřmi: hluk proniká odtamtud.

Zaklepal jsem, pak ještě jednou – silněji. Hluk za dveřmi ztichl. Něco cvaklo, dveře se pomalu, ztěžka otevřely.

Nevím, kdo z nás dvou strnul víc – přede mnou stál můj břitvovitý, hubeňoučkový doktor.

„Vy? Tady?“ A jeho nůžky se prudce zavřely. Ale já – jako bych nikdy neslyšel lidské slovo: mlčel jsem, díval se a naprosto nechápal, co mi říká. Snad že mám odejít, protože pak mě svým plochým papírovým břichem zatlačil na konec téhle světlejší části chodby – a šťouchl mě do zad.

„Promiňte... chtěl jsem... myslel jsem, že ona, I-330... Ale šel za mnou...“

„Počkejte tady,“ ustříhl doktor a zmizel...

Konečně! Konečně je nablízku, tady – a co na tom záleží, kde je to „tady“. Znamé šafránově žluté hedvábí, úsměv – kousnutí, oči zakryté záclonami. Třesou se mi rty, ruce, kolena – a v hlavě mám jen jednu hloupou myšlenku:

Kmitání je zvuk. Chvění musí znít. Jak to, že nic není slyšet?

Její oči se mi rozevřely – dokořán, vstoupil jsem do nich.

„Nemohl jsem to už vydržet! Kde jste byla? Proč,“ ani na vteřinu jsem z ní nespouštěl oči, mluvil jsem jako v horečce – rychle, nesouvisle – možná dokonce, že jsem si to všechno jen myslel. „Stín – za mnou... Zemřel jsem – ze skříně... protože ten váš... říká nůžkami, že mám duši... Nevyléčitelnou...“

„Nevyléčitelnou duši! Chudáčku můj!“ I se rozesmála – a její smích mě osvěžil: všechno blouznění bylo totam, všude se třpytí a zvoní rolničky smíchu a všechno, všechno je tak krásné.

Za rohem zase vyklouzl doktor – báječný, skvělý hubeňoučký doktor.

„Tak co,“ zastavil se vedle ní.

„Všechno v pořádku! Pak vám to povím... On, jen náhodou... hekněte, že se vrátím za... asi za čtvrt hodiny.“

Doktor zmizel za rohem. I čekala. Dveře temně zapadly. Pak se i ke mně pomalu, pomaloučku – do srdce mi stále hlouběji vnikala ostrá, sladká jehla – přitiskla ramenem, paží, celým tělem – a šli jsme spolu, spolu – dva – a přece jedna bytost.

Nepamatuji se, kde jsme zabočili do tmy – a šli jsme potmě po schodech vzhůru, bez konce, mlčky. Neviděl jsem ji, ale věděl jsem: jde tak jako já – se zavřenýma očima, slepá, s hlavou zakloněnou, se stisknutými rty – a poslouchá hudbu: mé sotva slyšitelné chvění.

Vzpamatoval jsem se v jednom z nesčetných zákoutí na dvoře Starověkého domu: nějaký plot, ze země trčí holá kamenná žebra a žluté zuby zřícených zdí. Otevřela oči, řekla: „Pozítří v šestnáct hodin,“ a byla pryč.

Stalo se to všechno opravdu? Dovím se to pozítří. Reálná známka je tu jen jediná: na pravé ruce – na konečcích prstů – mám sedřenou kůži. Ale dnes na *Integrálu* mi Druhý konstruktér tvrdil, že sám viděl, jak jsem se těmi prsty náhodou dotkl brusného kotouče – takhle to tedy bylo. Kdopak ví, možné to je. Docela dobře možné. Nevím, nic nevím.

18. ZÁZNAM

Osnova:

V houštinách logiky

Rány a náplast

Víckrát ne

Včera jsem si lehl – a hned jsem klesl do hlubin spánku, jako přetížená loď, která se převrátila. Sloj němé vlnivé zelené vody. A náhle se zvolna vynořuji a kdesi uprostřed té hloubky otvírám oči: můj pokoj, nepohnuté, ještě zelené jitro. Na zrcadlových dveřích skříně střípek slunce – bodá mě do očí. Brání mi to přesně splnit hodiny spánku, předepsané Deskami. Nejlepší by bylo – otevřít skříň. Ale jsem celý jako v pavučinách, i na očích mám pavučinu, nemám sílu vstát...

Přece jen jsem vstal, otevřel, a náhle za zrcadlovými dveřmi se vymotává z šatů – I, celá růžová. Jsem už tak zvyklý na nejneuvěřitelnější příhody, že mě to, pokud se pamatuji, ani trochu nepřekvapilo, na nic jsem se neptal – honem do skříně, zabouchl jsem za sebou zrcadlové dveře – a udýchaně, rychle, slepě, dychtivě jsem s ní splynul. Vidím to jako teď – skulinou dveří ve tmě se ostrý sluneční paprsek klikatě láme na podlaze, na stěně skříně, ještě výš – a náhle jeho tvrdý, lesklý hrot dopadl na zakloněnou, obnaženou šiji L... a to pro mne bylo něco tak hrozného, že jsem to nevydržel, vykřikl – a ještě jednou jsem otevřel oči.

Můj pokoj. Nepohnuté, ještě zelené jitro. Na dveřích skříně střípek slunce. Ležím v posteli. Sen. Ale ještě mi bouřlivě buší, chvěje se, skáče srdce, trnou mi konečky prstů, kolena. Určitě se to stalo. A nevím teď, co je sen, a co pravda, iracionální veličiny prorůstají vším,

pevným, známým, trojrozměrným, a místo tvrdých, hladkých ploch vidím kolem sebe všechno zborčené, kosmaté...

Do zvonění je ještě daleko. Ležím, přemýšlím – a odvíjí se strašně divný logický řetěz.

Každé rovnici, každému vzorci v plošném světě odpovídá křivka nebo těleso. Pro iracionální vzorce, pro moji $\sqrt{-1}$ neznáme příslušná tělesa, nikdy jsme je neviděli... Ale to je právě ta hrůza, že tato tělesa – neviditelná – existují, nutně, nevyhnutelně musí existovat, protože v matematice jako na plátně kina před námi probíhají jejich bizarní, jedovaté stíny – iracionální vzorce, a matematika a smrt se nikdy nemylí. A jestliže nevidíme tato tělesa v našem světě, na povrchu, existuje pro ně – bezpodmínečně musí existovat – celý ohromný svět tam, pod povrchem...

Nečekal jsem na zazvonění, vyskočil jsem a začal pobíhat po pokoji. Moje matematika – dosud jediný pevný a neochvějný ostrov v mém zvichřeném životě – se také utrl, pluje, zmítá se. Snad je tedy ta hloupá „duše“ stejně reálná jako moje unifa, jako moje boty – i když je teď nevidím (jsou za zrcadlovými dveřmi skříně)? Nejsou-li boty chorobou – proč je chorobou „duše“?

Hledal jsem a nenacházel východisko z divokých houštin logiky. Byl to stejně neznámý a hrozný prales jako tamten – za Zelenou stěnou – byli to stejně divní, nepochopitelní, beze slov mluvící tvorové. Zdálo se mi, jako bych nějakým silným sklem viděl $\sqrt{-1}$ – nekonečně velikou a zároveň nekonečně malou, podobnou štíru, jehož ostnem je skryté a přece stále znatelné znaménko minus. A možná že právě to je moje „duše“, která se jako bájeslovný starověký štír dobrovolně bodá vším, co...

Zvoní. Je den. Nic nezmizelo, nezemřelo, jenom to všechno zahalil závoj denního světla, vždyť viditelné věci v noci také neumírají, také je jenom zahalí noční tma. V hlavě mám lehkou, chvějivou mlhu. Tou mlhou vidím dlouhé skleněné stoly a nad nimi kulovité hlavy, jež zvolna, mlčky, do taktu žvýkají. Z dálky ťuká mlhou metronom a při té navyklé chlácholivé hudbě mechanicky počítám se všemi do padesáti: padesát předepsaných žvýkacích pohybů na každé sousto. Mechanicky odpočítávám takt a sestupuji se všemi dolů, zapisuji se do knihy odcházejících – jako všichni. Ale cítím, že žiji oddělen ode

všech, sám, obehnán stěnou, měkce tlumící zvuky, a za tou stěnou je můj svět.

Ale ještě něco mě napadlo: je-li tento svět jen můj, proč se objevil v těchto záznamech? Proč v nich jsou ty hloupé „sny“, skříně, nekonečné chodby? S lítostí vidím, že místo spořádané a přísné matematické básně na počest Jednotného státu mi pod rukama vzniká nějaký fantastický dobrodružný román. Ach, kdyby to opravdu byl jen román, a ne můj nynější život, plný x , $\sqrt{-1}$ a pádů.

Ale snad je to tím lepší. Vy jste asi, moji neznámí čtenáři, ve srovnání s námi děti (vždyť nás odchoval Jednotný stát – dosáhli jsme tedy nejvyšších vrcholů, jichž člověk může dosáhnout). A jako děti – spolknete bez křiku jen tehdy hořkou pilulku, kterou vám podám, když bude důkladně obalena hustým dobrodružným sirupem.

Večer

Znáte ten pocit, když prudce vzlétáte aerem vzhůru po modré spirále, okno je otevřeno, do tváře šlehá vítr – Země zmizí, na Zemi zapomenete, Země je stejně vzdálená jako Saturn, Jupiter, Venuše. Tak dnes žiji já – do tváře mě bičuje smršť, zapomněl jsem na Zemi, zapomněl na milou, růžovou O. Ale Země přesto existuje, dříve či později na ní musím přistát a jenom zavírám oči před tím dnem, kdy v mé Sexuální tabulce stojí její jméno – O-90...

Dnes večer se mi ta vzdálená Země připomněla.

Abych splnil lékařův předpis (upřímně, opravdu upřímně se toužím uzdravit), chodil jsem celé dvě hodiny skleněnými, přímými, liduprázdnými ulicemi. Poslušni Hodinových desek byli všichni v posluchárnách, jen já... Byla to vlastně nepřírozená podívaná: představte si lidský prst, odříznutý od celku, od ruky – jednotlivý lidský prst, jak shrbeně poskakuje a běží po skleněném chodníku. Ten prst jsem já. A nejpodivnější, nejnepřírozenější ze všeho je, že ten prst vůbec nestojí o to, aby byl na ruce, pohromadě s ostatními. Chce být buď sám jako teď, nebo... Ano, nemám už co tajit – nebo s ní, s I, celý se do ní zase přelévat ramenem, propletenými prsty rukou...

Domů jsem se vrátil až při západu slunce. Večerní růžový popel ležel na sklu stěn, na zlaté špičce akumulátorové věže, na hlasech i úsměvech čísel, jež jsem potkával. Jak je to divné: hasnoucí sluneční

paprsky dopadají přesně pod týmž úhlem, jako když se ráno zažehují, a přece je vše docela jiné, jiný je ten růžový svít – teď je tak tichý, trochu nahořklý, ale ráno bude zase jásavý, šumivý.

Dole ve vestibulu vytáhla kontrolorka U z haldy obálek, pokrytých růžovým popelem, jeden dopis a podala mi ho. Opakuji, je to velmi důstojná žena a jsem přesvědčen, že to se mnou myslí dobře.

A přece kdykoli vidím ty povislé tváře podobné rybím žábřám, je mi nějak nesympatická.

Sukovitou rukou mi podala dopis – a povzdychla si. Ale její povzdech jen lehce vzdul oponu, jež mě oddělovala od světa. Celý jsem se upnul k té obálce. Chvěla se mi v ruce a já nepochyboval, že v ní je dopis od I.

Vtom – druhý povzdech, tak zřetelně, dvojnásobně podtržený, že jsem zvedl oči od obálky – a vidím, že mezi žábřami, mezi cudnými žaluziemi sklopených víček proniká něžný, opřádající, oslepující úsměv A najednou spustila:

„Jste chudák, chudák,“ trojnásobně podtržený povzdech a sotva znatelné kývnutí na dopis (jeho obsah ze své služební povinnosti samozřejmě znala).

„Já opravdu... Pročpak?“

„Ne, ne, můj drahý, mám pro vás větší pochopení než vy sám. Dávno už si vás všímám – a vidím, že potřebujete, aby s vámi ruku v ruce šel životem někdo, kdo se za léta dobře se životem obeznámil.“

Cítím, jak jsem celý olepen jejím úsměvem – je to náplast na rány, jež mi teď zasadí dopis, chvějící se mi v ruce. A nakonec zazní cudnými žaluziemi docela tichounce:

„Rozmyslím si to, drahý, rozmyslím. A buďte klidný – jestli poznám, že mám k tomu dost sil – ne, ne, napřed si to ještě musím rozmyslet...“

Veliký Dobroditeli! Snad nebudu muset... snad nechce říci, že...

Před očima mám mžitky, tisíce sinusoid, dopis mi skáče v ruce. Přistupuji blíž k světlu, ke stěně. Slunce tam hasne a na mne, na podlahu, na mé ruce, na dopis se z něho stále hustěji sype temně růžový, smutný popel.

Obálka je roztržena, mrknu na podpis – katastrofa – není to I, není to I, je to... O. A další rána: dole, v pravém rohu dopisu rozmáznutá

kaňka – ukápla tam... Nesnáším kaňky, ať jsou od inkoustu, nebo od... od čehokoliv. Uvědomuji si, že dřív by mi bylo prostě protivné, protivné vidět – tu protivnou skvrnu. Ale proč mi dnes ta šedá skvrnka připadá jako mračno a na všechno padá jeho olovnatý a temný stín? Nebo je to zase – „duše“?

Dopis

Víte... nebo snad nevíte (nedokážu jaksepatří psát) – na tom nezáleží, teď zkrátka víte, že pro mne bez vás žádný den, žádné ráno, žádné jaro nemá smysl. Protože R je pro mne jen... ale to vás vlastně nezajímá. Jsem mu rozhodně nesmírně vděčná, být sama tyhle dny – nevím... V posledních dnech a nocích jsem zestárla o deset nebo možná dvacet let. A můj pokoj jako by nebyl čtverhranný, ale kulatý a bez konce – dokola, dokola, a pořád jedno a totéž a nikde žádné dveře.

Bez vás nemohu být – protože vás mám ráda. Vím, chápu, že teď nepotřebujete nikoho, nikoho na světě než ji, tu druhou, ale právě proto, že vás mám tak ráda, musím...

Potřebuji jen ještě dva tři dny, abych z těch kousíčků jakžtakž slepila něco aspoň trochu podobného bývalé O-90 – pak půjdu a sama zruším svou přihlášku na vás, musím vám ulehčit, vám musí být dobře. Víckrát se už neozvu, odpusťte.

O

Víckrát ne. Je to samozřejmě lepší, má pravdu. Ale proč jen, proč...

19. ZÁZNAM

Osnova:

Nekonečně malá veličina třetího stupně
Hluboké očnice
Přes zábradlí

Tam, v té divné chodbě s blikavou přerušovanou čarou bledých žárovek... vlastně ne, ne – tam ne, později, když už jsme byli v nějakém tom ztraceném zákoutí na dvoře Starověkého domu – řekla: pozítří. To pozítří je dnes a všechno má křídla, den letí, i náš *Integrál* už je okřídlený – dokončili montáž raketového motoru a dnes ho na zkoušku pustili naprázdno. Jaké nádherné, mocné výbuchy, a pro mne byl každý z ruch salvou na počest jí jedině, na počest dneška.

Při prvním spuštění (výbuchu) zůstalo pod tryskou motoru asi deset nepozorných čísel z naší haly – nezbylo z ruch nic než pár drobků a sazí. S hrдостí tu zaznamenávám, že se tím rytmus naší práce ani na vteřinu nezarazil, nikdo aru nemrkl. Naše stroje i my jsme pokračovali ve svém přímočarém a kruhovém pohybu s neměnnou přesností, jako by se nic nestalo. Deset čísel, to je sotva jedna stomiliontina z mas Jednotného státu, prakticky počítáno je to nekonečně malá veličina třetího stupně. Aritmeticky primitivní soucit znali jen lidé starověku – nám je k smíchu.

I mně je k smíchu, že jsem včera mohl uvažovat o nějaké mizerné šedé skvrnce, o nějaké kaňce, a že jsem to ke všemu zaznamenával na tyto stránky. To je právě ono „změkčování povrchu“, který má být diamantově tvrdý – jako naše stěny (zastara se říkalo: házet hrách na stěnu).

16.00. Na doplňkovou vycházku jsem nešel. Kdoví, třeba ji napadne právě teď, kdy vše zvoní sluncem...

Jsem v domě skoro sám. Prosluněnými stěnami vidím do dálky vpravo i vlevo i dolů – pokoje visící ve vzduchu, prázdné, zrcadlově se opakující. A jen po modravém schodišti, nepatrně začerněném sluneční tuší, plíží se zvolna vzhůru hubený, šerý stín. Už je slyšet kroky – a dveřmi vidím – cítím, jak se na mne lepí náplast úsměvu – a pak kolem mých dveří, po druhém schodišti dolů...

Cvaknutí numerátoru. Celý jsem se vzepjal k úzkému bílému výřezu – a... a jakési neznámé mužské (souhláskové) číslo. Zahučela zdviž, klapla. Stojí přede mnou – čelo ledabyle, šikmo nasazené a pod ním oči... podivný dojem – jako by mluvil odtamtud, z hlubokých očnic, kde se ty oči skrývají.

„Nesu vám od ní dopis (zní z hlubokých očnic, z úkrytu) ... Prosí vás, abyste udělal bezpodmínečně všechno tak, jak vám píše.“

Z hlubokých očnic, z úkrytu se rozhlédl kolem. Vždyť tu nikdo, vůbec nikdo není, sem s tím dopisem! Ještě jednou se rozhlédl, podal mi obálku a odešel. Jsem sám.

Vlastně ne sám. Z obálky vypadl růžový lístek, vane z ní její sotva postižitelná vůně. To ona, ona přijde, přijde ke mně. Honem dopis, ať si to přečtu vlastníma očima, ať se o tom definitivně ujistím...

Cože? To není možné! Čtu znovu – přeskakuji řádky: „Lístek – a rozhodně spusťte záclony, jako kdybych opravdu byla u vás... Všichni si musí myslet, že... Lituji, velmi lituji...“

Rvu dopis na kousky. V zrcadle se mihlo mé pokroucené, zlomené obočí. Beru lístek, abych ho také jako ten dopis...

Prosí vás, abyste udělal bezpodmínečně všechno tak, jak vám píše.

Ruce mi ochably, rozevěřely se. Lístek z nich vypadl na stůl. Ona je silnější než já a já asi udělám to, co chce. Ostatně... ostatně nevím – uvidím, do večera je ještě daleko. Lístek leží na stole.

V zrcadle vidím své pokroucené, zlomené obočí. Proč nemám i na dnešek lékařské potvrzení, chodil bych, chodil donekonečna kolem celé Zelené stěny – a pak bych padl do hlubin postele. Ale musím – do posluchárny číslo 13, musím sám sebe pevně zašroubovat a prosedět tam dvě hodiny, dvě hodiny bez hnutí... když se mi chce křičet, dupat.

Přednáška. Z lesklého přístroje kupodivu nevyhází jako obvykle kovový hlas, ale měkký, hebký, sametový. Ženský hlas – letmo si vzpomínám na tu stařenku a vidím ji takovou, jaká tenkrát byla: maličká, věchýtek – podobná té ze Starověkého domu.

Starověký dům... a rázem všechno vytrysklo – z hloubi – jako gejzír, a musel jsem se vši silou zašroubovat, abych nezaplavil křikem celou posluchárnu. Měkká, hebká slova mnou procházejí a zůstává z nich jen dojem, že se mluví o dětech, o chovu dětí. Jako fotografická deska v sobě vše zachycuji s jakousi nezúčastněnou, chladnou, nesmyslnou přesností: zlatý srp – odlesk světla na tlampači; pod ním dítě, živý názorný příklad, srdce se zmocňuje dojetí; do úst si strčilo cíp malinkaté unify; zaťatá pěstička, palec sevřený v dlani – jemný, kyprý stín – záhyb na zápěstí. Jako fotografická deska jsem zachytil, jak bosá nožka sklouzla přes okraj stolu, růžový vějíř prstů vykročil do vzduchu – užuž spadne na podlahu...

Ženský výkřik, na pódium vzlétla průsvitnými křídly unifa, uchopila dítě – zabořila rty do kyprého záhybu na jeho zápěstí – položila je doprostřed stolu, sestupuje z pódia Zachycuji růžový pŕlměsíc rtů – špičkami dolů – přetékající modré talířky očí. Je to O. A já jako při čtení nějakého správného vzorce náhle cítím nutnost, zákonitost té bezvýznamné příhody.

Sedla si kousek za mnou vlevo. Ohlédl jsem se. Poslušně odvrátila oči od stolu s dítětem – upřela je na mne, zahleděla se do mne, a znovu je odvrátila – ona, já a stůl na pódii tvoříme tři body a těmi body jsou vedeny čáry, průměty jakýchsi nevyhnutelných, ještě neviditelných událostí.

Domů jdu zelenou, soumráchnou ulicí, provázen očima lamp. Slyším se tikat, jako bych se změnil v hodiny A ručičky ve mně co nejdřív překročí nějakou číslici a já udělám něco, co už nepůjde napravit. Ona potřebuje, aby si někdo myslel, že je u mne. Ale já potřebuji jenom ji, co je mi do jejích potřeb! Nechci hrát úlohu cizích záclon – nechci a hotovo.

Vzadu zní známé pleskavé kroky, jako by někdo chodil v loužích. Už se neohlížím, vím, kdo to je: S. Půjde za mnou až ke dveřím – a pak bude jistě stát dole na chodníku a provrtávat se svými nebozízky

nahoru, do mého pokoje, dokud tam nespadnou záclony a neskryjí čísi zločin...

On, anděl strážný, všechno dovršil. Rozhodnuto: nespustím je. Je rozhodnuto.

Když jsem vstoupil do svého pokoje a otočil vypínačem – nevěřil jsem vlastním očím: u mého stolu stála O. Vlastně spíše visela – takhle visí prázdné, svlečené šaty – jako by už pod šaty neměla jedinou pružinu, bez pružin byly ruce, nohy, bez pružin visel hlas.

„Já přišla kvůli svému dopisu. Dostal jste ho? Ano? Musím znát odpověď, musím – hned dneska.“

Pokrčil jsem rameny. S požitkem, jako by za všechno mohla ona, jsem se díval do jejích modrých, přetékaných očí a otálel s odpovědí. A s požitkem jsem do ní vbodával jedno slovo za druhým:

„Odpověď? Co dělat... Máte pravdu. Rozhodně. Ve všem.“

„To tedy... (Úsměv skrývá třesavku, ale já ji vidím.) Tak dobře! Já hned – hned půjdu.“

A zůstala viset nad stolem. Svěšená hlava, ruce, nohy Na stole ještě leží pomačkaný růžový lístek *tamté*. Rychle jsem rozevřel svůj rukopis – MY – jeho stránkami jsem přikryl lístek (možná víc před sebou samým než před O).

„Vidíte, pořád píšu. Už mám sto sedmdesát stran. Vypadá to trochu jinak, než jsem čekal.“

Hlas – stín hlasu:

„Pamatujete... tenkrát jsem vám na sedmou stránku... Ukápla mi slza – a vy ...“

Modré talířky přetékané, neslyšné, chvatné kapky – po tvářích, dolů, chvatná slova se hrou:

„Já už nemůžu, hned půjdu pryč... a víckrát nepřijdu, to nevdí. Jenom ještě chci – musím mít od vás dítě – dejte mi dítě a já půjdu, já půjdu!“

Viděl jsem, jak se pod unifou celá chvěje, a cítil jsem, že já také... Založil jsem ruce za zády, usmál se:

„Cože? Chcete se dostat pod Dobroditelův Stroj?“

A její slova se proudem vylévala z břehů:

„Ať! Ale ucítím je – budu je v sobě cítit. Aspoň pár dní... Uvidět – jen jednou uvidět ten faldíček tadyhle – jako tam – na stole. Jediný den!“

Tři body: ona, já – a tam na stole pěstička s kyprým záhybem...

Vzpomínám si, jak nás jednou v dětství zavedli na akumulátorovou věž. Na horní plošině jsem se naklonil přes skleněné zábradlí – dole tečičky lidí, a srdce mi sladce zatrnulo: Co kdybych...? Tehdy jsem se jen ještě pevněji chytil zábradlí; dnes – jsem skočil dolů.

„Vy opravdu chcete? I když dobře víte, že...“

Zavřené oči – jako přímo do tváře slunci. Mokrý, zářivý úsměv

„Ano, ano! Chci!“

Popadl jsem pod rukopisem růžový lístek – *tamté* – a rozběhl se dolů, k službě. O mě chytila za ruku, něco vykřikla, ale co, to jsem pochopil až po návratu.

Seděla na pelesti, ruce pevně sevřené v klíně.

„To... to byl její lístek?“

„Není to jedno? Ano – její.“

Cosí prasklo. Nejspíš – se jen pohnula O. Seděla, ruce v klíně, a mlčela.

„No tak! Honem...“ hrubě jsem jí stiskl ruku a rudé skvrny (zítřejší modřiny) jí naskočily na zápěstí; tam – kde má kyprý dětský záhyb.

To bylo poslední. Pak – vypínač, myšlenky hasnou, tma, jiskry – a skok dolů přes zábradlí...

20. ZÁZNAM

Osnova:
Výboj
Materiál idejí
Nulový útes

Výboj – to je ta nejpřiléhavější definice. Teď vidím, že to opravdu bylo jako elektrický výboj. Tep mých posledních dnů byl stále sušší, rychlejší, křečovitější – póly se stále víc přibližovaly – suché praskání – ještě milimetr: výbuch, a pak – ticho.

Mám teď v sobě ticho a prázdno – jako v domě, když všichni odejdou a člověk leží opuštěný, nemocný, a tak zřetelně slyší jasné, kovové ťukání myšlenek.

Možná že mě ten „výboj“ konečně vyléčil z mé trýznivé „duše“ – a jsem teď zase stejný jako my všichni. Aspoň teď bez jakékoli lítosti vidím v duchu O na stupních Krychle, vidím ji v Plynovém zvonu. A když tam v Operačním oddělení řekne moje jméno – nevadí, v poslední chvíli zbožně a vděčně políbím trestající ruku Dobroditelovu. Ve vztahu k Jednotnému státu mám právo – přijmout trest, a toho práva se nevzdám. Nikdo z nás čísel nesmí, neodvází se odmítnout toto své jediné – a tím cennější právo.

Tichounce, kovově jasné ťukají myšlenky, tajemné aero mě nese do modravých výšin mých oblíbených abstrakcí. A vidím, jak zde – v průzračně čistém, řídkém vzduchu – puká s tichým praskáním jako pneumatika moje úvaha o „skutečném právu“. A vidím jasně, že je to jen pozůstatek hloupého předsudku starověkých lidí – jejich ideje „práva“.

Jsou ideje hliněné – a jsou ideje navždy odlité ze zlata nebo našeho vzácného skla. Chceme-li určit materiál ideje, stačí na něj kápnout silně působící kyselinu. Jednu z těchto kyselin znali už ve starověku: reductio ad finem. Tak tomu myslím říkali. Ale báli se toho jedu, chtěli raději vidět jakékoli, třeba hliněné, třeba pohádkové nebe než modré nic. My však – Dobrodíteli díky – jsme dospělí a nevěříme na pohádky.

Nuže, kápněme kyselinu na ideu „práva“. Už ve starověku věděli ti nejdospělejší, že zdrojem práva je síla, právo je funkcí síly. A představte si dvě misky vah – na jedné leží gram, na druhé tuna, na jedné „já“, na druhé „My“, Jednotný stát. Připustit, že „já“ může mít nějaká „práva“ ve vztahu k státu, je totéž jako připustit, že gram může vyvážit tunu, to je přece jasné. Z toho plyne dělba: tuna má právo, gram povinnosti, a jediná cesta od nicoty k velikosti je zapomenout, že jsem gram, a cítit se miliontinou tuny.

Vy, kvetoucí rumění Venušané, vy, Uranité, ukoptění jako kováři – slyším ve svém modravém tichu vaše reptání. Ale pochopte přece – všechno veliké je prosté, pochopte, že pevná a věčná jsou jen čtyři aritmetická pravidla. A jako veliká, pevná, věčná přetrvá jen morálka založená na čtyřech pravidlech. To je nejvyšší moudrost, to je vrchol pyramidy, na něž po věky se vztekem a chrčením šplhali lidé rudí potem. A z toho vrcholu – ti na dně, kde se jako nicotní červi ještě hemží cosi, co v nás zůstalo z divošství našich předků – z toho vrcholu jsou ti všichni stejní: nezákonná matka O i vrah i ten šílenec, který se opovážil hodit veršem po Jednotném státu; a musí být nad nimi vynesena stejný rozsudek: předčasná smrt. To je ta božská spravedlnost, o jaké snil lid zděných domů, ozářený naivními růžovými paprsky jitra dějin: jejich „Bůh“ trestal tupení Církve svaté stejně jako vraždu.

Vy, Uranité, drsní a černí jako staří Španělé, kteří dovedli tak moudře upalovat na hranicích – vy mlčíte – a já myslím, že jste při mně. Ale od vás, růžoví Venušané, slyším cosi o mučení, popravách, o návratu k barbarství. Moji draží, je mi vás líto – nejste schopni filozofickomatematického myšlení.

Historie lidstva stoupá v kruzích – jako aero. Ty kruhy jsou různé – zlaté, krvavé, ale jeden jako druhý jsou rozděleny na 360 stupňů. A

postupujeme-li od nuly kupředu – 10, 20, 200, 360 stupňů – dojdeme zase k nule. Ano, vrátili jsme se k nule – to je pravda. Ale mému matematicky myslícímu rozumu je jasné, že je to docela jiná, nová nula. Postupovali jsme od nuly napravo – vrátili jsme se k nule zleva, a proto máme místo plus nuly – minus nulu. Chápete?

Představuji si tuto Nulu jako němý, obrovský útes, úzký a ostrý jako nůž. Se zatajeným dechem jsme v děsivé husté tmě odrazili od černé noční stěny Nulového útesu. Po dlouhé věky jsme my, Kolumbové, pluli a pluli, obepluli jsme celou zemi, a konečně – hurá! Čestnou salvu – a všichni na stožáry, před námi je nový, dosud neznámý bok Nulového útesu, zalitý polární září Jednotného státu, blankytná skála, duhové jiskry, slunce – sta sluncí, miliardy duh...

Co na tom, že nás jen šířka nože dělí od druhé, černé stěny Nulového útesu. Nůž je to nejměkčí, nejnesmrtelnější, nejgeniálnější ze všeho, co člověk vytvořil. Nůž byla gilotina, nůž je univerzální způsob, jak rozvázat všechny uzly, po ostří nože vede cesta paradoxů – jediná cesta, hodná neohroženého rozumu...

21. ZÁZNAM

Osnova:

Autorská povinnost
Ledové kry se rozpínají
Nejtěžší láska

Včera byl její den – a zase nepřišla, poslala zase jen nesrozumitelný, nic nevysvětlující dopis. Ale jsem klidný, naprosto klidný. A jednáme-li tak, jak mi v dopise poroučí, odnesu-li službě její lístek, spustím záclony a sedím v pokoji sám – nedělám to samozřejmě proto, že bych nebyl schopen jednat proti jejímu přání. To je k smíchu! Ani v nejmenším. Prostě – oddělen záclonami ode všech hojivých náplasti úsměvů, mohu v klidu psát tyhle stránky. To za prvé. Za druhé se bojím, abych s ní, s I, neztratil snad jediný klíč k rozřešení všech neznámých (příhoda se skříní, moje zdánlivá smrt a tak dále). A rozřešit je považuji teď za svou povinnost, třeba jen jako autor těchto záznamů, nemluvě o tom, že vše neznámé je člověku organicky nepřátelské, a homo sapiens je teprve tenkrát v plném smyslu slova člověkem, když v jeho gramatice neexistují žádné otazníky, ale jen vykřičníky, čárky a tečky.

A dnes, v šestnáct hodin, veden zajisté jen a jen autorskou povinností, vzal jsem si aero a vydal se znovu k Starověkému domu. Vál silný protivítr. Aero se s námahou prodíralo vzdušnou houštinou, průhledné větve svištěly a šlehaly. Zdá se mi, že město pode mnou je celé postaveno z modrých ledových ker. Náhle je tu oblak, letící šikmý stín, led olovnatí, rozpíná se jako na jaře, když stojíte na břehu a čekáte, že užuž pukne, utrhne se, zatočí a popluje po proudu; ale míjí

minuta za minutou a ledová kra pořád stojí, to se rozpíná vaše srdce, buší stále neklidněji, rychleji. (Ostatně proč o tom píšu a kde se berou ty divné pocity? Žádný ledoborec přece neprolomí nejprůzračnější a nejpevnější křišťál našeho života...)

Před vchodem do Starověkého domu nikdo. Obešel jsem celý dům a uviděl jsem starou vrátnou u Zelené stěny – zaclání si oči dlaní a hledí vzhůru. Nad Stěnou ostré, černé trojúhelníky nějakých ptáků – s krákáním se vrhají na zteč – střemhlav proti pevné hradbě z elektrických vln – a zpátky, a znovu jsou nad Stěnou.

Vidím, jak po temné tváři, zarostlé vráskami, kloužou šikmé, rychlé stíny – pak rychlý pohled na mne.

„Nikdo tu není, nikdo, nikdo! Vážně! Nemáte sem proč chodit. Vážně.“

Jak to, že nemám proč? A co je to za divné způsoby, považovat mě jen za něčí stín. Možná že vy všichni jste moje stíny. Cožpak jsem vámi nezabydlil tyto stránky – nedávno ještě bílé obdélníkové pustiny? Cožpak by vás beze mne uviděli ti, jež za sebou povedu po úzkých stezkách řádek?

Tohle jsem jí ovšem neřekl, vím z vlastní zkušenosti, že nejtrýznivější je zasít v člověku pochyby, je-li realitou, trojrozměrnou realitou, nijakou jinou. Jen jsem jí suše připomněl, že je tu od toho, aby otvírala dveře, a stařena mě pustila na dvůr.

Prázdnost. Ticho. Vítr – tam za stěnami, vzdálený jako ten den, kdy jsme přitisknutí rameny, sliti v jednu bytost, vyšli zdola, z chodeb – jestliže to skutečně tak bylo. Chodil jsem pod nějakými kamennými oblouky, kde kroky, narážející na vlhkou klenbu, dopadaly za mnou – jako by mi celou tu dobu někdo krácel v patách. Žluté zdi – s červenou cihlovou vyrážkou – se na mne dívaly tmavými čtvercovými brýlemi oken, dívaly se, jak otvírám skřípavá dvířka kůlen, jak nahlížím do rohů, zákoutí, skrýší. Vrátko v plotě a zpustlý pozemek – památník Velké dvousetleté války – ze země ční holá kamenná žebra, žluté vyceněné čelisti zdiva, starověká pec s vertikálním komínem – navždy zkamenělá loď mezi žlutými a cihlovými balvany příboje.

Měl jsem dojem, že právě tyhle žluté zuby jsem už jednou viděl – nejasně, jako vrstvou vody, na dně. Dal jsem se do hledání. Zapadal

jsem do děr, zakopával o kameny, rezavé pracky mě chytaly za unifu, z čela mi klouzaly do očí štiplavé slané kapky potu...

Nikde! Ten východ z podzemních chodeb jsem nemohl nikde najít – nebyl tu. Ale snad je to tak lépe – je aspoň pravděpodobnější, že to všechno byl jen jeden z mých hloupých „snů“.

Unavený, celý zaprášený, jako omotaný pavučinami jsem už otevřel vrátka, abych se vrátil na hlavní dvůr. Vtom za mnou něco zašustilo, ozvaly se pleskavé kroky a přede mnou se objevila růžová křídla uší, dvojité zahnutý úsměv S.

Přimhouřil oči, zavrtal do mne své nebozízky a zeptal se:

„Procházíte se?“

Mlčel jsem. Ruce mi překážely.

„Tak co, už se cítíte líp?“

„Ano, děkuji. Myslím, že se už dostávám do formy.“

Přestal mě vnímat a zvedl oči k obloze. Zaklonil hlavu – poprvé jsem si všiml jeho ohryzku...

Docela nízko nad námi – takových padesát metrů – hučela aera. Podle pomalého nízkého letu, podle dolů namířených černých rour dalekohledů jsem poznal stroje Strážců. Ale nebyly jen dva nebo tři jako obvykle, bylo jich deset nebo dvanáct (bohužel se musím omezit na přibližný počet).

„Proč je jich dnes tolik?“ odvážil jsem se zeptat.

„Proč? Hm... Dobrý lékař začne s léčbou u zdravého člověka, u takového, který se roznemůže až zítra, pozítří, za týden. Prevence, víte!“

Pokynul mi a pleskal po kamenných dlaždicích dvora. Pak se otočil – a utrousil přes rameno:

„Buďte opatrní!“

Jsem sám. Ticho. Prázdnost. Daleko nad Zelenou stěnou se zmítají ptáci, vítr. Co tím chtěl říci?

Aero klouže rychle po proudu. Lehké, těžké stíny oblaků, dole modrá kopule, krychle skleněného ledu olovnatí, rozpínají se...

Večer

Rozevřel jsem svůj rukopis, abych zaznamenal na tyto stránky několik podle mého mínění užitečných (pro vás, čtenáři) myšlenek o slavném

Dni jednomyslnosti – už se blíží. Poznal jsem, že teď nemohu psát. Stále poslouchám, jak vítr bije temnými křídly o sklo stěn, stále se ohlížím, čekám. Nač? Nevím. A když se u mne v pokoji objevily hnědě růžové žábry, byl jsem rád – říkám to upřímně. Sedla si, cudně si upravila záhyb unifý, který zapadl mezi kolena, rychle mě celého olepila úsměvy – na každou mou ranku kousek – a já se cítil příjemně, pevně spoutaný.

„Víte, přijdu dneska do třídy (pracuje v Dětském výchovném závodě) – a na stěně visí karikatura. Vážně, věřte mi to! Namalovali mě jako nějakou rybu. Možná že doopravdy...“

„Ale kdepak, co vás to napadá,“ řekl jsem honem (zblízka je skutečně jasné, že nemá nic podobného žábram, a když jsem to sám napsal, bylo to naprosto nevhodné).

„No konečně – na tom nezáleží. Ale představte si – takové chování. Zavolala jsem samozřejmě Strážce. Mám moc ráda děti a myslím, že nejtěžší a nejušlechtlejší láska je přísnost – rozumíte mi?“

Jak bych nerozuměl! Přímou se to protínalo s mými úvahami. Nedalo mi to a přečetl jsem jí úryvek ze svého dvacátého záznamu, od slov: Tichounce, kovově jasně ťukají myšlenky...

Nemusel jsem ani zvednout oči a viděl jsem, jak se hnědě růžové tváře třesou a přibližují se ke mně stále víc, a náhle leží v mých rukou suché, tvrdé, dokonce trochu pichlavé prsty.

„Dejte mi to, prosím vás! Zfonografuji to a uložím dětem, aby se to naučily nazpaměť. Tohle nepotřebují ani tak vaši Venušané, jako my, my – teď hned, zítra, pozítří.“

Ohlédla se – a zašeptala:

„Slyšel jste – povídá se, že na Den jednomyslnosti...“

Vyskočil jsem:

„Co – co se povídá? Co se má stát na Den jednomyslnosti?“ Útulné stěny byly tytam. V mžiku jsem si připadal, jako bych byl vyhozen tam ven, kde se nad střechami zmítá obrovský vítr a šikmá soumravná oblaka se snášejí níž a níž...

U mě energicky, pevně objala kolem ramenou (ačkoliv jsem si všiml, jak mé vzrušení rozechvívá kůstky jejích prstů).

„Sed'te, drahý, nerozčilujte se. Ono se toho napovídá... A pak – jestli chcete – budu ten den s vámi, nechám své školáky na starosti

někomu jinému – budu u vás, protože vy jste přece, můj drahý, také dítě, a potřebujete...“

„Ne, ne,“ zamával jsem rukama, „ani za nic! To byste si teprve myslela, že jsem malý chlapec – že nedokážu sám... Ani za nic!“ (Příznávám se, měl jsem na ten den jiné plány.)

Usmála se; nepsaný text toho úsměvu zřejmě zněl: Ale, ale, to je mi paličatý klouček! Pak si sedla. Sklopila oči. Ruce ostýchavě upravují záhyb unifify, který zase zapadl mezi kolena – a začala z jiného konce:

„Myslím, že se musím rozhodnout... kvůli vám... Ne, prosím vás, nespěchejte na mne, ještě si to musím rozmyslet...“

Nespěchal jsem. I když jsem věděl, že bych měl být šťasten a že není větší cti než zkrášlit něčí večerní léta.

Celou noc se mi zdá o křídlech, chodím a rukama si před nimi chráním hlavu. A pak – židle. Ale ne naše dnešní židle, nýbrž starověká, dřevěná. Hrabu nohama jako kůň (pravá předru – a levá zadní, levá přední a pravá zadní), židle přiběhne k mé posteli, vyleze na ni – a já se miluji s dřevěnou židlí. Je to nepohodlné a působí mi to bolest.

Divná věc – copak není možné vymyslet nějaký lék na tu snovou nemoc nebo ji rozumně usměrnit – snad dokonce využít?

22. ZÁZNAM

Osnova:

Zkamenělé vlny
Vše se zdokonaluje
Jsem mikrob

Představte si, že stojíte na břehu, vlny se stejnoměrně vzdouvají a náhle se v nejvyšším bodě zastaví, ztuhnou, zkamení. Stejně hrozné a nepřírozené bylo, že se znenadání v panice zmátla, promíchala a zastavila naše vycházka, předepsaná Hodinovými deskami. Naposled se něco podobného, jak praví naše letopisy, stalo před sto devatenácti lety, když z nebe zrovna doprostřed hustých zástupů při vycházce se svištěním spadl v oblacích dýmu meteorit.

Kráčeli jsme jako vždy, tj. tak, jak bývají zobrazováni válečníci na asyrských památkách: tisíc hlav, dvě slité, integrální nohy, dvě integrální, rozmáchlé ruce. Na konci ulice, tam, kde hrozivě hučí akumulátorová věž, objevil se proti nám čtverhran: po stranách, vpředu a vzadu stráž, uprostřed tři lidé – na unifách už nemají zlatá čísla – a vše je děsivě jasné.

Z obrovského ciferníku na špičce věže se stala tvář – nachýlila se z oblaků a lhostejně čekala, vyplivujíc vteřiny A přesně ve 13.06 vypukl ve čtverhranu zmatek. Odehrálo se to docela blízko mne; viděl jsem všechno do nejmenších podrobností a jasně se mi vryl do paměti tenký, dlouhý krk, na skrání spleť modrých žilek jako řeky na mapě malého neznámého světa a ten neznámý svět byl zřejmě mladý chlapec. Asi někoho spatřil v našich řadách stoupl si na špičky, natáhl krk, zastavil se. Jeden ze strážů po něm práskl modravou jiskrou

elektrického karabáče; chlapec zapištěl vysokým hlasem jako štěně. A pak – ostré prásknutí přibližně každé dvě vteřiny – a zapištění, prásknutí – a zapištění.

Kráčeli jsme stále stejnoměrně, asyrsky – a jak jsem se tak díval na krásně klikaté čáry jisker, myslel jsem si: V lidské společnosti se vše bez přestání zdokonaluje – a musí se zdokonalovat. Jaký ohavný nástroj byl starověký karabáč – a co krásy...

Ale v tu chvíli jako když při plných obrátkách vypadne ze stroje šroubek, vyrazila z našich řad štíhlá, pružná ženská postava a s výkřikem: „Dost! Nechte ho!“ se vrhla přímo tam, do čtverhranu. Bylo to jako ten povětroň před sto devatenácti lety: celý průvod ztuhl a z našich řad se staly šedivé hřebeny vln, spoutaných náhlým mrazem.

Okamžik jsem se na ni díval nezúčastněně jako všichni ostatní – nebyla už číslem, byla jen člověkem, existovala pouze jako metafyzická substance urážky Jednotného státu. Ale nějaký její pohyb – když zatáčela, prohnula se v bocích doleva – a mně bylo náhle jasné, že ji znám, znám to tělo pružné jako proutek, mé oči, mé rty, mé ruce je znají – v tu chvíli jsem si tím byl naprosto jist.

Dva příslušníci stráže jí vběhli do cesty. Už se v dosud čistém, zrcadlovém bodě na dlažbě jejich dráhy protnou – už se jí chytí... Srdce se mi zastavilo, zkamenělo – a bez uvažování smím, nesmím, je to hloupé, je to rozumné – jsem se vrhl k tomu bodu.

Cítil jsem na sobě tisíce hrůzou vyřeštěných očí, ale to jen dodávalo jakousi zoufalou veselost tomu divochu se zarostlými rukama, který se ze mne vydral ven a pádil stále rychleji. Ještě dva kroky, teď se otočila...

Hledí na mne rozechvělá tvář pokropená pihami, narezlé obočí... Neru to ona! Není to I!

Šílená, bujná radost. Chci vykřiknout něco jako: „Za ní! Chyťte ji!“, ale slyším jen svůj šepot. A na rameni už mi leží těžká ruka, už mě drží, už mě vedou, snažím se jim vysvětlit...

„Poslyšte, musíte to přece pochopit, já myslel, že...“

Ale jak vysvětlit sebe celého, celou svou nemoc, zaznamenanou na těchto stránkách. Ochabuji, jdu poslušně... List, servaný ze stromu nenadálým poryvem větru, padá poslušně k zemi, ale cestou krouží, zachycuje se každé známé větvičky, haluzky, snítky – tak jsem se i já

zachycoval každé z těch němých kulatých hlav, průsvitného ledu stěn, štíhlé akumulátorové věže, mířící do oblak.

V tu chvíli, kdy mě temná opona měla navždy oddělit od celého tohoto krásného světa, jsem spatřil, jak nedaleko zamávala růžová křídla uší a nad zrcadlovou dlažbou se vznáší známá obrovská hlava.

A uslyšel jsem známý, bezbarvý hlas:

„Považuji za svou povinnost uvést, že číslo D-503 je nemocno a není schopno ovládat své city. Jsem přesvědčen, že se dalo strhnout přirozeným rozhořčením...“

„Ano, ano,“ chopil jsem se toho. „Dokonce jsem křičel: chyt'te ji!“

Vzadu, za zády se mi ozvalo:

„Nic jste nekřičel.“

„Ne, ale chtěl jsem – přísahám při Dobroditeli, chtěl jsem.“ Okamžik mě provrtávají šedé, chladné nebozízky očí. Nevím, přečetli si v mém nitru, že je to (skoro) pravda, nebo snad měl nějaký skrytý důvod, aby mě zase na čas ušetřil, ale napsal něco na lístek, podal jej jednomu z těch, kdo mě drželi, a jsem opět volný, tj. lépe řečeno opět uzavřen v pravidelných, nekonečných, asyrských řadách.

Čtverhran a v něm pihovatá tvář i skrání s mapou modrých žilek zmizely za rohem, navždy Kráčíme, jediné tělo s miliony hlav, a každý z nás má v sobě tu pokornou radost, s jakou asi žijí molekuly, atomy, fagocyty. Ve starověkém světě to znali křesťané, naši jediní (i když velmi nedokonalí předchůdci: pokora je ctnost, a pýcha hřích, pojem MY pochází od Boha, a JÁ od ďábla.

Kráčím teď v společném rytmu se všemi, a přece ode všech oddělen. Ještě se celý třesu po přestálém rozrušení jako most, po němž se právě přehnal starověký železný vlak. Cítím, že jsem. Ale to přece cítí, svou individualitu si uvědomuje – jen poraněné oko, podebraný prst, bolavý zub; zdravé oko, prst, zub jako by aru nebyly. Je přece jasné, že vědomí vlastní osobnosti je jen nemoc.

Možná že už nejsem fagocyt, který horlivě a s klidem požívá mikroby (s modrou skrání i pihovaté) – jsem možná mikrob a možná že jsou jich mezi námi už tisíce a jako já ze sebe ještě dělají fagocyty...

Co když ta dnešní celkem bezvýznamná příhoda – co když byla jen počátkem, jen prvním meteoritem z celého roje hřímajících žhavých balvanů, řítících se z nekonečna na náš skleněný ráj?

23. ZÁZNAM

Osnova:
Květiny
Rozplynutí krystalu
Leda že by

Existují prý květiny, které kvetou jen jednou za sto let. Proč by však nemohly existovat i takové, co kvetou jednou za tisíc nebo za deset tisíc let. Snad jsme to dosud nevěděli jen proto, že teprve dnes přišlo to jejich „jednou za tisíc let“.

V blaženém opojení sestupuji po schodech dolů k službě a náhle mi všude kolem před očima neslyšně pukají tisícileté pupence a rozkvétají křesla, boty, zlaté štítky, elektrické žárovky, čísi temné hustě obrvené oči, broušené sloupky zábradlí, kapesník, který někdo ztratil na schodech, stolek služby, něžně hnědé, skvrnitě tváře U nad stolkem. Všechno je neobvyklé, nové, něžné, růžové, vlhké.

U ode mne bere růžový lístek a nad hlavou se jí – za sklem stěny – z neskutečné větve sklání měsíc, modrý, vonný měsíc. Vítězoslavně na něj ukazují a říkám:

„Měsíc – chápete?“

U se na mne podívá, pak na číslo lístku – a já vidím to její známé, půvabně cudné gesto: upravuje si záhyby unifý mezi úhly kolen.

„Vypadáte nenormálně, chorobně, můj drahý – protože nenormálnost a choroba je jedno a totéž. Ničíte se, a nikdo vám to neřekne – nikdo.“

Ten nikdo se ovšem rovná číslu na lístku – I-330. Milá, báječná U! Máte samozřejmě pravdu, jsem nerozumný, jsem nemocný, mám duši,

jsem mikrob. Ale copak rozkvétání není nemoc? Copak to nebolí, když puká pupen? A nemyslíte, že spermatozoid je nejhorší mikrob?

Jsem nahoře, ve svém pokoji. V široce rozevřeném kalichu křesla sedí I. Klečím na podlaze, objímám jí nohy, hlavu mám v jejím klíně, mlčíme. Ticho, tep... a pocit, že jsem krystal, že se rozpouštím v ní, v I. Docela jasně cítím, jak tají, rozpouštějí se broušené hrany, jimiž jsem omezen v prostoru – mizím, rozplývám se v jejím klíně, v ní, stávám se menším a menším – a zároveň mohutnějším, větším, nekonečnějším. Protože ona – to není ona, ale vesmír. A na vteřinu splývám vjedno s tím křeslem u postele, prostoupeným radostí, i s báječně usměvavou babkou u dveří Starověkého domu i s divokým pralesem za Zelenou stěnou i s jakýmsi stříbrnými rozvalinami, jež na černém pozadí dřímají jako ta babka, i s dveřmi, které teď kdesi neuvěřitelně daleko bouchly – to vše je ve mně, naslouchá se mnou úderům tepu a řítí se vteřinou blaženosti.

V nezapné, zmatené záplavě slov se jí snažím vypovědět, že jsem krystal, a proto mám v sobě dveře a proto cítím, jak šťastno je křeslo. Ale jsou z toho takové nesmysly, že umlkám, úplně se stydím – přece já – a...

„Odpusť, miláčku! V ničem se nevyznám, říkám takové hlouposti...“

„Proč myslíš, že hloupost není hezká? Kdybychom lidskou hloupost pěstovali a pečovali o ni celé věky tak jako o rozum, vzniklo by z ní možná něco nesmírně cenného.“

„Ano.“ (Zdá se mi, že má pravdu – jak by teď mohla nemít pravdu?)

„A za jednu tvou hloupost – za to, cos udělal včera na vycházce – tě mám ještě víc ráda – ještě víc.“

„Ale proč jsi mě tak trápila, proč jsi nepřišla, proč jsi mi posílala růžové lístky, proč jsi mě nutila...“

„Třeba jsem tě chtěla vyzkoušet. Třeba chci vědět, že uděláš, co si zamanu – že jsi už docela můj.“

„Jsem, docela!“

Vzala mou tvář – mne celého – do dlaní, zvedla mi hlavu:

„A co vaše *povinnost každého čestného čísla*? Co?“

Sladké, ostré, bílé zuby; úsměv Sedí v rozevřeném kališku křesla – jako včela: má v sobě žihadlo i med.

Ano, povinnosti... Listuji v duchu svými posledními záznamy: skutečně, nikde není ani zmínka o tom, že bych vlastně měl...

mlčím. Nadšeně (a jistě hloupě) se usmívám, dívám se do jejích zřítelnic, přebíhám z jedné do druhé a v každé vidím sebe: jsem maličký, milimetrový – uzavřený v těch maličkých duhových žalářích. A pak zase – včely – rty, sladká bolest rozkvétání...

V každém z nás čísel je ukryt jakýsi neviditelný, tiše tikající metronom, víme s přesností plus minus pět minut, kolik je hodin, a ani se nemusíme dívat. Ale teď – metronom ve mně se zastavil, nevěděl jsem, jak dlouhá doba uplynula, s úlekem jsem sáhl pod polštář pro štítek s hodinkami...

Sláva Dobrodíteli – ještě dvacet minut! Ale minuty jsou tak směšně kratičké, titěrné, utíkají o překot, a já jí toho musím tolik vypovědět – všechno, sebe celého: o dopisu od O i o tom hrozném večeru, kdy jsem jí dal dítě; a nevím proč i o svých dětských letech – o matematikovi Blábolovi, o $\sqrt{-1}$, o tom, jak jsem byl poprvé na oslavě Jednomyslnosti a usedavě jsem plakal, protože jsem měl na unifě – v takový den – kaňku od inkoustu.

I zvedla hlavu, opřela se o loket. Kolem koutků úst dvě dlouhé, ostré čáry – a tmavý úhel zdviženého obočí: kříž.

„Možná že v ten den...“ Umlkla a obočí jí ještě víc zčernalo. Vzala mě za ruku, pevně ji stiskla. „Nezapomeneš na mne, budeš na mne vždycky vzpomínat?“

„Proč tak mluvíš? Jak to myslíš? I, miláčku!“

I mlčela a její oči se už dívaly za mne, skrze mne, do dálky. Náhle jsem uslyšel, jak vítr bije o sklo obrovskými křídly (bylo to tak ovšem celou tu dobu, ale teprve teď jsem to uslyšel), a mimoděk jsem si vzpomněl na krákorající ptáky ve výšinách nad Zelenou stěnou.

I pohodila hlavou, cosi seřásla. Ještě jednou, na okamžik, se ke mně celá přitiskla – jako se aero na vteřinu pružně dotkne země, než přistane.

„Tak, podej mi punčochy! Honem!“

Punčochy leží pohozy na mém stole, na otevřené (sto devadesáté třetí) stránce mých záznamů. Ve spěchu jsem zavadil o rukopis, listy se rozsypaly, nijak je nemohu srovnat po pořádku a hlavně, i když je

srovnám, stejně v nich nebude správný pořádek – stejně zůstanou nějaké nesrovnalosti, mezery, nějaká x.

„Nemohu takhle žít,“ řekl jsem. „Teď jsi tady, vedle mne, a přece jako bys byla za starověkou neprůhlednou zdí. Slyším za zdmi šramot, hlasy – ale nerozeznám slova, nevím, co tam je. Nemohu takhle žít. Vždycky něco nedopovíš, ani jednou jsi mi neřekla, kde jsem se to octl tenkrát ve Starověkém domě, co to bylo za chodby a proč tam byl doktor – nebo se snad nic takového nikdy nestalo?“

I mi položila ruce na ramena, pomalu, hluboko mi vnikla do očí.

„Chceš se všechno dovědět?“

„Ano, chci. Musím.“

„A nebudeš se bát jít za mnou všude, až do konce – ať tě povedu kamkoliv?“

„Ano, všude!“

„Dobře. Slibuji ti, až skončí oslava – leda že by... Co jsem to chtěla, aha, jak daleko jste s *Integrálem* – pořád se zapomínám zeptat – bude brzy?“

„Počkej – co leda že by? Zase? Co leda že by?“

I (už ve dveřích):

„Však uvidíš...“

Jsem sám. Všechno, co tu po ní zbylo – sotva znatelná vůně, připomínající sladký, suchý, žlutý pyl nějakých květin za Stěnou. A pevně zaseknuté háčky otázek – podobné háčkům, na něž lidé ve starověku chytali ryby (Předhistorické muzeum).

Proč z ničeho nic začala o *Integrálu*?

24. ZÁZNAM

Osnova:
Limita funkce
Velikonoce
Všechno škrtnout

Jsem jako stroj, běžící na příliš velké obrátky: ložiska se přehřívají, ještě chvilku, a začne kapat roztavený kov a bude po všem. Rychle studenou vodu – logiku. Marně vylévám celé proudy na rozpálená ložiska, logika syčí a tratí se ve vzduchu jako nezachytitelná bílá pára.

Ovšem, je to jasné: chceme-li stanovit skutečnou hodnotu funkce, musíme určit její limitu. A je jasné, že limitou včerejšího hloupého „rozplynutí ve vesmíru“ je smrt. Protože smrt je vlastně mé úplné rozplynutí ve vesmíru. Označíme-li tedy lásku L a smrt S , bude $L = f(S)$, tj. láska a smrt...

Ano, ovšem. Proto se bojím I , bojuji proti ní, nechci ji. Ale proč mám tedy v sobě zároveň „nechci“ i „toužím“? Hrozné právě je, že zase toužím po té včerejší blažené smrti. Hrozné právě je, že i teď, kdy je logická funkce zintegrována, kdy je zřejmé, že I v sobě implicitně zahrnuje smrt, přece jen po ní rty, rukama, srdcem, každou částičkou toužím...

Zítřka je Den jednomyslnosti. Bude tam samozřejmě i ona, uvidím ji, ale jen z dálky. Z dálky – to bude strašné, protože potřebuji, mám nezadržitelné nutkání být u ní, aby její ruce, její ramena, její vlasy... Ale toužím i po té bolesti – aťsi to bolí.

Veliký Dobroditeli! Jaká absurdita – toužit po bolesti. Kdo by nevěděl, že počítky bolesti jsou záporná čísla, sčítanci zmenšují součet, kterému říkáme štěstí. To znamená...

Ale neznamená to nic. Je jen opuštěnost. Prázdnota.

Večer

Skleněnými stěnami domu prosvítá větrný, horečně růžový, zneklidňující západ slunce. Natáčím křeslo tak, aby se mi ta růžová nevnucovala, listuji v záznamech – a jak vidím, opět jsem zapomněl, že nepíšu pro sebe, ale pro vás, neznámí, jež mám rád a jichž je mi líto – pro vás, kteří pokulháváte kdesi v dávnověku, kdesi dole.

Nuže – o Dni jednomyslnosti, o tom velkém dni. Vždycky jsem ho miloval – už od dětství. Myslím, že je pro nás něčím podobným, jako byly pro naše dávné předky Velikonoce. Pamatuji se, jak jsem si v předvečer onoho dne sestavoval hodinový kalendářiček a slavnostně škrtnal hodinu po hodině: už jsem mu o hodinu blíž, o jednu hodinu se zkrátilo čekání... Kdybych si byl jist, že to nikdo neuvidí – čestné slovo, i dnes bych s sebou všude nosil takový kalendářiček a sledoval na něm, kolik času ještě zbývá do zítřka, kdy spatřím – třeba jen z dálky...

(Vyrušili mě: přinesli mi zbrusu novou unifou, rovnou z dílny. Obvykle nám všem vydávají k zítřejšímu dni nové unify. Na chodbě je slyšet kroky, radostné výkřiky, hluk.)

Pokračuji. Zítřka uvidím to stále stejné divadlo, každoročně se opakující, a přece vždy nové: mohutnou číši souhlasu, pokorně zdvižené ruce. Zítřka je den každoročního zvolení Dobroditele. Zítřka znovu odevzdáme Dobroditeli klíče od neochvějné tvrze našeho štěstí.

V ničem se to ovšem nepodobá nespořádaným, neorganizovaným volbám ve starověku, kdy – je to k smíchu – nebyl předem znám ani výsledek voleb. Co může být nesmyslnějšího než budovat stát na zcela nevypočitatelných nahodilostech, nazdařbůh? A přece musely zřejmě uplynout věky, aby to lidstvo pochopilo.

Nemusím snad říkat, že náhody a překvapení jsou při našich volbách – jako při všem – vyloučeny. Volby mají především význam symbolický: připomenout, že tvoříme jediný mohutný organismus o milionech buněk, že – mám-li mluvit slovy evangelia starověkých lidí

jsme jedinou Církví. Poněvadž dějiny Jednotného státu neznají případ, že by si třeba jen jediný hlas troufal porušit vznešené unisono.

Ve starověku se prý volby konaly nějak tajně, lidé se schovávali jako zloději; někteří naši historikové dokonce tvrdí, že chodili k volebním oslavám pečlivě maskováni. (Představuji si tu fantasticky ponurou podívanou: noc, náměstí, postavy v tmavých pláštích se kradou podél zdí; nachový plamen pochodní se krčí ve větru...) Nač byla všechna ta tajuplnost, není dodneška zcela vyjasněno; nejspíš byly volby spojeny s nějakými mystickými, pověřenými, snad dokonce zločinnými obřady. My však nemáme co skrývat ani zač se stydět, slavíme volby veřejně, poctivě, za bílého dne. Já vidím, jak všichni hlasují pro Dobroditele; všichni vidí, jak hlasují pro Dobroditele já – a jak také jinak, když *všichni* i *já* jsme jedno jediné MY Oč je to ušlechtlejší, upřímnější, vznešenější než zbabělé zálužné „tajemství“ starověkých lidí. A oč je to účelnější. I kdybychom totiž předpokládali nemožné, tj. nějakou disonanci v obvyklé monofonii, jsou tu přece v našich řadách také neviditelní Strážcové – mohou ihned zjistit čísla pobloudilců a zachránit je před dalšími nesprávnými kroky, a zároveň zachránit Jednotný stát před nimi. A konečně je tu ještě...

Za stěnou vlevo si nějaká žena před zrcadlovými dveřmi skříně chvatně rozepíná unifí. Na okamžik se matně mihnou oči, rty, dva hrodité růžové semeníky. A už padá záclona a já mám náhle plnou hlavu včerejška a nevím, co „konečně je tu ještě“, a nechci o tom psát, nechci! Chci jen jedno: I. Chci, aby pořád, neustále, navždycky byla u mne, jen u mne. A to, co jsem zrovna teď psal o Jednomyslnosti, to nemá žádný smysl, není to ono, nejraději bych všechno škrtl, roztrhal, vyhodil. Protože znám jediný slavný den (ať je to rouhání, ale je to tak) – jenom s ní, jenom tehdy, když je ona vedle mne, po mém boku. Ale bez ní bude zítřejší slunce pouhé kolečko z plechu a obloha plech natřený namodro a já...

Zvedám telefonní sluchátko:

„Jste to vy, I?“

„Ano. Co že tak pozdě?“

„Snad ještě není pozdě. Chci vás poprosit... Chci, abyste zítra byla se mnou. Miláčku...“

Miláčku – to slovo říkám docela tiše. A bezděky se mi vybavuje, co se dělo dnes ráno v hale. Položili z legrace hodinky pod stotunový buchar – prudký vzmach, závan větru do tváře – a stotunově jemný, tichý dotyk pohladil křehké hodinky.

Chvilí ticha. Zdá se mi, že slyším tam, v pokoji I, nějaký šepot. Pak její hlas:

„Ne, nemohu. Víte přece, že bych také... Ne, nemohu. Proč? Zítří uvidíte.“

Noc

25. ZÁZNAM

Osnova:

Sestoupení z nebes
Největší katastrofa v dějinách
Konec všemu známému

Když před zahájením všichni povstali a nad hlavami se rozvlnil pomalý slavnostní baldachýn hymny – sta tlampačů Hudebního podniku a miliony lidských hlasů – na chvíli jsem zapomněl na vše: zapomněl jsem na to zneklidňující, co o dnešní oslavě říkala I, zapomněl jsem snad i na ni. Byl jsem zase tím chlapcem, který kdysi v onen den plakal kvůli nepatrné skvrnce na unifě, o níž nevěděl nikdo než on. I když nikdo kolem mne nevidí, jak jsem potřísněn černými nesmyitelnými skvrnami, vím to přece já, že pro mne, zločince, není místo mezi těmi dokořán otevřenými tvářemi. Ach, kdybych teď mohl vstát a v zajíkání to všechno vykřičet! Ať potom nastane konec – ať! – ale aspoň chvíličku se cítit čistý, bez myšlenek, jako ta dětsky modrá obloha.

Všechny oči byly obráceny vzhůru. V jitrní nezkalené, po nočních slzách ještě neoschlé modři se objevila sotva znatelná skvrna, hned tmavá, hned oděná paprsky. To k nám z nebes sestupoval On – nový Jehova v aeru, stejně moudrý a přísný ve své lásce jako Jehova starověkých lidí. Blíží se každou minutou – a stále výš mu stoupají vstříc miliony srdcí – a nyní nás už vidí. A já se v duchu rozhlížím shora spolu s Ním: soustředné kruhy tribun, vytečkované jemnou modrou čarou – jako kruhy pavučiny poseté mikroskopickými slunci (záře štítků); a doprostřed teď usedne bílý, moudrý Pavouk –

Dobroditel v bílém rouše, který nás na rukou i nohou moudře spoutal blahodárnými sítěmi štěstí.

Ale už skončilo to jeho majestátní sestoupení z nebes, měděný zvuk hymny zmlkl, všichni usedli – a vtom jsem pochopil, že všechno je doopravdy tenoučká pavučina, je napjatá a chvěje se, užuž se přetrhne a stane se něco neuvěřitelného.

Trochu se nadzvedám, rozhlížím – a tu jsem postřehl láskyplně varovné pohledy, těkající od tváře k tváři. Teď jeden zvedl ruku a sotva znatelným pohybem prstů dal znamení druhému. A – ten mu odpovídá stejně. A další... Pochopil jsem – to jsou oni, Strážcové. Pochopil jsem, že jsou čímsi zneklidnění, pavučina je napjatá, chvěje se. Zachytil jsem to jako přijímač, vyladěný na stejnou vlnovou délku – a totéž rozechvění se zmocnilo i mne.

Na pódiu recitoval básník předvolební ódu, ale já neslyšel ani slovo, jen stejnoměrné kývání hexametrického kyvadla – a s každým jeho pohybem se blíží jakási určená chvíle. A ještě horečněji listuji v řadách tváří jako ve stránkách knihy a pořád ještě nevidím tu jedinou, kterou hledám a musím ji rychle najít, protože co nevidět ta chvíle nastane a pak...

On – konečně on. Dole vedle pódia se nad třpytivým sklem klouzavě nesla růžová křídla uší, jako dvojité zkřivená smyčka písmene S se ve skle odrazila běžící postava – mířil někam do spletitých průchodů mezi tribunami.

S, I – jakási nit (pro mne jsou stále spojeni nějakou nití; ještě nevím jakou – ale jednou ji rozmotám). Pověsil jsem se na něj očima – S běží jako klubíčko pořád dál a za ním se táhne nit. Teď se zastavil, teď...

Jako když mnou projede bleskový výboj s vysokým napětím a skroutí mě do uzlu. V naší řadě, pouhých čtyřicet stupňů ode mne, se S zastavil, sklonil se. Vidím I – a vedle ní se šklebí ohavné negerské pysky R-13.

Nejdřív mě napadlo vrhnout se tam a vykřiknout na ni: Proč jsi dnes s ním? Proč jsi nechtěla být se mnou? Ale neviditelná blahodárná pavučina mi pevně poutá ruce i nohy; zuby sevřené, zůstal jsem železně sedět a nespouštěl z ní oči. Nezapomenu na tu ostrou, fyzickou bolest v srdci. Pamatuji, že jsem si pomyslel: Když může z netělesných příčin vzniknout tělesná bolest, je jasné, že...

Závěr jsem bohužel nedořešil. Vzpomínám si jen, že mi blesklo hlavou cosi o „duši“, napadlo mě nesmyslné staré rčení – „seděl jako bez duše“. A strnul jsem – hexametru umkl. Teď začne... Co?

Tradiční pětiminutová předvolební přestávka. Tradiční předvolební ticho. Jenže dnes nebylo tak zbožné, velebné, jako vždy; dnes to bylo ticho jako ve starověku, kdy lidé ještě neznali naše akumulátorové věže, kdy nezkracené nebe ještě občas hrozilo „bouří“. Bylo to starověké ticho před bouří.

Vzduch je z průzračné litiny. Nejráději bych dýchal široce otevřenými ústy. Bolestně napjatý sluch zaznamenává kdesi vzadu neklidný šepot, podobný myšímu hryzání. Sklopenýma očima vidím stále ty dva – I a R – vedle sebe, bok po boku a na kolenou se mi chvějí mé cizí, zarostlé ruce, jež nenávidím...

Všichni drží v rukou štítky s hodinkami. Jedna... Dvě... Tři... Pět minut... z pódia zní železný, pomalý hlas.

„Kdo je pro – ať zvedne ruku.“

Kéž bych se Mu mohl podívat do očí jako dřív – zpřímá a oddaně. Tady jsem. Celý. Vezmi mě! – Ale teď jsem se neodvážil. A s úsilím, jako by mi všechny klouby zrezavěly, jsem zvedl ruku.

Šum milionů rukou. Něčí potlačované „ach!“ A já věděl, že cosi už začalo, řítilo se to na nás, ale nevěděl jsem co a neměl jsem sil – neodvážil jsem se podívat...

„Kdo je proti?“

To byl vždy nejvznešenější okamžik slavnosti: všichni zůstávají nehybně sedět s hlavou radostně skloněnou pod jařmo Číslo Čísel. Ale tentokrát jsem s hrůzou uslyšel nový šum – lehoučký jako dech – byl však zřetelnější než předtím měděné zvuky hymny Tak zní poslední, sotva slyšitelný vzdech člověka – a všichni kolem stojící zblednou, všem se chladně orosí čelo.

Zvedl jsem oči – a...

Byla to jen setina vteřiny, jen zlomeček. Viděl jsem, jak tisíce rukou vzlétly vzhůru – proti – a klesly. Viděl jsem bledou, křížem přeškrtnutou tvář I, její zdviženou ruku. V očích se mi zatmělo.

Ještě zlomeček; pauza; ticho; tep. Potom – jako na znamení nějakého šíleného dirigenta – na všech tribunách najednou hřmot, výkřiky, vír unif rozevlátých útekem, zmateně pobíhající postavy

Strážců, čísi široce rozevřená ústa, zalykající se neslyšným řevem. To se mi nevím proč nejhluběji vrylo do paměti – tisíce bez hlesu hulákajících úst – jako na obludném filmovém plátně.

A jako na plátně – kdesi daleko dole na vteřinu před sebou vidím zsinálé rty O. Stála přitisknutá ke stěně v průchodu a chránila si břicho zkříženými rukama. A už je pryč – proud ji odnesl, nebo jsem na ni zapomněl, protože...

To už není na plátně – to je ve mně, v sevřeném srdci, ve spáncích, kde rychle buší tep. Vlevo nad mou hlavou náhle vyskočil na lavici R-13 – prskající, rudý, zběsilý. V náručí mu ležela I, bledá, unifu roztrženou od ramene na prsa – krev na úbělu. Pevně se ho držela kolem krku a R ji ohromnými skoky – z lavice na lavici – unášel nahoru, odporný a mrštný jako gorila.

Je to jak požár ve starověku – všechno zpurpurovělo – mohu jen jedno: vyskočit, a za nimi. Nedovedu si teď vysvětlit, kde se ve mně vzala ta síla, ale mocným nápirem jsem rozrazil dav – po číchsi ramenou – po lavicích – a už jsem blízko, už držím R za límec:

„Stát! Stát, povídám. Okamžitě!“ (Naštěstí můj hlas nebylo slyšet – všichni křičeli své, všichni utíkali.)

„Kdo je? Co se děje? Co?“ R se otočil, jeho prskající rty se třásly – myslel asi, že ho chytil některý ze Strážců.

„Co? Tohle – nechci, nedovolím! Pusťte ji – okamžitě!“

Ale R jen zlostně mlaskl, pohodil hlavou a běžel dál. A tu jsem ho – strašně se stydím o tom psát, ale myslím, že přece jen musím, musím to zaznamenat, abyste vy, mí neznámí čtenáři, poznali celý průběh mé nemoci – tu jsem ho prudce uhodil do hlavy. Chápete – uhodil jsem ho! Jasně si to pamatují. A pamatují si také zvláštní pocit uvolnění, lehkosti v celém těle po té ráně.

I mu rychle vyklouzla z rukou.

„Běžte odtud,“ zvolala na R, „vidíte přece – to je on... Běžte pryč, R, běžte!“

R vycenil bílé, negerské zuby, vyprskl mi do tváře jakési slovo, zmizel v davu, ztratil se. Ale já zvedl do náručí I, přitiskl jsem ji k sobě a odnášel.

Srdce mi bušilo – bylo ohromné a s každým úderem z něho tryskala nezkratná, horká, radostná vlna. Co na tom, že se cosi rozbilo na padrt – aťsi! Jen ji moci takhle nést a nést a nést...

Večer, 22 hodin

S námahou držím pero v ruce – tak nesmírná únava po všech těch závrtných událostech dnešního rána. Což se zřítily spásné, věkovité stěny Jednotného státu? Což jsme zase bez přístřeší, v divošském stavu svobody – jako naši dávní předkové? Což už nemáme Dobroditele? Proti... v Den jednomyslnosti – proti? Cítím za ně stud, lítost a hrůzu. Ale kdo jsou to vlastně – oni? A kam patřím já – k nim, nebo k nám – to kdybych věděl.

Vzpomínám: I sedí na skleněné lavici rozpálené sluncem – až na nejvyšší tribuně, kam jsem ji odnesl. Pravé rameno a níž – počátek nádherné nevyčísitelné křivky – má odhaleno; tenoučký rudý hádek krve. Jako by nepozorovala, že krvácí, že má odhalená ňadra... ne, víc: vidí to všechno – ale to je právě, co teď potřebuje, a kdyby měla unifu zapnutou – sama by si ji roztrhla, sama...

„A zítřek...“ Lačně vtahuje dech skrz zaťaté, lesklé, ostré zuby. „Zítřek si nikdo neumí představit. Chápeš – ani já ne, nikdo – je to záhada! Chápeš, že všemu známému je konec? Přichází něco nového, neuvěřitelného, nevídaného.“

Tam dole je změt, chaos, křik. Ale – to je v dálce a vzdaluje se to stále víc, protože ona se na mne dívá, zvolna mě do sebe vstřebává úzkými zlatými okny zřítelnic. Dlouho, mlčky. A náhle si vzpomenu, jak jsem jednou hleděl Zelenou stěnou do něčích záhadných žlutých očí a nad Stěnou kroužili ptáci (nebo to bylo až podruhé).

„Poslouchej – jestli se zítra nestane nic mimořádného, odvedu tě tam – rozumíš?“

Ne, nerozumím. Ale beze slova přikyvuji. Rozplynul jsem se, jsem nekonečně malá veličina, jsem bod...

Konečně – ten stav bodu má svou logiku (dnešní): v bodu je nejvíc tajemství; stačí, aby se posunul, pohnul – a promění se v tisíce nejruznějších křivek, ve sta těles.

Bojím se pohnout: v co se proměním? A zdá se mi, že všichni se tak jako já bojí nejmenšího pohybu. Právě teď, kdy tohle píšu, všichni

sedí zalezlí ve svých skleněných klíčkách a na cosi čekají. Na chodbě není slyšet v tuto chvíli obvyklé hučení zdviže, není slyšet smích ani kroky. Občas zahlédnu na chodbě dvojici – jdou po špičkách, rozhlížejí se, šeptají si...

Co bude zítra? V co se proměním?

26. ZÁZNAM

Osnova:
Svět dosud trvá
Vyrážka
41°

Ráno. Stropem vidím oblohu jako vždycky pevnou, okrouhlou, ruměnou. Myslím, že by mě méně překvapilo, kdybych uviděl nad hlavou nějaké divné čtverhranné slunce, lidi ve strakatých oděvech ze zvířecích koží, kamenné, neprůhledné zdi. Jak to, svět – *náš svět* – tedy dosud trvá? Nebo je to pouhá setrvačnost, generátor je už vypnut, ale ozubená kolečka se ještě točí a rachotí – dvě obrátky, tři obrátky – při čtvrté se zastaví...

Znáte tenhle divný stav? V noci se probudíte, otevřete oči do tmy, a najednou cítíte, že jste zabloudili, a honem, honem začnete kolem sebe hmatat, hledat něco známého a pevného – stěnu, lampičku, židli. Právě tak jsem hmatal, hledal ve Státních listech – honem, honem – a náhle čtu:

Včera se konal dlouho všemi netrpělivě očekávaný Den jednomyslnosti. Po osmačtyřicáté byl opět jednohlasně zvolen Dobroditel, který již tolikrát dokázal svou nepřekonatelnou moudrost. Slavnostní nálada byla zkalena jistým zmatkem, vyvolaným nepřáteli štěstí, kteří tím samozřejmě pozbyli práva, aby se stali stavebními kameny včera obnoveného základu Jednotného státu. Každému je jasné, že vzít v úvahu jejich hlasy by bylo stejně nesmyslné jako

pokládat za součást nádherné hrdinské symfonie kašel nemocných, kteří jsou náhodou přítomni v koncertní síni...

Ó, jak je moudrý! Jsme tedy přece jen přese všechno – zachráněni? A co lze vlastně namítnout proti tomuto kříšťálovému sylogismu?

A dál – ještě pár řádek:

Dnes o dvanácté hodině se koná společná porada Správního úřadu, Lékařského úřadu a Úřadu Strážců. V nejbližších dnech se očekává vydání významného státního dokumentu.

Ano, ještě stojí stěny – zde jsou – mohu je ohmatat. A tentam je divný pocit, že jsem ztracen, že nevím, kde jsem, že jsem zabloudil, a není na tom nic překvapujícího, že vidím modrou oblohu, kulaté slunce; a všichni jako obvykle odcházejí do práce.

Kráčel jsem po ulici zvlášt' pevně a rázně – a zdá se mi, že tak kráčejí všichni. Ale přijdu na křižovatku, zahnu za roh – a co vidím: všichni nějak divně obcházejí roh budovy – jako by tam z prasklé roury ve stěně stříkala studená voda a po chodníku se nedalo jít.

Ještě pět deset kroků – a také mne zalila studená voda, zavrával jsem a sklouzl z chodníku... Ve výšce asi dvou metrů visel na stěně kus papíru s nesrozumitelnými, jedovatě zelenými písmeny: MEFI.

A pod ním esovitě zakřivená záda, křídla uší se průsvitně třepotají hněvem nebo vzrušením. Pravou ruku zvednutou a levou bezmocně nataženou dozadu jako nemocné, poraněné křídlo, vyskakoval, aby strhl papír – a nedosáhl na něj, malý kousek chyběl.

Každého kolemjdoucího asi napadlo: Když k němu půjdu já, jediný ze všech – ještě si pomyslí, že mám něco na svědomí, a právě proto že chci...

Přiznám se, napadlo to i mne. Ale vzpomněl jsem si, kolikrát mi byl pravým andělem strážným, kolikrát mě zachránil – a odvážně jsem k němu přistoupil, natáhl ruku a strhl lístek.

S se otočil, rychle do mne zavrtil nebozízky, až na dno, něco tam našel. Pak povytáhl levé obočí, mrkl na stěnu, kde lístek visel. A já zahlédl, jak vystrčil růžky jeho úsměv – k mému údivu skoro veselý. Ale proč bych se vlastně divil. Lékař má vždycky raději vyrážku a čtyřicetistupňovou horečku než trýznivou, zvolna stoupající teplotu

inkubačního období – pak aspoň snadno určí diagnózu... MEFI, jež obsypalo dnes stěny – to je vyrážka. Chápu jeho úsměv.⁵

Sestoupil jsem do podzemí – a pod nohama, na neposkvřněném skle schodů – zase bílý lístek: MEFI. A dole na stěně, na lavici, na zrcadle ve vagoně (zřejmě naspěch – ledabyle, nakřivo – přilepená), všude tatáž bílá, hrozná vyrážka.

V tichu je zřetelně slyšet hukot kol jako šumění rozbouřené krve. Jeden z cestujících sebou trhl, když mu kdosi zařadil o rameno, a upustil svítek lejster. A nalevo ode mne druhý: čte v novinách pořád jednu a tutéž, jednu a tutéž, jednu a tutéž řádku a noviny se slabě chvějí. A cítím, jak se všude – v kolech, v rukou, v novinách, v řasách – zrychluje tep, a možná že dnes, až půjdu s I tam – budou mít všichni devětatřicet, čtyřicet, jedenačtyřicet stupňů, jež jsou na teploměru označeny černou čárkou...

V hale také ticho, bzučící vzdálenou, neviditelnou vrtulí. Stroje stojí v ponurém mlčení. A jen jeřáby sotva slyšitelně, jako po špičkách kloužou, shýbají se, berou do drápů modré kostky zmrazeného vzduchu a nakládají je do palubních nádrží *Integrálu* – připravujeme ho už ke zkušebnímu letu.

„Tak co, budeme do týdne hotovi s nakládáním?“

To říkám já Druhému konstruktérovi. Jeho tvář je majolika pomalovaná sladce modrými a růžovými kvítky (oči, ústa), jenže dnes jsou nějak vybledlé, setřené. Počítáme nahlas, ale já se náhle uprostřed slova zarazil a zůstal jsem stát jako opařený. Vysoko pod kopulí na modré kostce, kterou zvedal jeřáb – sotva znatelný bílý čtvereček – nalepený papír. Celý se třesu – snad smíchem – ano, sám slyším, jak se smějí (znáte to, když slyšíte vlastní smích?).

„Ne, poslyšte...“, říkám. „Představte si, že sedíte ve starověkém aeroplánu, výškoměr ukazuje pět tisíc metrů, křídlo se ulomí, vy se řítíte střemhlav dolů a cestou si počítáte: Zítřa od dvanácti do dvou... od dvou do šesti... v šest se půjdu najíst... Není to k smíchu? A my jsme na tom zrovna tak!“

Modré kvítky těkají, poulí se na mne. Kdybych byl ze skla a on viděl, že za nějaké tři čtyři hodiny...

---

⁵ Musím se přiznat, že k přesnému rozřešení toho úsměvu jsem dospěl až po mnoha dnech, přeplněných nejpodivnějšími a nejfantastičtějšími událostmi.

27. ZÁZNAM

Osnova:

Žádná osnova – vyloučeno

Jsem sám v týchž nekonečných chodbách jako tenkrát. Němá betonová obloha. Kdesi kape voda na kámen. Znamé těžké neprůhledné dveře – a za nimi tlumený zvuk.

Řekla, že ke mně vyjde přesně v šestnáct hodin. Ale už je šestnáct hodin pět minut, deset minut, patnáct – a nikde nikdo.

Na okamžik jsem to ten starý já, který se bojí, aby se ty dveře neotevřely. Ještě posledních pět minut, a jestli nevyjde...

Kdesi kape na kámen voda. Nikde nikdo. S tesknou radostí cítím, že jsem zachráněn. Pomalu jdu chodbou zpátky. Blikavá přerušovaná čára žárovek na stropě slábne a slábne...

Náhle vzadu chvatně bouchly dveře, rychlý dusot se měkce odráží od stropu i od zdí – a ona, hbitá, udýchaná během, s pootevřenými ústy.

„Já věděla, že tu budeš, že přijdeš! Já věděla, že ty, ty...“

Šípy řas se zvedají, pouštějí mě dovnitř – a... Jak vyličít, co ve mně způsobuje ten starodávný, hloupý, divný obřad, když se její rty dotýkají mých? Jakým vzorcem vyjádřit tu smřšť, jež z mé duše vyháňá všechno kromě ní? Ano, ano, z duše – smějte se, chcete-li.

S úsilím, zvolna zvedá víčka – a s námahou, zvolna říká:

„Ne, už dost... až pak. Teď – půjdem.“

Dveře se otevřely. Schody – ošlapané, staré. A nesnesitelně zmatený hluk, svištění, světlo...

Od té chvíle uběhl už skoro celý den, všechno se ve mně už trochu usadilo – a přesto je pro mne hrozně těžké vyličít ty zážitky aspoň s přibližnou přesností. V hlavě jako by mi vybuchla bomba – křídla, otevřená ústa, křik, listí, slova, kamení – a ta záplava se na mne řítí...

Vzpomínám, že má první myšlenka byla: rychle, úprkem zpátky. Jedno je jasné – zatímco jsem čekal tam v chodbách, jim se nějak podařilo vyhodit do povětří nebo rozbořit Zelenou stěnu – a odtamtud se všechno vyvalilo a zaplavilo naše město, očištěné od nižšího světa.

Asi jsem něco v tom smyslu řekl I. Zasmála se:

„Ale kdepak! Prostě jsme vyšli za Zelenou stěnu...“

Tu jsem otevřel oči – a stál jsem tváří v tvář skutečné podobě toho, co dosud nikdo nespátřil jinak než tisíckrát zmenšené, oslabené, zaretušované matovým sklem Stěny.

Slunce... ne naše slunce, stejnoměrně rozdělené po zrcadlové hladině dlažby. Byly to jakési živé střepiny, neustále poskakující skvrny, z nichž oči sleply a hlava se točila. A stromy jako svíce – až do nebe; jako pavouci, kteří svými křivými nohama sedli na zem; jako němé zelené fontány... A všechno se to plazí, pohybuje, chřestí, pod nohama se mi zmítá nějaké drsné klubko a já stojím přikován, nemohu z místa – protože nemám pod nohama rovnou plochu – rozumíte, místo rovné plochy je tu cosi odporně měkkého, poddajného, živého, zeleného, pružného.

Byl jsem tím vším ohlušen, zalykal jsem se – to je snad nejvhodnější slovo. Stál jsem a oběma rukama se křečovitě držel nějaké rozhoupané větve.

„To nic není! To jen ze začátku, to přejde. Neboj se!“

Vedle I – na zelené, závratně mihotavé síti nějaký hubeňoučký, z papíru vystřižený profil... ne, nikoli nějaký, vždyť ho znám. Vzpomínám si, že to je doktor – ne, ne, vím to, naprosto jasně to vím. A vím také, že mě oba dva vzali pod paži a se smíchem mě táhnou kupředu. Nohy se mi pletou, kloužou. Krákorání, mech, hrbolky, skřek, větve, kmeny, křídla, listí, svištění...

A stromy se rozutíkaly – světlý palouk, na palouku lidé... nebo jak to říci, lépe snad – tvorové.

Teď nastává to nejobtížnější. Protože *tohle* přesahovalo všechny meze pravděpodobnosti. A chápu teď, proč se I vždycky tak zatvrzele

odmlčovala – stejně bych byl nevěřil – ani jí ne. Možná že zítra nebudu věřit ani sobě samému – těmhle svým záznamům.

Na palouku kolem holého balvanu, podobného lebce, hlučel dav asi tří nebo čtyř set... lidí – budiž, „lidí“ – těžko to mohu říci jinak. Jako na tribunách z velké spousty tváří postřehnete v první chvíli jen známé, tak i tady jsem napřed uviděl jen naše šedomodré unifify. Ale v další chvíli rozeznávám mezi unifami lidi – zřejmě lidi, se srstí vraníků, ryzáků, plaváků, hnědek i běloušů. Nikdo z nich nebyl oblečen a všichni byli porostlí krátkou lesklou srstí – takovou, jakou může kdekdo vidět na vycpaném koni v Předhistorickém muzeu. Ale samice měly právě takové tváře – ano, ano, právě takové jako naše ženy, něžně růžové a bez porostu, a také prsa měly holá – velká, pevná prsa krásného geometrického tvaru. Samci měli bez srsti jen část tváře – jako naši předkové.

Bylo to tak neuvěřitelné, tak neočekávané, že jsem klidně stál – tvrdím to s plnou vážností: klidně jsem stál a díval se. Jako váhy: když jednu miskou přetížíte, můžete tam pak přidávat, kolik chcete – jazyček se stejně ani nehne...

Náhle jsem sám. I už není vedle mne – nevím, kdy a jak zmizela. Kolem sebe mám jen ty, jejichž srst se na slunci atlasově leskne! Chytám kohosi za horké, silné, vrané rameno:

„Poslyšte – pro Dobroditele – neviděl jste – kam šla? Ještě teď – ještě před chvílí...“

Obrací se ke mně huňaté, přísné obočí:

„Pst! Tiše,“ a huňaté pokyne tam doprostřed, kde stojí balvan žlutý jako lebka.

Tam, nahoře, nad hlavami, nade všemi – spatřil jsem ji. Slunce mi svítilo z té strany přímo do očí, a proto byla – na modrém plátně oblohy – celá ostře vyřezaná, černá jak uhlí – uhlová silueta na modři. A nad ní letí oblaka – a mně se zdá, že oblaka stojí, ale balvan, ona na tom balvanu a za ní celý zástup i s paloukem neslyšně plují jako loď – a lehká země ubíhá pod nohama...

„Bratři...“ To mluví ona. „Bratři! Všichni víte: tam za Stěnou, ve městě – se staví *Integrál*. A víte také, že přišel den, kdy strhneme tu Stěnu – všechny stěny – aby zavanul zelený vítr z jednoho konce světa na druhý – po celé Zemi. Ale *Integrál* odnese ty stěny tam nahoru, do

tisíce jiných světů, které vám dnes v noci zašleští svými světly skrze černé noční listí...“

O balvan narážejí vlny, pěna, vítr:

„Pryč s *Integrálem!* Pryč s ním!“

„Ne, bratři, to ne. Ale *Integrál* musí patřit nám. Toho dne, kdy se poprvé vznese k nebi – budeme na něm my. Protože s námi je Hlavní konstruktér *Integrálu*. Opustil stěny, přišel se mnou sem, aby byl mezi vámi. Ať žije Hlavní konstruktér!“

Okamžik – a jsem kdesi nahoře, pode mnou jsou hlavy, hlavy, hlavy, široce křičící ústa, vzhůru vyhozené a klesající ruce. Bylo to nesmírně zvláštní, opojné: cítil jsem, že jsem nade všemi, já jsem byl já, jednotlivina, přestal jsem být součástí jako obvykle, stal jsem se jednotkou.

A pak jsem – s tělem polámaným, šťastným, pomuchlaným jako po milostném objetí – zase dole, vedle balvanu. Shora slunce, hlasy – úsměv I. Jakási zlatovlasá, celá atlasově zlatá žena, vonící trávou. V rukou drží číši, nejspíš dřevěnou. Upíjí rudými rty – a podává číši mně a já dychtivě, se zavřenýma očima piji, abych uhasil oheň – piji sladké, bodavé, chladné jiskry.

Ale vzápětí – krev v mých žilách i celý svět kolotá tisícínásobnou rychlostí, lehká země se rozlétá v prach. A přece je mi lehce, oproštěně, radostně.

A vidím teď na balvanu známá, veliká písmena: MEFI – a musí tomu tak být, je to jednoduchá, pevná nit, která vše spojuje. Vidím hrubý obraz – snad také na tom balvanu: okřídlený jinoch, průhledné tělo a tam, kde má být srdce – oslnivý, šarlatově řeřavý uhlík... vlastně ne, cítím ho – tak jako neslyším, ale cítím každé slovo (I mluví shora, z balvanu) a cítím, že všichni dýchají společně – a všichni společně chtějí někam letět jako tenkrát ti ptáci nad Stěnou...

Ze zadýchané houštiny těl za mnou se ozývá hlasitě:

„Ale to je přece šílenství!“

A zdá se, že jsem – ano, myslím, že jsem to byl právě já – vyskočil na balvan, a odtud vidím slunce, hlavy, na modrém pozadí zelenou ozubenou pilu, a křičím:

„Ano, ano, správně! A všichni musí zešílet, je nutno, aby všichni zešíleli – co nejdřív! Je to nutné – já to vím!“

Vedle mne I; její úsměv, dvě temné rýhy – od koutků úst vzhůru, do úhlu; a já mám v sobě řevavý uhlík a je to prchavé, lehké, trochu bolestivé, krásné...

Dál – už jen tříšť střípků, které mi uvízly.

Pomalou, nízko letí pták. Vidím, že je živý jako já, otáčí hlavu jako člověk, vpravo, vlevo a zavrtává do mne černá kulatá očka.

A pak – záda s lesklou srstí barvy staré slonoviny. Po zádech leze tmavý hmyz s droboučkými průsvitnými křídly – záda sebou šubnou, aby hmyz zahnal, ještě jednou sebou šubnou.

A stín listí je krajkový, mřížkový. Ve stínu jich několik leží a ukusují něco, co se podobá legendární stravě starověkých lidí: dlouhý žlutý plod a kousek něčeho tmavého. Jedna z žen mi to strká do ruky a mně je do smíchu – nevím, dovedu-li to jíst.

A zase dav, hlasy, nohy, ruce, ústa. Na okamžik se mihnou tváře – a mizí, pukají jako bubliny. A na okamžik – nebo se mi to snad jen zdá – vidím průsvitná, letící křídla uší.

Vší silou tisknu I ruku. Ohlédne se:

„Copak?“

„On je tady... Zdálo se mi...“

„Kdo?“

„S... Zrovna teď – v davu...“

Uhlově černé, úzké obočí se zvedne ke skráním – ostrý trojúhelník, úsměv Nevím, proč se usmívá – jak se může usmívat?

„Ty nechápeš – I, nechápeš, co to znamená, je-li on nebo někdo z nich tady.“

„Jsi směšný! Copak někomu tam za Stěnou napadne, že jsme tady? Vzpomeň si – ty sám – byl by sis někdy pomyslel, že je tohle možné? Oni nás chytají tam – ať si nás chytají! Blouzníš.“

Usmívá se lehce, vesele a já se usmívám, země je opilá, veselá, lehká – pluje...

28. ZÁZNAM

Osnova:

Ty dvě

Entropie a energie

Neprůhledná část těla

Nuže, podobá-li se váš svět světu našich dávných předků, představte si, že najednou v oceáně najdete šestý, sedmý světadíl – nějakou Atlantidu a v ní fantastické labyrinty měst, lidi; kteří se vznášejí ve vzduchu bez křídel i bez aera, kameny, jež se zvedají silou pohledu – zkrátka věci, jaké by vás nemohly napadnout, ani trpíte-li snovou nemocí. Stejně se vedlo včera mně. Protože – pochopte přece – nikdo z nás od dob Dvoustleté války nikdy nebyl za Stěnou – to jsem vám už říkal.

Vím, moje povinnost k vám, neznámí přátelé, je podrobně vyprávět o tom divném, fantastickém světě, který se mi včera otevřel. Ale zatím nejsem schopen se k tomu vrátit. Stále nové a nové dojmy, hotová sprška událostí, a já je nestačím všechny posbírat – nastavuji šosy i dlaně, a přece proudí celé potoky kolem a na tyhle stránky se dostane jen pár kapek.

Napřed jsem uslyšel za dveřmi hlučné hlasy – a poznal jsem její hlas, hlas I, pružný, kovový – a druhý, neohebný jako dřevěné pravítko – hlas U. Pak se dveře hřmotně rozlétly a vystřelily ty dvě ke mně do pokoje. Přesně tak: vystřelily.

I položila ruku na opěradlo mého křesla a přes rameno se na ni chladně usmála. Nechtěl bych být terčem toho úsměvu.

„Poslyšte,“ řekla mi I, „tahle ženská si asi vzala za úkol chránit vás přede mnou jako malé dítě. Dělá to s vaším souhlasem?“

A nato druhá, potřásajíc svými žábami:

„Ano, však on taky je dítě. Ano! Jen proto nevidí, že vy s ním tohle všechno – jenom abyste... že je to všechno komedie. Ano! A moje povinnost...“

Na okamžik vidím v zrcadle zlomenou, poskakující přímku svého obočí. Vyletěl jsem, jen taktak jsem v sobě opanoval toho s chvějícími se zarostlými pěstmi a procedil skrz zuby pár slov. Křikl jsem jí rovnou do žaber:

„Ok-kamž-žitě ven! Okamžitě!“

Žábry se naduly cihlovou červení, pak splaskly, zšedly. Otevřela ústa, aby něco řekla, ale neřekla nic – práskla dveřmi, odešla.

Vrhl jsem se k I:

„Neodpustím si – nikdy si to neodpustím! Ona si dovolila – na tebe? Ale nesmíš si myslet, že věřím tomu, co... co ta ženská... To všechno proto, že se chce na mne přihlásit, ale já...“

„Přihlásit se na tebe, to našťestí nestihne. A i kdyby bylo tisíc takových jako ona, mně je to jedno. Já vím, že nebudeš věřit těm tisíci, ale mně. Po včerejšku mě přece znáš celou, beze zbytku, jak jsi chtěl. Jsem v tvých rukou, můžeš – kdykoliv...“

„Co – kdykoliv,“ a hned jsem pochopil *co*, krev se mi nahrnula do uší, do tváří, zvolal jsem: „Nemluv o tom, nikdy o tom se mnou nemluv! Víš přece, že tamto jsem byl ten dřívější já, ale teď...“

„Kdoví... Člověk je jako román: do poslední stránky nevíš, jak skončí. Jinak by ho ani nestálo za to číst...“

I mě hladí po hlavě. Nevidím jí do tváře, ale na hlase jí poznávám, že se dívá někam hrozně daleko, zachytila se očima oblaku, plujícího neslyšně, zvolna, neznámo kam...

Náhle mě odstrčila – rozhodně a něžně:

„Poslyš, přišla jsem ti říct, že už nám možná zbývají jen poslední dni. Víš, ode dneška večer jsou zrušeny všechny posluchárny.“

„Zrušeny?“

„Ano. Šla jsem kolem a viděla jsem, že v budovách poslucháren se něco připravuje, nějaké stoly, chodí tam lékaři v bílém.“

„Ale co to znamená?“

„Nevím. Nikdo to ještě neví. A to je nejhorší. Já jen cítím, že sepnuli obvod, proud běží – a když ne dnes, tak zítra... Ale možná že to nestihnou.“

Dávno už jsem přestal chápat, kdo jsou oni, a kdo my. Nevím, co si přeji – aby to stihli, nebo aby to nestihli. Vím jen jedno – I teď kráčí po okraji propasti – a stačí krůček...

„Ale to je šílenství,“ říkám. „Vy – a Jednotný stát. To je jako zakrýt dlaní hlaveň a myslet, že se tím zabrání výstřelu. Je to čiré šílenství!“

Úsměv: „Všichni musí zešílet – co nejdřív zešílet. Tohle někdo včera říkal. Pamatuješ? Tam...“

Ano, mám to ve svých záznamech. A tedy se to skutečně stalo. Mlčky jsem se jí díval do tváře – teď se na ní zvláště zřetelně rýsuje tmavý kříž.

„I, miláčku, dokud ještě není pozdě... Chceš – nechám všeho, na všechno zapomenou – a odejdeme spolu tam za Stěnu – k těm... nevím, kdo jsou.“

Zavrtěla hlavou. Temnými okny očí jsem tam uvnitř viděl hořet pec, jiskry, vyšlehující jazyky plamenů, hromady suchých smolnatých polen. A dobře vím, že už je pozdě, má slova už nic nezmohou...

Vstala – teď odejde. Jsou to snad už naše poslední dny, snad minuty... Chytil jsem ji za ruku.

„Ne! Ještě aspoň chvíli – prosím tě pro... pro...“

Pomalou zvedala vzhůru, na světlo moji ruku – moji zarostlou ruku, kterou jsem tak nenáviděl. Chtěl jsem ji vytrhnout, ale držela mě pevně.

„Tvoje ruka... Vždyť ty nevíš – a málokdo to ví, že se někdy ženy odtud, z města, milovaly s tamtějšími. A ty máš v sobě určitě pár kapek sluneční, lesní krve. Snad právě proto jsem se do tebe –“

Odmíchlala se – a nechápu proč, z té chvíle ticha, z prázdnoty, z toho nic mi srdce začalo tak zběsile pádit. A já křičím:

„Ne! Ty ještě neodejdeš! Neodejdeš – dokud mi o nich všechno nepovíš – protože ty miluješ... je, a já ani nevím, kdo jsou, odkud jsou. Kdo jsou? Ta půle, kterou jsme ztratili, H₂ a O jsou odděleny – a aby vzniklo H₂O – potoky, moře, vodopády, vlny, bouře – je nutno, aby se obě půle spojily...“

Pamatuji si přesně každý její pohyb. Pamatuji si, jak vzala ze stolu můj skleněný trojúhelník a celou tu dobu, co jsem mluvil, si ho tiskla ostrou hranou k tváři – na tváři jí vystoupila bílá jizva, pak zrudověla a pomalu mizela. A kupodivu – nemohu si vzpomenout na její slova – zvláště na začátku – jen na jakési jednotlivé obrazy a barvy.

Vím – napřed o Dvousetleté válce. A tenkrát – rudá na zeleni trávy, na tmavé hlíně, na modři sněhu rudé, nevysychající kaluže. Pak žlutá tráva, spálená sluncem, nazi, žlutí, rozježení lidé – a rozježení psi – vedle nafouklých mršin, psích a snad i lidských... To bylo ovšem za stěnami, protože město – už zvítězilo, v městě už byla naše dnešní naftová potrava.

A skoro od nebe k zemi – černé, těžké záhyby a ty záhyby se vlní, nad lesy, nad vesnicemi pomalé sloupy, dým. Temný nárek: ženou do měst nekonečné černé karavany, aby je násilím zachránili a naučili štěstí.

„Tohle všechno jsi jakžtakž věděl?“

„Ano, jakžtakž.“

„Ale nevěděl jsi a jenom málokdo to ví, že pár lidí přece jen uniklo a zůstalo tam za stěnami. Byli nazi, utekli do lesa. Učili se od stromů, od zvěře, ptactva, květin, slunce. Obrostli srstí, ale pod srstí si zachovali horkou rudou krev. S vámi je to horší, vy jste obrostli číslicemi, číslice po vás lezou jako vši. Všechno z vás strhat a nahé vás vyhnat do lesa! Abyste se naučili chvět strachem, radostí, zuřivým vztekem, zimou, modlit se k ohni. A my, Mefité, chceme...“

„Počkej – Mefité... Co to znamená, Mefité?“

„Mefité? To je staré jméno, jsou to ti, kdo... Pamatuješ – tam na balvanu je zobrazen jinoch... Nebo ne, řeknu ti to raději tvou řečí, tak to dřív pochopíš. Nuže, ve světě jsou dvě síly – entropie a energie. Jedna vede k blaženému klidu, k šťastné rovnováze, druhá ke zrušení rovnováhy, k trýznivě nekonečnému pohybu. Entropii se naši, nebo lépe řečeno vaši předkové, křesťané, klaněli jako Bohu. Ale my, antikřesťané, my...“

Vtom – sotva slyšitelné, tichoučké zaťukání na dveře – a do pokoje vběhl ten ploskolebec, s čelem nasazeným až na oči, co mi nejednou přinesl od I dopis.

Doběhl k nám, zastavil se, funěl jako hustilka a nemohl ze sebe vypravit slovo – utíkal asi, co měl síly.

„No tak! Co se stalo?“ chytila ho I za ruku.

„Jdou sem,“ zachrčela konečně hustilka. „Strážní... a s nimi ten – no, jak se jmenuje... Vypadá jako hrbáček...“

„S?“

„No, ten! Už jsou v domě. Hned tu budou. Rychle, rychle!“

„Hlouposti! To stihneme,“ smála se, v očích jiskry, veselé plamínky.

Bud' je to nesmyslná, ztřeštěná odvaha – nebo něco, co ještě nechápu.

„I, pro Dobroditele! Víš přece, že...“

„Pro Dobroditele,“ ostrý trojúhelník – úsměv

„Tak... tak pro mne... Prosím tě.“

„A já s tebou chtěla mluvit ještě o jedné věci... No, nevádí. Zítř.“

Vesele (ano, vesele) mi pokynula; pokynul mi i tamten – na okamžik vylezl ze skrýše svých očnic. A – jsem sám.

Honem ke stolu. Rozložil jsem své záznamy, vzal pero – aby mě *oni* našli zabraného do práce pro Jednotný stát. A náhle – každý jednotlivý vlas na hlavě mi ožil, zježil se: Co když je napadne přecíst si třeba jen jednu stránku – z těchhle posledních?

Seděl jsem nehnutě za stolem – a viděl jsem, jak se chvějí stěny, jak se mi chvěje pero v ruce, jak se vlní a splývají písmena...

Schovat? Ale kam – všechno je ze skla. Spálit? Ale to bude vidět z chodby a z vedlejších pokojů. A pak, už nemohu, nejsem schopen zničit ten bolestný a možná mně nejdražší – kus sebe samého. Z dálky – na chodbě – už je slyšet hlasy, kroky. Stačil jsem jen popadnout balík listů, strčit je pod sebe – a teď jsem přikován ke křeslu, v němž se zmítá každý atom, a podlaha se mi pod nohama houpá nahoru a dolů jako paluba.

Schoulil jsem se, ukryl se pod převisem čela – a z té skrýše jsem úkradkem pozoroval, jak jdou od pravého konce chodby z pokoje do pokoje bliž a bliž. Jedni strnule seděli jako já, druzí jim vybrali vstříc a doširoka otevírali dveře – št'astní! Kéž bych také...

„Dobroditel je nejdokonalejší dezinfekce pro lidstvo, a tudíž v organismu Jednotného státu žádná peristaltika...“ Vymáčkával jsem

ze škobrtavého pera tenhle úplný nesmysl, skláněl se nad stolem stále níž, v hlavě mi bušila šílená kovárna a zády jsem slyšel, jak cvakla klika u dveří, ovál mě průvan, křeslo se pode mnou roztancovalo...

Teprve v tu chvíli jsem se s přemáháním odtrhl od stránky a obrátil se k příchozím. (Jak těžké je hrát komedii... Kdo mi to dnes říkal něco o komedii?) V čele šel S – zamračeně, mlčky, rychle vyvrtal očima studny ve mně, v mém křesle, v listech, které se mi třáslly pod rukama. Pak jsem na okamžik zahlédl jakési známé, všední tváře na prahu, a vtom se od nich oddělila jedna – nadouvající se růžově hnědé žábry...

Vzpomněl jsem si na vše, co se odehrálo v tomto pokoji před půlhodinou, a bylo mi jasné, že teď – Celá má bytost se zachvívala a tepala v té (naštěstí neprůhledné) části těla, kterou jsem přikryl rukopis.

U přistoupila zezadu k němu, k S, jemně se dotkla jeho rukávu – a řekla tlumeně:

„To je D-503, Hlavní konstruktér *Integrálu*. Jistě jste o něm slyšel. Pořád takhle sedí za stolem... Vůbec se nešetří!“

A já myslel... Je to skvělá, obdivuhodná žena.

S se ke mně připlížil, nahnul se mi přes rameno – nad stůl. Zakryl jsem loktem, co jsem napsal, ale on zvolal přísně:

„Prosím, abyste mi okamžitě ukázal, co to tam máte!“

Hoře studem, podal jsem mu list. Přečetl si ho a já viděl, jak mu z očí vyklouzl úsměv, mihl se dolů po tváři, maličko vystrčil růžky a usadil se kdesi v pravém koutku úst...

„Trochu dvojsmyslné, no ale... Pokračujte, už vás nebudeme rušit.“

Odpleskal ke dveřím, znělo to jako lopatky kola ve vodě, a s každým jeho krokem mi postupně přicházely k sobě nohy, ruce, prsty – duše se zase stejnoměrně rozprostřela po celém těle, dýchal jsem...

Jak to skončilo? U se zdržela u mne v pokoji, přiblížila se, naklonila se k mému uchu – a zašeptala:

„Máte štěstí, že jsem...“

Nemohu pochopit, co tím chtěla říci.

Později večer jsem se dověděl, že tři odvedli s sebou. O tomhle ani o ostatních událostech však nikdo nemluví (výchovní vliv Strážců, neviditelně přítomných mezi námi). Mluví se hlavně o tom, že barometr rychle klesá a že dojde ke změně počasí.

29. ZÁZNAM

Osnova:

Nitky na tváři

Výhonky

Nepřirozená komprese

Barometr klesá, ale vítr kupodivu ještě nezačal, je klid. Tam nahoře už se rozpoutala bouře, kterou zatím neslyšíme. Jako o závod se ženou mraky. Je jich dosud málo – pár zubatých trosek. Jako by se nahoře zřítilo nějaké město a dolů letěly kusy zdi a věží, strašnou rychlostí se před očima zvětšovaly – stále se blížily – ale poletí ještě celé dny modrým nekonečnem, než dopadnou na zem, k nám dolů.

Dole je klid. Vzduchem plují jemné, divné, skoro neviditelné nitky. Každý podzim je vítr přináší odtamtud, z dálek za Stěnou. Plují zvolna – a náhle cítíte: něco cizího, neviditelného se vám zachytilo na tváři, chcete to setřít – ale nejde to, ne a ne se toho zbavit.

Nejvíc se jich na vás nalepí, když jdete kolem Zelené stěny, kde jsem byl dnes ráno. I si se mnou dala schůzku v Starověkém domě – v našem „bytě“.

Už jsem v dálce viděl rezavě červený neprůhledný kolos Starověkého domu, když jsem za sebou uslyšel čísi drobné, chvatné kroky, rychlý dech. Ohlédl jsem se – běžela za mnou O.

Byla celá tak nějak zvláštně, vyzrálé, pružně zakulacená. Ruce i kalichy prsů i celé její tělo, mně tak známé, se zaokrouhlovalo a napínalo unifu – vzápětí protrhne tenkou látku a vyrazí ven, na slunce, na světlo. V duchu jsem viděl, jak se zjara tam v zelených houštinách

stejně tvrdošijně derou ze země výhonky – aby co nejrychleji vymrštily větve, listí, aby co nejdřív kvetly.

Chvilí mlčela, modře mi zářila do tváře.

„Viděla jsem vás – tenkrát, v Den jednomyslnosti.“

„Já jsem vás také viděl...“ A hned jsem si vzpomněl, jak stála dole v úzkém průchodu, tiskla se ke stěně a rukama si chránila břicho. Bezděky jsem se podíval na její břicho, jež se kulatě rýsovalo pod unifou.

Zřejmě si toho všimla – celá okrouhle zružověla, a růžový úsměv:

„Jsem tak šťastná – tak šťastná... Jsem plná – rozumíte – po okraj. A tak chodím a nic neslyším, co se kolem děje, pořád poslouchám dovnitř, do sebe...“

Mlčel jsem. Na tváři jsem cítil cosi cizího – překáželo mi to a zbavit jsem se toho nemohl. A náhle se rozzářila ještě modřeji, popadla mě za ruku – a já ucítil na své ruce její rty... To se mi stalo poprvé v životě. Byla to taková dosud neznámá starodávná něha a takový ostych před ní a bolest, že jsem jí (snad až hrubě) ruku vytrhl.

„Poslyšte – vy jste se zbláznila! A nejde o tohle – vůbec... Z čeho máte radost? Jak můžete zapomínat, co vás čeká? Když ne teď, tak za měsíc, za dva...“

O pohasla; všechny kruhy se na ní rázem prohnuly, zbortily. A ze soucitu s ní vznikla v mém srdci nepříjemná, až bolestivá komprese (srdce není nic jiného než ideální čerpadlo; komprese, stlačení – když čerpadlo nasává tekutinu – je technická absurdita, proto je jasné, jak absurdní, nepřírozené, chorobné jsou vlastně všechny „lásky“, „soucity“ a všechno ostatní, co vyvolává takovou kompresi).

Ticho a klid. Vlevo – matově zelené sklo Stěny Vpředu – temně rudý kolos. A nejspíš sladění těch dvou barev mi jako výslednici vnuklo skvělou myšlenku.

„Počkejte! Vím, jak vás zachránit. Ušetřím vás toho – spatřit své dítě a pak umřít. Budete je moci vychovat – chápete – budete se dívat, jak vám v náručí roste, baculatí, dozrává jako ovoce...“

Celá se roztrásla, upjala se ke mně.

„Pamatujete se na tu ženu... tenkrát dávno, na vycházce. Tak ta je teď tady, ve Starověkém domě. Pojd'te k ní a já vám ručím za to, že hned všechno zařídím.“

Už jsem viděl, jak ji s I vedeme chodbami – a už je tam, mezi květinami, trávou, listím... Ale O ode mne ucouvla, špičky jejího růžového půlměsíce se chvěly a ohýbaly se dolů.

„To – je tamta,“ řekla.

„Totiž...“ upadl jsem náhle do rozpaků. „No ano, tamta.“

„A vy chcete, abych šla k ní – abych se jí prosila – abych... Víckrát už se mi o tom ani nezmiňujte!“

Shrbila se a rychle ode mne odcházela. Jako by si ještě na něco vzpomněla – otočila se a vykřikla:

„A umřu – ano, aťsi! A vám do toho nic není – vám je to přece jedno!“

Ticho a klid. Shora padají, strašnou rychlostí se zvětšují před očima kusy modrých věží a zdí, ale poletí ještě hodiny a snad celé dny nekonečnem; zvolna plují neviditelné nitky, ulpívají na tváři a nejdou setřít, ne a ne se jich zbavit.

Pomalou kráčím k Starověkému domu. V srdci mám absurdní, trýznivou kompresi...

30. ZÁZNAM

Osnova:
Poslední číslo
Galileův omyl
Nebylo by lépe?

Moje rozmluva s I – včera, tam v Starověkém domě, uprostřed strakaté – červené, zelené, bronzově žluté, bílé a oranžové změti, která brzdí logický chod myšlenek. A nad tím úsměv tuponosého starověkého básníka, ztuhlý v mramoru.

Reprodukuji tu rozmluvu písmeno za písmenem – protože myslím, že bude mít ohromný, rozhodující význam pro osud Jednotného státu – ba víc, pro osud vesmíru. A pak – vy, neznámí čtenáři, najdete v ní snad pro mne nějakou omluvu...

I na mne vychrlila všechno hned a bez přípravy:

„Vím, že máte pozítří první zkušební let *Integrálu*. V ten den se ho zmocníme.“

„Co? Pozítří?“

„Ano. Sedni si, nerozčiluj se. Nemůžeme ztrácet ani minutu.“

Mezi stovkami lidí, které včera Strážcové namátkou sebrali, bylo taky dvanáct Mefitů. A když propaseme dva tři dny, je s nimi konec.“

Mlčel jsem.

„Na pozorování průběhu zkoušky k vám jistě pošlou elektrotechniky, strojníky, lékaře, meteorology A přesně ve dvanáct – zapamatuj si to – až se zazvoní na oběd a všichni půjdou do jídelny, zůstaneme na chodbě, zamkneme všechny v jídelně – a *Integrál* bude náš... Rozumíš, je to nutné, stůj co stůj. *Integrál* v našich rukou bude

zbraň, která pomůže skončit všechno najednou, rychle, bez bolesti. Jejich aero... cha! To bude jenom ubohý komár proti supovi. A pak – když nebude vyhnutí, můžeme namířit dolů trysky motorů a stačí jejich práce...“

Vyskočil jsem.

„To je nemožné! To je nesmysl! Copak nechápeš, že to, co chcete udělat – je revoluce?“

„Ano, revoluce! Proč by to byl nesmysl?“

„Nesmysl – protože k revoluci už nemůže dojít. Protože naše to neříkáš ty, to říkám já – naše revoluce byla poslední. A žádná další revoluce už nemůže přijít. To ví každý...“

Výsměšný, černý trojúhelník obočí:

„Můj milý, jsi matematik. Dokonce víc, jsi filozof – v matematice. Tak mi jmenuj poslední číslo.“

„Jak to? Já... nerozumím. Jaké – poslední?“

„No poslední, nejvyšší, to největší.“

„Ale I – to je přece nesmysl. Když číslo čísel je nekonečno, jaké chceš ještě poslední?“

„A jakou chceš ty poslední revoluci? Žádná revoluce není poslední, revoluce nemají konce. Poslední revoluce – to je pro děti. Děti se nekonečna bojí a je zapotřebí, aby v noci klidně spaly...“

„Ale jaký to má smysl – jaký to má všechno smysl, pro Dobroditele? Jaký to má smysl, když už jsou přece všichni šťastni?“

„Dejme tomu... No dobře – budiž. A co dál?“

„K smíchu! Úplně dětská otázka. Vyprávěj něco dětem, dopovíš do konce, a přece se pořád ptají: a dál, a proč?“

„Děti jsou jediní odvážní filozofové. A odvážní filozofové jsou bezpodmínečně dětmi. Zrovna tak to vždycky má být, jako to dělají děti: a co dál?“

„Dál není nic! Tečka. Po celém vesmíru je stejnoměrně, všude rozlito...“

„Vida – stejnoměrně, všude! To je právě ta entropie, psychologická entropie. Copak ty, matematik, nevíš, že jen rozdíly – rozdíly teploty, jen tepelné kontrasty – jen v nich je život. A jestli jsou všude, po celém vesmíru, stejně teplá – nebo stejně chladná tělesa... Musíme je

srazit dohromady – aby vznikl oheň, výbuch, gehenna A my – je srazíme.“

„Ale I – pochop přece, pochop to: naši předkové za Dvousetleté války – udělali právě tohle...“

„A měli pravdu – tisíckrát pravdu. Jenom v jednom se zmýlili: později tvrdili, že jsou posledním číslem – jaké v přírodě není, neexistuje. Jejich omyl je omyl Galileův Galileo měl pravdu, že se Země otáčí kolem Slunce, ale nevěděl, že se celá sluneční soustava točí kolem nějakého centra, nevěděl, že skutečná, nikoli relativní oběžná dráha Země není žádná naivní kružnice...“

„A co vy?“

„A my zatím víme, že neexistuje poslední číslo. Možná že na to zapomenem. Ne, dokonce určitě na to zapomenem, až zestárneme – jako všechno nevyhnutelně stárne. A pak budeme muset taky padnout – jako padá na podzim listí ze stromu – jako pozitíř padnete vy... Ne, milý, ty ne. Ty jdeš přece s námi – ty jdeš s námi!“

Rozohněná, rozvichřená, jiskrná – ještě nikdy jsem ji takovou neviděl – obemkla mě prudce, celým tělem. Rozplynul jsem se...

Nakonec – zadívala se mi pevně, tvrdě do očí:

„Tak nezapomeň: ve dvanáct.“

A já odpověděl: „Ne, nezapomenu.“

Odešla. Jsem sám – uprostřed nespoutaného, řvavého zmatku – modří, červení, zelení, bronzových žlutí a oranží.

Ano, ve dvanáct... A náhle protivný pocit čehosi cizího, ulpělého na tváři, co nejde setřít. A – včerejší ráno, U a to, co tenkrát křičela I do tváře... Proč? Co je to za nesmysl.

Spěchal jsem ven – a rychle domů, domů...

Kdesi vzadu jsem slyšel pronikavý pískot ptáků nad Stěnou. A vpředu, v zapadajícím slunci – z šarlatového krystalického ohně – koule kopulí, obrovské planoucí krychle domů, hrot akumulátorové věže, nehybný blesk mířící k obloze. A to vše – celou tu neporušenou, geometrickou krásu mám sám, vlastníma rukama... Cožpak není žádné východisko, žádná cesta?

Jdu kolem jakési posluchárny (její číslo si nepamatuji). Uvnitř lavice složené na hromadě; uprostřed stoly, pokryté prostěradly ze sněhobílého skla, a na jejich úbělu skvrna růžové sluneční krve. A ve

všem je skryto jakési neznámé – a proto děsivé – zítra. Je to nepřirozené, aby myslící, vidoucí tvor žil mezi nahodilými, neznámými x . Jako kdyby vám zavázali oči a donutili vás chodit, hmatat, klopýtat, a vy byste věděli, že někde docela blízko je okraj propasti, že stačí jediný krok – a zbude z vás jen rozpláclý, beztvarý kus masa. Není to totéž?

A což nečekat – a sám se vrhnout po hlavě dolů? Nebylo by to to jediné a správné, co by naráz vše vyřešilo?

31. ZÁZNAM

Osnova:
Velká operace
Vše jsem odpustil
Srážka vlaků

Zachráněni! V posledním okamžiku, kdy už se zdálo, že není čeho se zachytit, že je se vším konec.

Jako byste už vystoupili po stupních k hroznému Stroji Dobroditelovu, skleněný poklop už vás s těžkým žuchnutím přikryl a vy naposled v životě – nakvap – hltáte očima modrou oblohu.

A náhle – všechno to byl jenom „sen“. Slunce je růžové a veselé, stěna – jaká radost pohladit chladnou stěnu, polštář – donekonečna byste se opájeli důlkem, který na bílém polštáři zanechala vaše hlava.

Něco podobného jsem prožil já, když jsem dnes ráno četl Státní listy. Měl jsem hrozný sen, a probudil jsem se z něho. Já zbabělec, já nevěřící myslel už na dobrovolnou smrt. Je mi teď hanba číst poslední včerejší řádky. Ale co na tom záleží – ať tam zůstanou, ať, jako neuvěřitelná památka toho, co se mohlo stát – a co už se nestane... ne, nestane!

Na první stránce Státních listů zářilo:

Radujte se,
*neboť od nynějška jste dokonalí! Až do dneška byly vaše vlastní
výtvary, stroje, dokonalejší než vy.*

Proč?

Každá jiskra v dynamu je jiskrou ryzího rozumu; každý pohyb pístu čistý sylogismus. Ale měli jste takový neomylný rozum i vy?

Filozofie jeřábů, Lisů a čerpadel je dovršená a jasná jako kruh narysovaný kružidlem. Ale což je vaše filozofie méně zaokrouhlená?

Krása stroje je v rytmu, neúchylném a přesném jako kyvadlo. A nezískali jste i vy, odkojenci taylorismu, kyvadlovou přesnost?

Až na jednu věc:

Stroj nemá fantazii.

Viděli jste někdy, aby se na tváři čerpadlového válce při práci rozlil vzdálený, nesmyslně snivý úsměv? Slyšeli jste někdy, aby se jeřáby v noci, v hodinách určených odpočinku, neklidně převracely a vzdychaly?

Ne!

Ale u vás – rděte se! – pozorují Strážcové stále častěji tyto úsměvy a vzdechy. A – sklopte oči! – historikové Jednotného státu si žádají do výslužby, aby nemuseli zaznamenávat zahanbující případy.

Není to však vaše vina – jste nemocni. Ta choroba se jmenuje FANTAZIE.

Je to červ, který vyhlodává černé vrásky na čele. Je to horečka, která vás žene pořád dál – i kdyby toto „dál“ začínalo tam, kde končí štěstí. Je to poslední barikáda na cestě ke štěstí.

Radujte se tedy: už je zdoána.

Cesta je volná.

Poslední objev Státní vědy: centrum fantazie je nicotná mozková uzlina v krajině Varolova mostu. Stačí třikrát ozářit tuto uzlinu paprsky X a jste – vyléčení z fantazie – NAVŽDY

Jste dokonalí, jste rovni strojům, cesta k stoprocentnímu štěstí je volná. Spěchejte proto všichni, staří mladí, rychle se podrobte Velké operaci. Spěchejte do poslucháren, kde se provádí Velká operace. Ať žije Velká operace! Ať žije Jednotný stát, ať žije Dobroditel!

Kdybyste to nečetli v mých záznamech, které připomínají nějaký starověký fantastický román – kdyby se vám v rukou tak jako mně chvěl tenhle novinový list, ještě vonící tiskařskou černí – kdybyste věděli jako já, že to všechno je nejreálnější skutečnost, ne-li dnešní, tedy zítřejší – necítili byste totéž co já? Netočila by se vám hlava – jako mně teď? Nepřebíhaly by vám po zádech a po rukou ty hrozné,

slastně mrazivé jehličky? Nepřipadal by si každý z vás jako obr, jako Atlas – stačí se vzpřímit a narazíte hlavou o skleněný strop.

Popadl jsem telefonní sluchátko:

„I-330... Ano, ano, 330,“ a pak jsem udýchaně zvolal: „Jste doma? Ano? Četla jste – čtete? To je přece, to je... To je úžasné!“

„Ano...“ Dlouhé, temné mlčení. Sluchátko sotva slyšitelně bzučelo, o čemsi přemýšlelo... „Rozhodně vás musím dneska vidět. Ano, po šestnácté hodině u mne. Rozhodně.“

Milá! Jak je milá! Rozhodně... Cítil jsem, jak se usmívám – a nemohu ten úsměv potlačit, a ponesu ho po ulici – jako svítilnu, vysoko nad hlavou...

Venku se do mne opřel vítr. Vířil, fičel, šlehal. Ale mně bylo jen ještě veseleji. Kvílej si, naříkej – mně je to jedno, teď už neporazíš stěny. A nad hlavou se řítí litinově letící mračna – ať, vy nezatemníte slunce, navěky jsme je přikovali řetězem k zenitu – my, noví Jozuové.

Na nároží stál hustý hlouček Jozuů, čela přilepená ke sklu stěny. Uvnitř už jeden ležel na oslnivě bílém stole. Pod bílým plátnem čouhala bosá chodidla, rozevřená do žlutého úhlu, bílí lékaři se skláněli v záhlaví, bílá ruka podala jiné ruce čímsi naplněnou injekční stříkačku.

„A proč vy tam nejdete?“ zeptal jsem se – nikoho, nebo vlastně všech.

„A proč vy ne?“ otočila se ke mně jedna koule.

„Já až později. Napřed ještě musím...“

Trochu v rozpacích jsem odešel. Opravdu musím napřed vidět ji, I. Ale proč napřed – na to jsem si sám nedovedl odpovědět.

Hala. *Integrál* se třeptil modrou ledovou září. Ve strojovně hučelo dynamo – hučelo vlídně a donekonečna opakovalo stále totéž slovo, nějaké moje, známé slovo. Sklonil jsem se, pohladil dlouhou, studenou trysku motoru. Hodná, no, hodná. Zítra ožiješ, zítra se poprvé rozechvěješ ohnivě žhnoucím proudem ve svých útrobách...

Jakýma očima bych se díval na tu mohutnou skleněnou nestvůru, kdyby vše zůstalo tak jako včera? Kdybych věděl, že zítra ve dvanáct – ji zradím... ano, zradím...

Ze zadu mě vzal kdosi jemně za loket. Obrátil jsem se – talířovitá, plochá tvář Druhého konstruktéra.

„Už to víte?“ řekl.

„Co? Operace? Dobré, vidíte? A všichni, všichni, najednou.“

„Ale ne, to ne. Zkušební let se odkládá na pozítří. To všechno kvůli té Operaci. Zbytečně jsme se honili a štváli.“

To všechno kvůli té Operaci... Komický, omezený člověk. Nevidí dál než na svůj talířek. Kdyby věděl, že nebýt operace – zítra ve dvanáct by seděl pod zámkem v skleněné kleci, lítal by tam z rohu do rohu a lezl po stěně...

U mne v pokoji, v 15.30. Vstoupil jsem tam – a uviděl U. Seděla u mého stolu – rovná, tvrdá, samá kost – pravou tvář si podpírala rukou. Asi na mne čekala už dlouho, protože když mi vyskočila vstříc; zůstalo jí na tváři pět důlků od prstů.

Blesklo mi hlavou to nešťastné ráno, kdy stála právě tady u stolu, celá rozzuřená – vedle I. Ale byl to jen okamžik – a hned ho odplavilo dnešní slunce. Jako když za jasného dne vejdete do pokoje a z roztržitosti otočíte vypínačem – žárovka se rozsvítí, ale jako kdyby tu ani nebyla – tak je směšná, ubohá, zbytečná...

Bez rozmyšlení jsem jí všechno odpustil a podal jí ruku – popadla mě za obě, stiskla je pevně, až to zabořilo, a tváře povislé jako starodávné ozdoby se jí vzrušeně zachvívaly, když řekla:

„Čekala jsem... hned zas půjdu... jenom jsem vám chtěla říct, jak jsem šťastná, jak jsem ráda kvůli vám! Představte si – zítra nebo pozítří budete úplně zdrav, jako... znovuzrozený...“

Spatřil jsem na stole list – poslední dvě stránky svého včerejšího záznamu. Jak jsem je tam včera nechal, tak tam ležely. Kdyby věděla, co jsem tam psal... Ale co na tom záleží; teď je to – pouhá minulost, teď je to k smíchu vzdálené, jako bych se díval obráceným dalekohledem...

„Ano,“ řekl jsem, „víte, před chvílí jsem šel po ulici a přede mnou jde nějaký člověk a vrhá stín na dlažbu. A představte si – ten stín svítí. A já myslím – jsem o tom přesvědčen, že zítra stíny nadobro zmizí, ani jeden člověk, ani jedna věc nebude mít stín, všechno bude prostoupeno sluncem...“

U řekla jemně a přísně:

„Jste fantasta! Dětem ve škole bych takové řeči netrpěla...“

A spustila o dětech, jak je hromadně v houfu odvedla na Operaci a jak je tam museli svázat, o tom, že „milovat se musí nelítostně, opravdu nelítostně“ a že se asi konečně odhodlá...

Upravila si šedomodrou látku mezi koleny, mlčky, rychle mě celého olepila úsměvem a odešla.

Naštěstí se dnes ještě slunce nezastavilo, slunce pádilo, a už je šestnáct hodin, klepám na dveře – srdce mi buší...

„Dál!“

Klesám na podlahu u křesla, objímám jí nohy, zdvihám hlavu, abych se jí mohl podívat do očí – střídavě, do jednoho a do druhého – a v každém viděl sebe – v překrásném zajetí.

Tam za stěnou je bouře, mraky jsou stále litinovější – at'! Hlavu mám nabitou, nespoutaná slova se valí přes okraj a nahlas letím za sluncem někam... ne, *ted'* už víme kam – a za mnou planety – planety, sršící plamenem a obydlené ohnivými, zpívajícími květy i planety němé, modré, kde jsou rozumné kameny spojeny v organizované společnosti – planety, jež jako naše Země dosáhly vrcholu absolutního, stoprocentního štěstí...

A náhle se ozve shora:

„A nemyslíš, že nejdůležitější jsou právě ty kameny, spojené v organizovanou společnost?“

A trojúhelník zešpičatěl a ztemněl:

„Ale štěstí... Co je to vlastně? Vždyť touha – to je trápení, vid'? A šťastný člověk už přece nemá žádnou touhu, vůbec žádnou... Je to omyl, je to hloupý předsudek, že jsme dosud kladli před štěstí znaménko plus, před absolutní štěstí musíme samozřejmě klást minus – božské minus.“

Pamatuji si, že jsem zaraženě zamumlal:

„Absolutní minus – to je 273°...“

„Minus 273. Trochu studené, ale to je právě důkaz, že jsme dosáhli vrcholu.“

Jako tehdy dávno – mluvila zdánlivě ze mne, mými ústy – rozvíjela do konce mé myšlenky. Ale bylo v tom cosi děsivého – nevydržel jsem to – a s přemáháním jsem ze sebe vypravil „ne“.

„Ne,“ řekl jsem. „Ty... ty žertuješ...“

Zasmála se – hlasitě, až příliš hlasitě. Její smích rychle dosáhl jakési hranice a poklesl, dozněl... Ticho.

Vstala. Položila mi ruce na ramena. Dlouho, dlouho se na mne dívala. Pak mě k sobě přitáhla – a nic neexistuje než její ostré, horké rty.

„Sbohem!“

To slovo zaznělo z dálky, shora, a dorazilo ke mně až za hodnou chvíli – snad za minutu za dvě.

„Jak to, sbohem?“

„Jsi přece nemocný, dopouštěl ses kvůli mně zločinů – copak jsi proto netrpěl? Ale teď půjdeš na Operaci – a uzdravíš se ze mne. A to je sbohem.“

„Ne,“ vykřikl jsem.

Nemilosrdně ostrý, černý trojúhelník na bílé tváři:

„Cože? Ty netoužíš po štěstí?“

Hlava mi pukala, dva logické vlaky se srazily, valily se přes sebe, drtily se navzájem, burácely...

„No tak, čekám – vyber si: operace a stoprocentní štěstí – nebo...“

„Nemohu žít bez tebe, nechci žít bez tebe,“ řekl jsem nebo jsem si to jen pomyslel – nevím, ale I to slyšela.

„Ano, já vím,“ odpověděla. A pak – ještě stále s rukama na mých ramenou a s očima poutajícíma moje oči:

„Tedy – na shledanou zítra. Zítra ve dvanáct – nezapomeneš?“

„Zítra ne. Je to o den odloženo... Pozitíí...“

„Tím líp pro nás. Ve dvanáct – pozitíí...“

Šel jsem sám – zšeřelou ulicí. Vítr mnou cloumal, unášel mě, poháněl jako cár papíru, trosky litinového nebe letěly, letěly – poletí nekonečnem ještě den, dva dny... Otíraly se o mne unify chodců, kteří kráčeli proti mně – ale já šel sám. Věděl jsem: všichni jsou zachráněni, jen pro mne už není záchrany, *já nechci být zachráněn...*

32. ZÁZNAM

Osnova:
Nevěřím
Traktory
Lidská tříška

Věříte tomu, že *zemřete*? Ano, člověk je smrtelný, já jsem člověk – a tak... Ne, o to nejde, já vím, že tohle víte. Ale já se ptám: uvěřili jste v to, úplně, ne rozumem, ale svým tělem, pocítili jste, že prsty, které drží tuhle stránku, jednou zežloutnou, zledovatí...

Ne, jistě nevěříte – proto jste ještě neskočili z desátého patra, na dlažbu, proto dosud jíte, obracíte stránku, holíte se, usmíváte se, píšete...

Totéž – ano, právě totéž prožívám dnes já. Víím, že ta malá černá ručička na hodinkách sklouzne sem dolů, k půlnoci, pomalu se zas vyšplhá nahoru, překročí nějakou poslední hranici – a přijde ten strašný zítřek. Víím to, a přece pořád nějak *nevěřím* – nebo se mi snad zdá, že čtyřicet hodin – to je čtyřicet let. A proto dokážu ještě něco dělat, někam spěchat, odpovídat na otázky, vystupovat po schůdcích vzhůru na *Integrál*. Dosud cítím, jak se pohupuje na vodě, a víím, že se musím chytit zábradlí – a už mám pod rukou chladivé sklo. Vidím, jak živé průhledné jeřáby sklánějí své čapí šíje a nataženými zobáky starostlivě a něžně krmí *Integrál* hroznou výbušnou potravou pro jeho motory. A dole na řece vidím jasně modré, větrem vzduťené žíly a uzliny. Ale to vše je ode mne nějak oddělené, cizí, ploché – jako výkres na papíře. A je mi divné, že plochá, výkresová tvář Druhého konstruktéra najednou mluví:

„Tak kolik vezmeme pohonných hmot? Když budeme počítat tři... no, tři a půl hodiny...“

Přede mnou – v průmětu, na výkresu – je má ruka s počítačem, logaritmický číselník, číslice patnáct.

„Patnáct tun. Ale raději vezměte... vezměte sto...“

To proto, že přece jen vím, že zítra...

A po očku vidím, jak se má ruka s logaritmickým číselníkem trochu zachvívá.

„Sto? Ale proč tolik? Vždyť – to je na týden. Kdepak na týden... Může se stát... kdoví...“

„Já vím...“

Vítr fičí, všechen vzduch je k prasknutí nabit čímsi neviditelným. S námahou dýchám, s námahou chodím – a hodinová ručička na akumulátorové věži, tam na konci ulice, se pohybuje s námahou, pomalu, ale ani na vteřinu se nezastavuje. Špička věže – v mracích – je kalná, modrá a tlumeně kvílí – nasává elektřinu. Kvílejí tlapače Hudebního podniku.

Jako vždy jdeme seřazeni do čtyřstupů. Ale naše řady jsou nějak nepevné, vlní se, prohýbají – snad větrem. A pořad nic. Na nároží do čehosi vrazily, odvalily se, a teď se shlukly do semknutého, nehybného, rychle oddychujícího klubka, všichni mají náhle dlouhé husí krky.

„Podívejte. Jen se podívejte – tamhle, honem!“

„Oni! To jsou oni!“

„Já bych – aru za nic! Ani za nic – radši strčit hlavu do Stroje...“

„Ticho! Blázne...“

Na nádvoří u posluchárny zejí dveře dokořán a z nich proudí pomalý, těžkopádný zástup asi padesáti lidí. Jenže lidí – těžko říci: nemají nohy, ale jakási masivní, pevná kola na neviditelný pohon; nebyli to lidé, ale jakési lidské traktory. Nad hlavou se jim ve větru třepetal bílý prapor s vyšitým zlatým sluncem – a v paprscích nápis: Jsme první! Jsme po Operaci! Následujte nás!

Pomalou, nezadržitelně se proorali davem – a kdyby místo nás měli v cestě stěnu, strom, dům, jistě by se byli bez zastavení proorali stěnou, stromem, domem. A už jsou uprostřed ulice. Zašroubovali se jeden s druhým pod paždí, roztáhli se v řetěz tváří k nám. A my – napjaté

klubko zježené hlavami – čekáme. Krky natažené jako husy. Mračna. Vítr fičí.

Vtom se pravý i levý konec řetězu prudce stočil – a na nás – stále rychleji – jako těžký vůz ze svahu – obklíčili nás – a ženou nás k zejícím dveřím, ke dveřím, dovnitř...

Pronikavý výkřik:

„Zatahují nás! Utíkejte!“

A všichni vyrazili. Těsně u stěny jsou ještě úzká živá vrátka všichni do nich, hlavou napřed – v mžiku se hlavy zahrotily do klínu, špičaté jsou i lokty, žebra, ramena, boky. Jako proud vody svíraný požární hadicí jsme se vějířovitě rozstříkli a kolem se řítí dupající nohy, mávající ruce, unifý. Odkudsi se mi na okamžik vynořila před očima postava dvojité zahnutá jako písmeno S, průsvitná křídla uší – a zase jako by se po něm země slehla – jsem sám – v mihotání rukou, nohou, pádím...

Vydechnout si u nějakého vchodu – opírám se zády o dveře – a vtom ke mně přivál vítr malou lidskou třísečku.

„Pořád utíkám... za vámi... Já nechci – víte – tohle nechci. Jsem svolná...“

Zaoblené, drobné ruce mi leží na rukávě, velké modré oči – to je ona, O. A náhle se celá smeká po stěně a klesá k zemi. Schoulila se do klubíčka tam dole na studených schodech a já stojím nad ní, hladím ji po hlavě, po tváři – ruce mi zvlhly. Připadá mi, že jsem hrozně velký a ona docela maličká – maličká částička mne samého. Cítím k ní něco docela jiného než k I – a teď mě napadá: podobný vztah snad mohli mít lidé ve starověku ke svým soukromým dětem.

Tichounký šepot stoupá zdola mezi prsty, zakrývajícími tvář:

„Každou noc... Už nemůžu – jestli mě vyléčí... Každou noc – sama, ve tmě přemýšlím o něm, jaké bude, jak je budu... Neměla bych pro co žít – rozumíte? A vy musíte – musíte...“

Hloupý pocit – ale jsem skutečně přesvědčen, že musím. Hloupý proto, že tato má povinnost znamená další zločin. Hloupý – protože bílé nemůže být zároveň černé, povinnost nemůže být totožná se zločinem. Nebo snad v životě neexistuje černé ani bílé a barva závisí pouze na základní logické premise? A bylo-li premisou to, že jsem jí nezákonně dal dítě...

„No dobře – jenom se uklidněte...“ říkám jí. „Víte přece – musím vás odvést k I, jak jsem vám tenkrát navrhoval – aby vás...“

„Ano,“ říká tiše, tvář stále v dlaních.

Pomohl jsem jí vstát. A mlčky, každý pohroužen do svých myšlenek – možná do stejných – kráčíme po zšeřelé ulici, kolem němých olověných domů, mezi tvrdými, šlehajícími větvemi větru...

V jakémisi průzračném, vypjatém bodě jsem i ve svištění větru za sebou uslyšel známé pleskavé kroky, jako když někdo šlape do louží. V zatáčce jsem se ohlédl – mezi letícími mračny, jež převráceně zrcadlilo matné sklo dlažby, jsem spatřil S. Ruce mi v tu chvíli vypověděly poslušnost, začaly se klátit proti rytmu chůze, hlasitě vykládám O, že zítra... ano, zítra se koná první let *Integrálu*, že to bude něco nevidaného, nádherného, hrozného.

O užasle, kulatě modře hledí na mne a na moje těžkopádně, nesmyslně mávající ruce. Nepouštím ji však ke slovu – mluvím, mluvím... Ale uvnitř horečně bzučí a ťuká docela jiná myšlenka – tu slyším jen já: Nejde to... musím nějak... Nemohu ho vést za sebou k L...

Místo doleva zabočuji vpravo. Most nám klade pod nohy svá pokorně, otrocky ohnutá záda – nám třem: mně, O a jemu, S, který jde za námi. Z ozářených budov na druhém břehu se do vody sypou světla, tříští se v tisíce horečně křepčících jisker, potřísněných vzteklou bílou pěnou. Vítr hučí – jako ocelová basová struna, natažená kdesi nízko nad hlavou. A do toho basového tónu ustavičně za mnou zní...

Dům, kde bydlím. Předě dveřmi se O zastavila a už začínala cosi jako:

„Ne! Slíbil jste mi přece...“

Ale já ji nenechal domluvit, chvatně jsem ji strčil do dveří – a jsme uvnitř, ve vestibulu. Nad kontrolním stolkem známé, rozčileně se třesoucí, povislé tváře; rozhlédnu se – několik čísel stojí v těsném hloučku – nějaká hádka, z prvního patra naklánějí hlavy přes zábradlí – po jednom sbíhají dolů. Ale na to teď není čas, až později... Teď jsem rychle zatáhl O do protějšího kouta, sedl jsem si zády k stěně (viděl jsem, jak se tam za stěnou plíží po chodníku sem a tam černý hlavatý stín), vyndal jsem blok.

O se pomalu sesouvala ve svém křesle – jako by se jí tělo pod unifou vypařovalo, tálo a zůstávaly jen prázdné šaty a prázdné oči, pohlcující modrou prázdnotu. Zemdleně řekla:

„Proč jste mě přivedl sem? Obelhal jste mě?“

„Ne... Tiše! Podívejte se tamhle – vidíte, za stěnou?“

„Ano. Stín.“

„Chodí pořád za mnou... Nemohu s vámi. Pochopte – nejde to. Napíšu vám teď pár slov – seberete se a půjdete sama. Já vím, že on zůstane tady.“

Pod unifou se znovu pohnulo nalité tělo, břicho se trochu zaokrouhlilo, na tvářích sotva znatelný úsvit, červánky.

Strčil jsem jí do chladných prstů dopis, pevně jsem jí stiskl ruku, naposled jsem ponořil oči do jejích.

„Sbohem! Snad se ještě někdy...“

Vytáhla ruku z mé. Nahrabila se a pomalu odcházela – dva kroky – rychle se otočila – a už zase stojí přede mnou. Rty se jí pohybují – očima, ústy, celou bytostí mi opakuje nějaké slovo, stále totéž – a v tom jejím nesnesitelném úsměvu je tolik bolesti.

Ale pak je to už jen ohnutá lidská třísečka ve dveřích, maličký stín za stěnou – vzdaluje se bez ohlednutí, rychle – stále rychleji...

Přistoupil jsem ke stolku U. Žábry se jí rozčileně a pohoršeně nadouvaly, když spustila:

„Představte si, jsou to hotoví blázni, jeden jako druhý! Tamhleten tvrdí, že viděl u Starověkého domu nějakého nahatého člověka – úplně porostlého srstí.“

Z tlachavého hloučku, zježeného hlavami, se ozvalo:

„Ano! A znovu opakuji – viděl jsem ho, viděl.“

„No, co byste tomu řekl? Pěkné bláznovství!“

Slovo bláznovství vyřkla tak přesvědčivě, tak nezvratně, že jsem se sám sebe zeptal: Není to opravdu bláznovství, co se v poslední době děje se mnou a kolem mne?

Ale podíval jsem se na své zarostlé ruce – vzpomněl jsem si: Máš v sobě jistě kapku lesní krve... Snad proto jsem se do tebe...

Ne, našťestí to není bláznovství. Ne, nanešťestí to není bláznovství.

33. ZÁZNAM

Osnova:

Píšu bez osnovy naspěch, naposled

Ten den – přišel.

Rychle noviny – snad v nich... Čtu noviny očima (přesně tak – moje oči jsou teď jako pero, jako počítač, který držím a cítím v ruce – je to něco vnějšího, je to nástroj).

V novinách je vysázeno velkými typy, přes celou první stranu:

Nepřátelé štěstí nespí. Braňte své štěstí ze všech sil! Od zítřka se zastavuje práce – všechna čísla se dostaví na Operaci. Kdo se nedostaví – toho čeká Dobroditelův Stroj.

Od zítřka! Cožpak může být – cožpak bude nějaký zítřek?

Z každodenní setrvačnosti jsem natáhl ruku (nástroj) ke knihovně, abych uložil dnešní noviny k ostatním do zlacených desek. A vpůli cesty jsem se zarazil.

Nač to? Záleží na tom? Vždyť sem do toho pokoje – už nikdy, nikdy...

A noviny mi vypadly z ruky na podlahu. Stojím a rozhlížím se celým, celým, celým pokojem, narychlo si s sebou беру – horečně házím do neviditelného kufru všechno, co je mi tu líto nechat. Stůl. Knihy. Křeslo. Na křesle tenkrát seděla I – a já klečel na podlaze... Postel...

Pak ještě minutu, dvě – nesmyslně čekám na nějaký zázrak, snad zazvoní telefon, snad I řekne, abych...

Ne. Zázrak se nestal.

Odcházím – do neznáma. Tohle jsou mé poslední řádky. Buďte sbohem, vy neznámí, vy milovaní, s nimiž jsem prožil tolik stránek, jimž jsem nemocen duší ukázal sebe celého, do posledního zlomeného šroubku, do posledního prasklého pera...

Odcházím.

34. ZÁZNAM

Osnova:
Propuštění
Slunečná noc
Radioalkýra

Ó, kéž bych byl opravdu sebe a všechny ostatní roztříštil napadrť, kéž bych se byl opravdu – s ní – octl někde za Stěnou mezi šelmami, cenícími žluté tesáky, kéž bych se byl opravdu už nikdy nevrátil sem. Bylo by mi tisíckrát – milionkrát lépe. Ale teď – co teď? Jít a uškrtit tu... Jenže co by to bylo platné?

Ne, ne, ne! Vzchop se, D-503. Přidrž se pevně logické osy – aspoň nakrátko, stiskni ze všech sil páku – a jako starověký otrok otáčež žernovy sylogismů – dokud nezaznamenáš, nepromyslíš všechno, co se stalo...

Když jsem vstoupil do *Integrálu*, byli už všichni pohromadě, všichni na svých místech, všechny plástve gigantického skleněného úlu byly plné. Sklem palub je vidět drobné mravenečky dole – u telegrafů, dynam, transformátorů, výškoměrů, ventilů, ukazatelů, motorů, čerpadel, trubic. Ve společenské místnosti se jich několik sklání nad tabulkami a nástroji – nejspíš ti, koho sem poslal Vědecký úřad. A vedle nich – Druhý konstruktér se svými dvěma pomocníky.

Všichni tři mají hlavy vtažené mezi ramena jako želvy – tváře šedé, podzimní, pohaslé.

„Tak co?“ zeptal jsem se.

„Ale... Je nám z toho trochu úzko,“ řekl jeden s šedým, pohaslým úsměvem. „Třeba budeme muset přistát někde v neznámu. Nevíme celkem nic...“

Nesnesl jsem pohled na ně – na ně, které těmahle vlastníma rukama za hodinu navždycky vyřadím z pohodlných číslic Hodinových desek, navždy je odtrhnu od mateřské hrudi Jednotného státu. Připomněli mi tragické postavy Tří propuštěnců,⁶ jejichž příběh zná u nás každý školák. Je to příběh o experimentu s třemi čísly, která na měsíc zprostili práce – ti tři si mohli dělat co chtěli, jít kam chtěli. Nešťastníci bloumali kolem svého obvyklého pracoviště a lačnými očima nahlíželi dovnitř, zastavovali se na náměstích a celé hodiny prováděli pohyby, jež už byly v určité denní době potřebou jejich organismu: řezali a hoblovali vzduch, neviditelnými kladivy bušili a tloukli do neviditelných ingotů. A desátého dne už to nevydrželi – vzali se za ruce, vstoupili do vody a za zvuků Pochodu se hroužili stále hloub, až voda ukončila jejich muka...

Opakuji: bylo mi zatěžko se na ně dívat a pospíchal jsem pryč.

„Provedu jen kontrolu ve strojovně,“ řekl jsem, „a odstartujeme.“

Na něco se mě ptali – kolikavoltové napětí bude zapotřebí ke spuštění motoru, jak velká vodní zátěž do zadní nádrže. Měl jsem v sobě nějaký gramofon – odpovídal rychle a přesně na všechny otázky, a já v nitru zůstával u svých myšlenek.

Až najednou – bylo to v úzké chodbičce – stala se věc, která mi pronikla do samého nitra – a od té chvíle to vlastně všechno začalo.

V úzké chodbičce se kolem mne míhaly šedivé unify, šedivé tváře a mezi nimi na vteřinu jedna: nízko nasazené vlasy, oči skryté v hlubinách očnic – starý známý. Pochopil jsem, že jsou tady, nemám před tím kam utéci a zbývají už jen minuty – několik desítek minut... Drobné molekulární chvění po celém těle (nepřestalo pak už do konce) – jako bych měl pod sebou ohromný motor a budova mého těla byla příliš lehká, a proto všechny stěny, příčky, kabely, nosníky, světla – všechno se chvěje...

Ještě nevím, je-li tu ona. Ale teď už není kdy, už pro mne poslali, abych se rychle vrátil nahoru, do velitelské kabiny – je čas ke startu... Kam?

---

⁶ Stalo se to dávno, už ve 3. století po zavedení Desek.

Šedé, pohaslé tváře. Napjaté modré žíly dole na vodě. Těžké, litinové vrstvy nebe. Zvedám litinově ruku, беру sluchátko velitelského telefonu.

„Vzhůru – 45°!“

Temný výbuch – náraz – zběsilá zelenobílá hora vody na zádi – paluba se kymácí pod nohama – je měkká, gumová – a všechno mizí v hloubce, celý život, navždy... Chvilíčku vidím, jak se plastický model města sbíhá do středu, jako by padal hloub a hloub do nějaké nálevky – je z modrého ledu, ještě rozeznávám kulaté bublinky kopulí a osamělý olověný prst akumulátorové věže. Pak se mihne vatová opona mračen – protrháváme ji – a nad námi slunce, modrá obloha. Vteřiny, minuty, míle – modř se rychle lomí, houstne temnotou, jako kapky chladného stříbrného potu vystupují hvězdy.

A teď – děsivá, nesnesitelně jasná, černá, hvězdnatá, slunečná noc. Jako byste znenadání ohluchli – ještě vidíte, jak burácejí trysky, ale jenom to vidíte: trysky jsou němé, je ticho. Tak němé bylo slunce.

Bylo to přirozené, museli jsme to čekat. Opustili jsme zemskou atmosféru. Ale stalo se to všechno tak rychle, bez přechodu – že se všichni kolem zarazili, ztichli. Jen mně – mně bylo skoro lépe pod tím fantastickým, němým sluncem – jako bych se ještě naposled přiškřil, ale pak přestoupil nevyhnutelný práh – moje tělo zůstalo tam někde dole, já se však vznáším v novém světě, kde vše musí být jiné, opačné...

„Držet směr,“ zavolal jsem do stroje – nebo ne já, ale ten gramofon ve mně zavolal – gramofon podal mechanickou, posuvnou rukou velitelský telefon Druhému konstruktérovi. A já, zahalen v jenném, molekulárním, pouze mně slyšitelném chvění – běžel dolů, hledat...

Dveře do společenské místnosti – to jsou ony: za hodinu těžce zapadnou, zamknou se... Předě dveřmi jakýsi neznámý mužik, malý, s tuctovým, veletuctovým obličejem, který se v davu ztrácí, jenom ruce má neobyčejně dlouhé, až ke kolenům – jako by se ve spěchu zmýlili a dali mu ruce z jiné lidské garnitury.

Dlouhá ruka se natáhla, zahradila mi cestu:

„Kam jdete?“

Aha, on neví, že já jsem zasvěcen. Ať – snad je to nutné. A povýšeně, s úmyslnou příkrostití říkám:

„Jsem Hlavní konstruktér *Integrálu*. Já řídím zkoušku, rozumíte?“

Ruka zmizela.

Společenská místnost. Nad nástroji a mapami hlavy osedlané šedými štětinami, hlavy žluté, holé, zralé. Rychle jsem je všechny vzal do hrsti – jediným pohledem – a zpátky po chodbě, po schůdcích dolů, do strojovny. Je tam žár a rachot z trysek rozpálených výbuchy, zalomené hřídle v zběsilých opilých podřepech, ručičky na číselnicích v neznatelném, ale ani na vteřinu neustávajícím chvění...

A konečně – u měřiče rychlosti – on, s čelem hluboko nasazeným, nad zápisníkem...

„Poslyšte!“ (V tom rachotu mu musím křičet rovnou do ucha.) „Je tady? Kde je?“

Ve stínu – pod čelem – úsměv:

„Ona? Tam. V radiotelefonní kabině...“

Mírím rovnou tam. Jsou tu tři. Všechny mají naslouchací okřídlené přilby A ona – jako by byla o hlavu vyšší než jindy, okřídlená, třpytná, v rozletu – podobná starověké valkýře, veliké modré jiskry nahoře na anténě jako by sršely z ní a z ní jako by vycházela jemná, blesková vůně ozonu.

„Některá z vás – třeba vy...“ řekl jsem jí udýchaně (to od běhu). „Potřebuji něco odvysílat dolů, na zem, do haly... Pojd'te se mnou, nadiktuji vám to...“

Hned vedle je malá kabina, jako škatulka. Sedíme u stolu vedle sebe. Našel jsem její ruku, pevně ji stiskl:

„Tak co? Co bude?“

„Nevím. Chápeš, jak je to krásné – letět a nevědět kam... Za chvíli bude dvanáct – a nic nevíme. A noc... kde spolu budeme v noci? Možná na trávě, na suchém listí...“

Srší z ní modré jiskry a voru bleskem a moje vnitřní chvění se zrychluje.

„Pište,“ říkám hlasitě a ještě pořád udýchaně (od běhu). „Čas 11.30. Rychlost 6800...“

I pod okřídlenou přilbou šeptá s očima upřenýma do bloku: „Včera večer ke mně přišla s tvým dopisem... Já vím – všechno vím – mlč. Ale to dítě je přece tvé. Poslala jsem ji – už je tam, za Stěnou. Bude žít...“

Jsem zase ve velitelské kabině. Zase šílená noc s černým hvězdnatým nebem a oslňujícím sluncem; na stěně hodinová ručička pomalu pokulhávací od minuty k minutě; a všechno halí do mlhy sotva postřizitelné chvění (jen já je cítím).

Náhle mi napadlo, že bude lépe, když se to všechno neodehraje tady, ale někde níž nad zemí.

„Stop!“ křikl jsem do stroje.

Ještě chvíli kupředu – setrvačností – ale pomaleji a pomaleji. Teď se *Integrál* zachytil jakéhosi vteřinového vlásku, na okamžik zůstal nehybně viset, pak vlásek praskl – a *Integrál* padá jako kámen – dolů – stále rychleji. Tak plynou v tichu minuty, desítky minut – slyším svůj tep – ručička se před očima blíží ke dvanáctce. A já vím: to já jsem ten kámen, I je země a já jsem kámen, který někdo hodil – a kámen strašně touží dopadnout, zachytit se země, roztržít se napadrt'... A co když... – pod námi už je tuhý, modrý dým mračen – co když...

Ale můj vnitřní gramofon zvedl mechanicky, přesně, mluvítka, dal povel „pomalý chod“ – kámen přestal padat. Nyní unaveně pofrkávají jen čtyři spodní výčnělky – dva na zádi a dva na přídi – jen aby paralyzovaly váhu *Integrálu*, a *Integrál* s lehkým chvěním pevně kotví ve vzduchu asi kilometr od země.

Všichni se vyhrnuli na palubu (za chvíli bude dvanáct, zazvoní se k obědu), naklonili se přes skloněný obrubník a chvatně, jediným douškem hltali neznámý, zástěnný svět – tam dole. Jantarová, zelená, modrá – podzimní les, louky, jezero. Na okraji modré misky stojí jakési žluté, kostlivé rozvaliny, hrozí tam žlutý vyschlý prst – snad zázrakem zachovaná věž starověkého kostela.

„Podívejte, podívejte! Tamhle vpravo!“

Po zelené pustině tam jako hnědý stín letěla rychlá skvrna. Měl jsem v ruce dalekohled, zvedl jsem ho mechanicky k očím – až po hrud' v trávě se s vlajícími ohony hnalo stádo hnědých koní a jim na hřbetech – tamti, se srstí plaváků, běloušů, vraníků...

Hlas za mnou:

„Povídám vám, že jsem viděl tvář.“

„Prosím vás! To vykládejte někomu jinému!“

„Tu máte, vemte si dalekohled...“

Ale už zmizeli. Nekonečná zelená pustina...

A v té pustině zaznělo pronikavé chvění zvonku, zaplnilo ji i mne, všechny – oběd, za minutu dvanáct.

Svět rozdrobený na prchavé, nespojité úlomky. Na schodech zazvonil čísi zlatý štítek – co mi na tom záleží – vzápětí mi křupl pod podpatkem. Hlas: Povídám vám – tvář! Tmavý čtverec – otevřené dveře společenské místnosti. Ostrý úsměv zaťatých bílých zubů...

A ve chvíli, kdy nekonečně pomalu, se zatajeným dechem od jednoho úderu k druhému začaly odbíjet hodiny a první řady už se pohnuly – přeskrtly náhle čtverec dveří dvě známé, nepřírozeně dlouhé ruce:

„Stát!“

K dlani se mi přisály prsty – je to I, je vedle mne:

„Kdo to je? Znáš ho?“

„Copak... copak to není...“

Stojí někomu na ramenou. Nad tucty tváří jeho tuctová, veletuctová, jedinečná tvář:

„Jménem Strážců... Vám – a ti, komu to platí, mi rozumějí, každý z nich mi rozumí – vám říkám: my víme. Neznáme ještě vaše čísla, ale víme všechno. *Integrál* nebude váš! Zkouška bude provedena do konce, a vy – vy se teď nepokoušejte o odpor – vy sami to vlastníma rukama provedete. A pak... Ostatně domluvil jsem.“

Mlčení. Skleněné desky pod nohama jsou měkké jako z vaty a já mám nohy měkké jako z vaty. Úsměv I je absolutně bílý, srší z ní zběsilé modré jiskry. Se zaťatými zuby mi zašeptala do ucha:

„Tak to vy? Vy jste *splnil svou povinnost*? No dobře...“

Vytrhla mi svou ruku, hněvivě okřídlená valkýřina přilba se leskne kdesi daleko vpředu. Sám jdu strnule, mlčky jako všichni do společenské místnosti...

Ale já přece ne, já ne! Vždyť já o tom s nikým nemluvil, nikomu než těmhle bílým, němým stránkám jsem...

Ve svém nitru – neslyšně, zoufale, hlasitě – jsem na ni tohle volal. Seděla u stolu naproti mně – a ani jednou o mne očima nezavadila. Vedle ní čísi zrale žlutá pleš. Zasllechl jsem (to mluvila I):

„Ušlechtilost? Ale milý profesore, vždyť i pouhý filologický rozbor toho slova ukazuje, že to je předsudek, přežitek z prastarých feudálních dob. My přece...“

Cítil jsem, jak blednu – a co nevidět si toho všichni všimnou... Ale gramofon ve mně konal padesát předepsaných žvýkacích pohybů na každé sousto, uzamkl jsem se v sobě jako ve starověkém neprůhledném domě – zavalil jsem dveře kameny, zastřel okna...

Pak – držím v ruce velitelský telefon – a letím v ledovém, posledním stesku skrze mračna do ledové, hvězdnaté slunečné noci. Minuty, hodiny. A nejspíš ve mně po celou tu dobu horečně, na plné obrátky pracuje logický motor, který ani já sám neslyším. Protože náhle se v kterémsi bodě modrého prostoru vynořil můj psací stůl, nad ním žabrové tváře U, zapomenutý list mých záznamů. A už vím, že nikdo jiný než ona – už vím všechno...

Ach, jen kdybych – jen kdybych se dostal do radiotelefonní kabiny... Okřídlené přilby, vůně modrých blesků... Pamatuji se – něco jsem jí hlasitě říkal a pamatuji se, že se dívala skrze mne, jako bych byl ze skla – a odpověděla vzdáleně:

„Mám práci, přijímám zdola. Nadiktujte to téhle...“

V malé škatulkové kabině jsem po chvilce rozmyšlení pevně nadiktoval:

„Čas 14.40. Na přistání! Zastavit motory. Konec.“

Velitelská kabina. Strojové srdce *Integrálu* se zastavilo, padáme a moje srdce nestačí rychlosti pádu, opožďuje se, stoupá stále výš do hrdla. Oblaka – a pak v dálce zelená skvrna – stále zelenější, stále zřetelnější – rítí se na nás jako smršť – teď přijde konec...

Porcelánově bílá, popraskaná tvář Druhého konstruktéra. To nejspíš on – mě vši silou odstrčil, udeřil jsem do něčeho hlavou a už na prahu tmy jsem při pádu slyšel jako v mlze:

„Žád' – nejvyšší rychlost!“

Prudký skok vzhůru... Dál si nic nepamatuji.

35. ZÁZNAM

Osnova:
V obruči
Mrkev
Vražda

Celou noc jsem nespal. Celou noc jsem přemýšlel o jediné věci.

Po včerejšku mám hlavu pevně staženou obvazem. A jako by to nebyl obvaz, ale obruč: nemilosrdnou obruč ze skleněné ocele mám přinýtovanou na hlavě a pohybuji se ve stále stejném začarovaném kruhu: zabít U. Zabít U a pak jít k ní a říci: Teď mi věříš? Nejodpornější je, že zabít je nějak špinavá, starověká záležitost, rozbít něčím hlavu – z toho mám divný pocit čehosi odporně sladkého v ústech a nemohu polknout slinu, pořád si odplivuji do kapesníku a v ústech mám vyschlo.

V mé skříni ležela těžká pístnice, která po odlití praskla (chtěl jsem si prohlédnout strukturu lomu pod mikroskopem). Sroloval jsem svoje záznamy (ať si mě přečte celého – do posledního písmenka), zasunul jsem do nich ulomený kus pístní tyče a šel dolů.

Schodiště nebralo konce, stupně byly nějak protivně kluzké, rozbředlé, a k tomu jsem si pořád musel utírat ústa kapesníkem...

Dole. Srdce jsem měl jak v kleštích. Zastavil jsem se, vytáhl tyč – a ke kontrolorskému stolku –

Ale U tam nebyla. Prázdná, ledová deska. Vzpomněl jsem si – vždyť dneškem jsou zastaveny veškeré práce; všichni musí jít na Operaci – pochopitelně, co by tu dělala, nemá koho zapisovat...

Na ulici. Vítr. Obloha z pádících litinových desek. A stejně jako tomu bylo v jednu chvíli včera, celý svět je roztrženo na jednotlivé, ostré, osamocené kousky a každý z nich se ve střemhlavém pádu na okamžik zastavil, zůstal přede mnou viset ve vzduchu – a beze stopy se rozplynul.

Jako by se všechna černá, přesná písmenka na této stránce náhle pohnula, v úleku rozutíkala každé jinam – a nezbylo jediné slovo, jen nesmyslné zlomky: lek... zut... kal. Na ulici právě takový neuspořádaný, roztroušený dav, proudící dopředu, dozadu, sem a tam.

A už tu není nikdo. Ve střemhlavém pádu se mi na okamžik zastavil před očima obraz: tam v prvním patře ve skleněné kleci, visící ve vzduchu, stojí muž a žena – líbají se – ona zakloněna celým zlomeným tělem. Je to – navždycky, naposled...

Na kterémsi nároží – se zmítá pichlavý keř hlav. Nad hlavami osamoceně, ve vzduchu – prapor, slova: Pryč se Stroji! Pryč s Operací! A osamocení (opuštěn sebou samým) – já, který si letmo pomyslím: Cožpak má každý takovou bolest, jakou lze vyrvat z nitra – jenom zároveň se srdcem, a každý musí něco udělat, dříve než... A na chvíli není na celém světě nic než (moje) zvířecí ruka s litinově těžkým balíčkem...

Náhle – chlapec, žene se kupředu, pod dolním rtem stín. Dolní ret obrácený naruby jako manžetu vykasaneho rukávu – celou tvář naruby – brečí – a prchá před někým jako o závod – za ním dupot...

Chlapec: „U – ta by teď měla být ve škole, musíte rychle.“ Rozběhl jsem se k nejbližšímu vchodu do podzemní dráhy.

Kdosi odtamtud utíká:

„Nejezdí! Vlaky dneska nejezdí! Tam...“

Sestoupil jsem dolů. Byl tam hrozný chaos. Záře broušených křišťálových sluncí. Na nástupišti hlava na hlavě. Prázdný, znehybnělý vlak.

A v tom tichu – hlas. Ji není vidět, ale já znám, já znám ten ohebný, jako prut svižný, šlehající hlas – tam někde musí být ostrý trojúhelník obočí, zdvižený ke skráním... Zavolal jsem:

„Pust'te mě přece! Pust'te mě tam! Musím...“

Ale jsem v kleštích – v rukou, v ramenou hřeby. A do ticha zní hlas:

„Ne, jen běžte nahoru! Tam vás – vyléčí, tam vás nakrmí až k prasknutí nejvybranějším štěstím, a budete v sytosti pokojně spát a organizovaně, do taktu chrápat – copak neslyšíte tu velikou symfonii... chrápání? Jste k smíchu – chtějí vás zbavit otazníků, svíjejících se jak červi, bolestně hryzajících jako červi. A vy tu stojíte a posloucháte mě. Honem nahoru – na Velkou operaci! Co vám je do toho, že tu zůstanu sama? Co vám je do toho – když nechci, aby za mne chtěli jiní, ale chci chtít sama – když chci neuskutečnitelné...“

Jiný hlas – pomalý, těžkopádný.

„Co! Neuskutečnitelné? To se máme honit za nějakou pitomou fantazií a ona nám bude strouhat před nosem mrkvičku? Kdepak, my ji popadnem do ruky a nepustíme, a pak...“

„A pak tu mrkvičku slupnete, a až se vychrápete, budete chtít novou. Ve starověku prý žilo zvíře, jmenovalo se osel. Když ho lidé chtěli donutit, aby šel dopředu, pořád dopředu, přivázali mu k oji mrkev, tak aby na ni hubou nedosáhl. A když na ni dosáhl, slupl ji...“

Náhle kleště kolem mne povolily, vrhl jsem se do prostředka, kde mluvila I – ale v tu chvíli se všechno pomíchalo, semklo – vzadu se ozval křik: „Jdou sem, jdou sem!“ Světlo zablikalo, zhaslo – někdo přeřízl vedení – a lavina, výkřiky, chroptění, hlavy, prsty...

Nevím, jak dlouho jsme se tak hnali podzemní chodbou. Konečně schody – šero – stále světlejší – a znovu se na ulici rozbíháme na všechny strany...

Jsem zase sám. Vítr, šerý soumrak nízko nad hlavou. Na mokřím skle chodníku – v hloubce – převrácená světla, stěny, postavy kráčející vzhůru nohama. A hrozně těžký balíček v ruce mě táhne dolů, ke dnu.

U pořád ještě nebyla za svým stolkem a její pokoj byl prázdný, tmavý.

Šel jsem domů, rozsvítil. Ve spáncích stažených obručí mi bušilo, chodil jsem ve stále stejném začarovaném kruhu: stůl, na něm bílý balíček, postel, dveře, stůl, bílý balíček... V pokoji nalevo jsou spuštěny záclony. Vpravo se sklání nad knihou šišatá pleš a čelo – ohromná žlutá parabola. Na čele vrásky – šik žlutých nesrozumitelných řádek. Někdy se setkáme očima – a vždycky cítím, že v těch žlutých řádkách je něco o mně.

Stalo se to přesně v jedenadvacet hodin. Přišla U – sama od sebe. Zřetelně mi zůstalo v paměti jen to, že jsem dýchal tak hlasitě, až jsem to sám slyšel, a marně jsem usiloval trochu zatajit dech.

Sedla si, upravila si unifu na kolenou. Růžově hnědé žábry se jí tetelily.

„Ach drahý – tak je to pravda, vy jste raněn? Jak jsem se to dověděla, hned jsem...“

Tyč leží přede mnou na stole. Vyskočil jsem, mé supění bylo ještě hlasitější. Uslyšela to, zarazila se vpůli věty, náhle také vstala. Už jsem viděl to místo na její hlavě a cítil odporně sladko v ústech... rychle kapesník, ale kapesník nemám – plivl jsem na podlahu.

Ten za stěnou vpravo... žluté, soustředěné vrásky ... a v ruch něco o mně. Nesmí to vidět – bude-li se dívat, bude mi to všechno ještě odpornější. Stiskl jsem knoflík, ačkoliv jsem na to dnes neměl právo, co na tom teď záleží – záclony spadly.

Zřejmě něco vytušila, pochopila, skočila ke dveřím. Ale předběhl jsem ji – a s hlasitým supěním jsem ani na chvíli nespouštěl oči z toho místa na její hlavě...

„Vy ... vy jste se zbláznil! Neopovažte se...“ Couvala – sedla si, vlastně klesla na postel – celá rozřesená si vtiskla sepjaté ruce mezi kolena. Stále jsem ji očima držel na řetěze, napjatý jako pružina jsem zvolna natáhl ruku ke stolu – pohybovala se jenom ruka – popadl jsem tyč.

„Prosím vás! Den – jen jediný den! Zítřka – hned zítřka – půjdu a všechno zařídím...“

Co to vykládá? Rozpřáhl jsem se...

Pokládám to za vraždu. Ano, vy, moji neznámí čtenáři, máte právo ve mně vidět vraha. Víím, že bych byl nechal dopadnout tyč na její hlavu, kdyby nebyla zvolala:

„Pro Dobroditele... ano, ano... hned...“

Třesoucíma se rukama ze sebe strhla unifu – neforemné, žluté, ovislé tělo se překotilo na postel... A teď jsem teprve pochopil – myslela, že jsem ty záclony spustil proto, abych – že chci...

Bylo to tak neočekávané, tak hloupé, že jsem se rozchechtal. A současně ve mně napjatá pružina praskla, ruka ochabla, tyč udeřila o

podlahu. V tu chvíli jsem na vlastní kůži poznal, že smích je nejhroznější zbraň: smíchem lze zabít vše – i vraždu.

Seděl jsem u stolu a smál se – zoufalým, šíleným smíchem a neviděl jsem východisko z té nesmyslné situace. Nevím, jak by to bylo dopadlo, zdali by se bylo všechno vyvíjelo přirozenou cestou – ale vtom přišel nový, vnější zásah: zazvonil telefon.

Vyskočil jsem, sevřel sluchátko – snad volá ona? – a v sluchátku čísi neznámý hlas:

„Okamžik.“

Tísňivé, nekonečné bzučení. Z dálky – těžké kroky, blíží se, blíží, jsou stále litinovější – a náhle...

„D-503? Ehm... Tady Dobroditel. Okamžitě ke mně!“

Cink – sluchátko je pověšeno – cink.

U ještě pořád ležela na posteli, oči zavřené, žábry doširoka roztažené úsměvem. Shrábl jsem z podlahy její šaty, hodil je na ni a zamumlal skrz zuby:

„No! Honem, honem!“

Oči vyvalené, celá vosková se nadzvedla na lokti, prsy sebou plácly na stranu.

„Jak to?“

„Takto. No – oblékejte se přece!“

Schoulila se, křečovitě uchopila šaty, přiškrceně vydechla:

„Otočte se...“

Odvrátil jsem se, přitiskl čelo na sklo. V černém, mokřem zrcadle se chvěla světla, postavy, jiskry. Ne – to jsem já, to ve mně se chvěje... Proč mě volá On? Snad už ví všechno o ní, o mně?

Ve dveřích U, již oblečená. Dvěma kroky jsem u ní – stiskl jsem jí ruce, jako bych jí právě z nich mohl po kapkách vymačkat to, co potřebuji.

„Poslyšte... Ji – vy víte, koho myslím – jmenovala jste ji? Ne? Mluvte pravdu – musím to vědět... všechno je mi jedno – jenom pravdu...“

„Ne.“

„Ne? Ale proč – když už jste tam šla a udala...“

Spodní ret má náhle naruby, jako ten chlapec – a z tváří, po tvářích se jí řinou kapky...

„Protože jsem... jsem se bála o ní mluvit... abyste mě proto... abyste mě nepřestal mít... Och, já nemůžu – nedokázala bych...!“

Poznal jsem, že je to pravda. Hloupá, směšná, lidská pravda!
Otevřel jsem dveře.

36. ZÁZNAM

Osnova:
Prázdné stránky
Křesťanský Bůh
O mé matce

Je to divné – moje hlava je jako prázdná, bílá stránka. Jak jsem tam šel, jak jsem čekal (že jsem čekal, to vím) – z toho si nic nepamatuji, ani jediný zvuk, aru jedinou tvář, ani jediný pohyb. Jako by všechno spojení mezi mnou a světem bylo přerušeno.

Vzpamatoval jsem se až před Ním – a bojím se zvednout oči. Vidím jen Jeho ohromné, železné ruce, ležící na kolenou. Ty ruce tížily i Jeho, kolena se Mu pod nimi podlamovala. Pomalu pohyboval prsty. Tvář měl kdesi nahoře, v mlze, a snad jen proto, že ke mně Jeho hlas doléhal z takové výše – proto neburácel jako hrom, neohlušoval mě, podobal se přece jen normálnímu lidskému hlasu.

„Tedy – i vy? Vy – Hlavní konstruktér *Integrálu*? Vy – jemuž bylo určeno stát se největším conquistadorem. Vy – jehož jméno mělo zahájit novou, skvělou kapitolu dějin Jednotného státu... Vy?“

Krev se mi nahrnula do hlavy, do tváří – zase bílá stránka. Jen ve spáncích buší tep, a shora se rozléhá hlas, ale nerozumím jedinému slovu. Teprve když umlkl, vzpamatoval jsem se a spatřil jsem, jak se ruka centově pohnula – zvolna se posunula – namířil na mne prst.

„No? Proč mlčíte? Ano, nebo ne? Jsem kat?“

„Ano,“ odpověděl jsem poslušně. A pak už jsem zřetelně slyšel každé Jeho slovo.

„Dobrá. Myslíte, že se toho slova bojím? Ale pokusil jste se někdy strhnout z něho slupku a podívat se, co je uvnitř? Já vám to teď ukážu. Vzpomeňte si: modravé návrší, kříž, zástupové. Jedni stojí nahoře, zbrocení krví, a přibíjejí tělo na kříž; druzí dole, zbrocení slzami, přihlížejí. Nezdá se vám, že úloha těch nahoře je nejtěžší, nejvýznamnější? Protože kdyby jich nebylo, jak by se mohla odehrát ta velkolepá tragédie? Byli vypískáni nevědomým davem. A přece je za to měl autor tragédie – Bůh – odměnit ještě štědreji. A sám křesťanský, milosrdný Bůh, který pozvolna upaluje všechny nepokorné na ohni pekelném – cožpak ten není kat? A cožpak těch, které upálili na hranicích křesťané, bylo méně než upálených křesťanů? Ale uvědomte si, že tohoto Boha přesto velebili po celé věky jako Boha lásky. Absurdita? Ne, naopak: krví psaný patent na nevyhladitelnou životní moudrost člověka. Už tenkrát – ten kosmatý divoch chápal: pravá, algebraická láska k lidstvu je nutně nelidská – a nutným příznakem pravdy je její krutost. Jako je nutným příznakem ohně jeho palčivost. Ukažte mi oheň, který nepálí. No – tak přece argumentujte, odporujte!“

Jak jsem mohl odporovat, když to byly mé vlastní (dřívější) myšlenky – jenom jsem je nikdy nedovedl odlít do tak pevné, lesklé zbroje. Mlčel jsem...

„Znamená-li to, že se mnou souhlasíte – tak si teď pohovoříme jako dospělí, když děti odejdou spát – o tom nejpodstatnějším. Ptám se: proč se lidé – už od kolébky – trápili, o čem snili, po čem toužili? Po tom, aby jim někdo jednou provždy řekl, co to je štěstí a pak je k tomu štěstí připoutal řetězem. Co jiného dnes děláme, když ne tohle? Prastarý sen o ráji... Uvědomte si, že v ráji už nikdo nemá tužby, necítí soucit ani lásku, tam jsou všichni blažení, s vyoperovanou fantazií (jen proto jsou blažení) – andělé, sluhové boží... A v okamžiku, kdy už jsme dostihli ten sen, když jsme ho takhle uchopili (Jeho ruka se sevřela – kdyby v ní držel kámen, vytryskla by z něho voda), když už zbývalo jen stáhnout a vyvrhnout kořist a rozdělit si ji na kusy – právě v tom okamžiku vy – vy...“

Železné dunění zčista jasna ustalo. Byl jsem rudý jako ingot na kovadlině pod bušícím kladivem. Kladivo mlčky viselo ve vzduchu, a čekat – to je ještě... straš...

Náhle:

„Kolik je vám let?“

„Dvaatřicet.“

„Ale naivní jste na polovičku, na šestnáct! Poslyšte, opravdu vás ani jednou nenapadlo, že oni – ještě neznáme jejich jména, ale jsem přesvědčen, že od vás se je dovíme – že oni vás potřebovali jen jako Hlavního konstruktéra *Integrálu* – jen proto, aby s vaší pomocí...“

Zvedl jsem ruce na obranu a vykřikl jsem:

„Ne! Ne!“

Zrovna tak se můžete chránit rukama a křičet na letící střelu: ještě slyšíte své směšné ne, a střela už vámi proletěla, už se svíjíte na zemi.

Ano, ano, potřebovali Hlavního konstruktéra *Integrálu*... Ano, ano... a současně vidím rozlícenou tvář U s třesoucími se cihlově červenými žábami – onoho rána, kdy ty dvě spolu v mém pokoji...

Jasně si vzpomínám, že jsem se zasmál a zvedl oči. Předě mnou seděl holohlavý, sokratovsky holohlavý muž a na lysině měl drobné kapičky potu.

Jak je všechno jednoduché. Jak je všechno velkolepě banální a směšně jednoduché.

Smích mě dusil, vyrážel ze mne v chuchvalcích. Zacpal jsem si ústa dlaní a o překot se hnal ven.

Schody, vítr, mokré, poskakující střepiny světel, tváří, a v běhu mi napadá: Ne! Vidět ji! Jen ještě jednou ji uvidět!

A znovu prázdná, bílá stránka. Pamatuji si jen – nohy Ne lidi, ale zrovna nohy, nestejně dupající stovky nohou, dopadající na dlažbu odkudsi shora, těžké krupobití nohou. A jakási veselá, vyzývavá píseň a volání – snad na mne: Hej! Hej! Sem k nám!

Pak – pusté náměstí, až po okraj naplněné tuhým větrem. Uprostřed matný, těžkopádný, hrozný kolos – Dobroditelův Stroj. A ten ve mně probouzí jakousi nečekanou ozvěnu: oslnivě bílý polštář; na bělostném polštáři zakloněná hlava s přivřenýma očima; ostrý, sladký proužek zubů... A to vše je nějak nesmyslně, příšerně spojeno se Strojem – vím jak, ale ještě to nechci vidět, vyslovit to nahlas – nechci, nemohu.

Zavřel jsem oči, usedl na stupních, vedoucích vzhůru ke Stroji. Asi přšelo – tvář jsem měl mokrou. Odněkud z dálky zní zastřeně křik.

Ale nikdo neslyší, nikdo neslyší, jak křičím: Zachraňte mě před tím – zachraňte mě!

Kéž bych měl matku – jako lidé ve starověku, svou, svou vlastní matku. A kéž bych pro ni nebyl Hlavním konstruktérem *Integrálu*, ani číslem D-503, ani molekulou Jednotného státu, ale obyčejným člověkem, částičkou jí samé, pošlapanou, rozdrčenou, odkopnutou... A ať přibívám na kříž nebo ať přibíjejí na kříž mne možná že je to stejné – kéž by slyšela, co nikdo neslyší, kéž by její stařecké rty srostlé vráskami...

37. ZÁZNAM

Osnova:
Nálevník
Konec světa
Její pokoj

Ráno v jídelně mi soused ustrašeně pošeptal:

„Jezte přece! Dívají se na vás!“

S velkým přemáháním jsem se usmál. A cítil jsem to jako nějakou trhlinu na tváři: usmívám se – okraje trhliny se rozlézají do šířky – a mne to stále víc bolí.

Co se dělo dál? Sotva jsem nabodl krychličku, vidlička se mi v ruce zachvěla a zazvonila o talíř – a hned se zachvěly a zazvonily stoly, stěny, nádobí, vzduch – venku se nad hlavami a domy valilo až k obloze obrovské železné dunění – a doznívalo v dálce sotva slyšitelnými, drobnými kruhy jako na vodě.

Na okamžik jsem uviděl povadlé, vybledlé tváře, ústa zastavená v plném chodu, vidličky zamrzlé ve vzduchu.

Pak se všechno pomíchalo, vyjelo z odvěkých kolejí, všichni vyskočili ze svých míst (ani nezaspívali hymnu) – jakžtakž bez rytmu dožvákávali, zalykali se, chytali se jeden druhého: Co je? Co se stalo? Co? A všechny ty nespořádané úlomky kdysi harmonického velkého stroje se hrnuly dolů po schodech – stupně – dupání – útržky slov – jako cáry roztrhaného a větrem zviřeného dopisu...

A stejně se hrnuli i ze všech sousedních domů a za chvíli to na ulici vypadalo jako v kapce vody pod mikroskopem: nálevníci, uzavření v průhledné skleněné kapce, se bezhlavě zmítají sem tam, nahoru dolů.

„Vida,“ čísi triumfující hlas – vidím před sebou zátylek a prst, mířící k obloze – zřetelně si pamatuji žltorůžový nehet a na jeho spodku bílý pŕlměsíc, jakoby vycházející nad obzor. A stal se z něho kompas: stovky očí se za tím prstem obrátily k nebi.

Hnala se mračna, tísnila se, přeskakovala navzájem, jako by prchala před neviditelnými pronásledovateli – a temná, mračny zbarvená aera Strážců s černými rourami dalekohledů, směřujícími dolů – a dál – tam na západě cosi, co se podobalo...

Zpočátku nikdo nechápal, co to je – nechápal jsem to ani já, jemuž (naneštěstí) bylo odhaleno víc než ostatním. Podobalo se to ohromnému hejnu černých aer: kdesi v neuvěřitelné výši sotva znatelné černé tečky. Stále se blíží; shora se snášejí chraplavé, hrdelní kapky – náhle máme nad hlavou ptáky. Zaplnili oblohu ostrými, černými, pronikavými, padajícími trojúhelníky, bouře je srážela dolů, usedali na kopule, na střechy, na kandelábry, na balkony.

„Vida,“ triumfující zátylek se otočil – uviděl jsem starého známého s čelem nasazeným do očí. Ale z dřívější podoby mu teď zůstal jen jakýsi hlavní rys, on sám jako by vylezl z toho svého věčného úkrytu, a na tváři – kolem očí, kolem rtů – chomáčky chloupků prorůstaly paprsky, usmíval se.

„Chápete,“ zvolal na mne do svistu větru, křídel, do krákorání. „Chápete – Stěna, Stěna vyletěla do povětří. Chá-pe-te?“

Kolem se jako pozadí nějakého výjevu hemží příkrčené postavičky – kvapem běží dovnitř, do domů. Uprostřed dlažby se valí rychlá, a přece (svou těžkopádností) zdánlivě pomalá lavina operovaných, kteří pochodují tam – k západu.

Chlupaté chomáčky paprsků kolem rtů, kolem očí. Popadl jsem ho za ruku:

„Poslyšte, kde je ona – kde je I? Tam za Stěnou, nebo... Musím to vědět – slyšíte? Hned teď, nesnesu to...“

„Tady,“ vykřikl na mne opojeně, veese – ukázal silné žluté zuby. „Tady ve městě je, má plno práce. Kdepak – my nezahálíme!“

Kdo je to my? Kdo jsem já?

Měl kolem sebe dobře padesát takových jako on – hřmotných, veselých, zubatých, kteří vylezli ze svého tmavého úkrytu. Otevřenými ústy hltali bouři, mávali těmi napohled neškodnými a

mírumilovnými elektrokrtky (kde se k rum dostali?), a náhle vyrazili také na západ, za operovanými, jenže oklikou – po souběžné 48. třídě...

Klopýtal jsem o tuhá lana, stočená z větru, a běžel k ní. Proč? Nevím. Klopýtal jsem, liduprázdné ulice, cizí, zdivočelé město, vytrvalý, triumfující ptačí křik, konec světa. Skleněnými stěnami jsem v několika domech viděl (utkvělo mi to), jak ženská a mužská čísla bezostyšně souloží, při vytažených záclonách, bez lístků, za denního světla.

Dům – její dům. Dokořán otevřené, strnulé dveře. Dole za kontrolním stolkem prázdno. Zdvíž uvázla uprostřed šachty. Bez dechu jsem vyběhl po nekonečném schodišti. Chodba. Rychle – jako paprsky kola – se míhají číslice na dveřích: 320, 326, 330 – I-330, ano!

A skleněnými dveřmi vidím: v pokoji všechno rozházené, zpřevracené, v jedné kupě. Ve spěchu převržený stůl – naznak, všemi čtyřmi vzhůru – jako zcepenělé dobytče. Postel – nějak ošklivě, šikmo odtažená od stěny. Na podlaze – opadané, zašlapané růžové lístky.

Sklonil jsem se, zvedl jeden, druhý, třetí – na všech bylo D-503 – na všech jsem byl já – kapky mé bytosti, roztavené, vylité přes okraj. A to je vše, co zbylo...

Nemohl jsem snést, aby tu tak ležely na podlaze, aby se po ruch šlapalo. Shrábl jsem jich ještě hrst, položil na stůl, opatrně uhladil, podíval se – a... dal jsem se do smíchu.

Dříve jsem to nevěděl – teď to vím a vy to také víte: smích může mít různé odstíny. Je to jen vzdálená ozvěna výbuchu ve vašem nitru – někdy to jsou slavnostní rudé, modré, zlaté rakety, někdy vyletí vzhůru cáry lidského těla.

Na kuponech se mihlo naprosto neznámé jméno. Číslici jsem si nezapamatoval, jen písmeno: F Shodil jsem všechny kupony ze stolu na podlahu, dupl na ně – na sebe – podpatkem – a znova a znova – a šel jsem pryč.

Seděl jsem v chodbě na okně proti dveřím – pořád jsem na něco čekal, tupě, dlouho. Zleva se ozvaly šouravé kroky. Stařec – tvář jako propíchnutý, prázdný, vrásčité splasklý puchýř a z dírky ještě prýští cosi průsvitného a pomalu stéká dolů. Pomalu, nejasně jsem pochopil,

že jsou to slzy. A teprve když byl stařec daleko, vzpamatoval jsem se a zavolal na něho:

„Haló, prosím vás, nevíte, co je s číslem I-330?“

Stařec se otočil, zoufale mávl rukou a belhal se dál.

Za soumraku jsem se vrátil domů. Na západě se obloha každou chvíli svírala bledě modrou křečí – a neslo se odtamtud temné, zastřené dunění. Střechy byly posety černými pohaslými oharky – ptáci.

Lehl jsem si do postele – a vzápětí se na mne vrhl spánek jako šelma a zadával mě.

38. ZÁZNAM

Osnova:

Nevím jaká. Celá osnova je snad jen:
Odhozená cigareta

Procitl jsem – jasné světlo řeže do očí. Zamhouřil jsem je. V hlavě mám jakýsi štiplavě modrý dým, všechno je v mlze. A mlhou se prodírá myšlenka:

Ale vždyť jsem nerozsvěcoval – jak to...

Vyskočil jsem – za stolem, bradu opřenou o ruku, se na mne s úsměvem dívala L.

U téhož stolu teď píšu. Zmizelo v nenávratnu těch deset patnáct minut, pevně stočených v nejtuzší pružinu. Ale mně je, jako by se teprve teď za ní zavřely dveře, ještě bych ji mohl dohonit, chytit za ruce – a snad by se zasmála a řekla mi...

I seděla za stolem. Vrhla jsem se k ní.

„Ty, ty! Byl jsem... Viděl jsem tvůj pokoj – myslel jsem, že jsi...“

Ale vpůli cesty jsem narazil na ostrá, nehybná kopí řas a zastavil jsem se. Vzpomněl jsem si: takhle se na mne dívala tenkrát na *Integrálu*. Musím jí hned, v téhle chvíli, všechno vysvětlit, aby mi uvěřila – jinak už nikdy...

„Poslyš, I, musím... musím ti všechno... Ne, prosím tě, hned jen co se napíji vody...“

V ústech mám vyschlo, všechno jako vystláno pijákem. Naléval jsem vodu – a nedokážu to. Postavil jsem sklenici na stůl a pevně uchopil láhev do obou rukou.

Teď jsem viděl, že modrý dým stoupá z její cigarety. Zvedla ji ke rtům, zatáhla, dychtivě polkla kouř – stejně jako já vodu, a řekla:

„Nemusíš. Mlč. Je to jedno – vždyť vidíš, přece jen jsem přišla. Tam dole na mne čekají. A ty chceš, aby tyhle naše poslední chvílky...“

Odhodila cigaretu na podlahu, celým tělem se zaklonila přes opěradlo křesla (tam je na stěně knoflík, stěží na něj dosáhla) – a já si zapamatoval, jak se křeslo zhouplo a jeho dvě nožičky se zvedly nad podlahu. Pak záclony spadly.

Přistoupila ke mně, pevně mě objala. Její kolena skrz látku šatů – pozvolný, něžný, teplý, vše obestírající jed...

A náhle... Někdy se stane, že už se celou bytostí ponoříte do sladkého a vláhého spánku – a náhle vámi cosi projede, trhnete sebou a oči jsou zas dokořán... To se teď stalo mně: pošlapané růžové kupony na podlaze v jejím pokoji a na jednom z nich písmeno F a nějaké číslice... Slily se ve mně do jednoho chumlu a ani teď nedovedu říci, jaký že jsem měl pocit, ale stiskl jsem ji, až bolestí vykřikla...

Ještě jedna minuta – z těch deseti nebo patnácti. Na bělostném polštáři zakloněná hlava s přivřenýma očima; ostrý, sladký proužek zubů. A to mi celou tu dobu dotěrně, protivně, bolestně cosi připomíná, na co nemohu, na co teď – nechci myslet. A stále něžněji, stále pevněji ji svírám – stále výrazněji modré jsou otisky mých prstů...

Řekla (s očima zavřenýma – všiml jsem si toho):

„Prý jsi včera byl u Dobroditele. Je to pravda?“

„Ano.“

Oči se rozevřely – a já s rozkoší hleděl, jak její obličej rychle bledne, rozplývá se, mizí – jen ty oči zbyly.

Pověděl jsem jí všechno. A jenom – nevím proč... ne, to není pravda, vím – jenom jedno jsem zamlčel – to, co říkal nakonec, to, že mě potřebují jen...

Postupně, jako fotografie ve vývojce vystoupil její obličej: tváře, bílý proužek zubů, rty. Vstala a zamířila k zrcadlovým dveřím skříně.

Zase mi vyschlo v ústech. Nalil jsem si vodu, ale pít se mi hnusilo – postavil jsem sklenici na stůl a zeptal jsem se:

„Tak ty jsi přišla jen proto, že ses to chtěla dovědět?“

V zrcadle proti mně ostrý, výsměšný trojúhelník obočí zdviženého nahoru, ke skráním. Otočila se, chtěla mi něco říci, ale neřekla nic.

Bylo to zbytečné. Vím to.

Rozloučit se s ní? Pohnul jsem nohama, které mě neposlouchaly, vrazil do stolu, a ten upadl naznak, mrtvý, jako tam v jejím pokoji. Rty měla studené – kdysi byla stejně studená podlaha tady, v mém pokoji, u postele.

A když odešla – sedl jsem si na podlahu a sklonil se nad odhozenou cigaretou.

Nemohu psát dál – nechci už!

39. ZÁZNAM

Osnova:
Konec

To bylo poslední zrnko soli, hozené do nasyceného roztoku – začala rychlá potyčka jehlic, krystaly rostly, tvrdly, až zkameněly nadobro. A já věděl, že všechno je rozhodnuto – zítra ráno *to udělám*. Byla to skoro sebevražda – ale možná že jen tím mohu vstát z mrtvých. Vždyť jen to, co bylo zabito, se může dočkat zmrtvýchvstání.

Na západě se obloha stále zimničně chvěla. V hlavě mi hořelo a bušilo. Tak jsem proseděl celou noc a usnul teprve ráno v sedm, když tma ustoupila, zezelenala a odhalila ptáky rozeseť po střechách.

Probudil jsem se, bylo už deset (zřejmě se dnes nezvonilo). Na stole stála – ještě od včerejška – sklenice s vodou. Dychtivě jsem ji do sebe obrátil a běžel jsem – musel jsem to všechno udělat rychle, co nejrychleji.

Obloha je prázdná, blankytná, dočista vysátá bouří. Pichlavé úhly stínů, vše je vyřezáno z modrého podzimního vzduchu, jemné, že se člověk bojí zavadit – aby to všechno nezapraskalo a nerozletělo se na skleněný prach. A mám pocit, že nemohu myslet, nesmím myslet, nesmím myslet, jinak...

A nemyslel jsem, dokonce jsem snad ani pořádně neviděl, jenom jsem registroval. Tamhle na dlažbě – kde se tu vzaly větve, a na nich listí, zelené, jantarové, šarlatové. Tam nahore si rychlým letem kříží cestu ptáci a aera. Tam zas hlavy, otevřená ústa, ruce mávají větvemi. Asi to všechno řve, kráká, bzučí.

Dál byly ulice prázdné, jako morem vymetené. Pamatuji si, že jsem zakopl o něco odporně měkkého, poddajného, a přece nehybného. Sklonil jsem se – mrtvé tělo. Leželo na zádech s rozhozenýma pokrčenýma nohama, jako žena. Tvář...

Poznal jsem tlusté, negerské, i teď ještě jakoby ve smíchu prskající rty, zuby. S očima pevně zavřenýma se mi smál do obličejce. Okamžik – a překročil jsem ho, běžel dál – protože jsem už nemohl, musel jsem to udělat co nejdřív, jinak – cítil jsem, jinak se zlomím, ohnu jako přetížená kolejnice.

Naštěstí to bylo už jen dvacet kroků, už vidím tabulku – zlatá písmena ÚŘAD STRÁŽCŮ. Na prahu jsem se zastavil, nadechl se, jak nejvíc jsem mohl – a vstoupil.

Uvnitř v chodbě stála v zákrytu nekonečná řada čísel s papíry, s tlustými sešity v rukou. Zvolna postupovala o krok o dva a zas se zastavila.

Rozběhl jsem se podél řady, hlava mi třesla, tahal jsem je za rukáv, prosil – jako prosí nemocný, aby mu honem dali něco, co by krátkou pronikavou bolestí rázem všechno přeťalo.

Jakási žena v unifě pevně stažené opaskem a s výrazně vyklenutými oběma sedacími polokoulemi, kterými neustále vrtěla sem tam, jako právě na nich měla oči. Zavrčela na mne:

„Bolí ho břicho! Odved'te ho na záchod – tamhle, druhé dveře vpravo...“

A ze všech stran smích a mně cosi stoupá do hrdla, snad se dám do křiku nebo... nebo...

Vtom mě kdosi vzal zezadu za loket. Otočil jsem se – průsvitné, okřídlené uši. Nebyly však růžové jako jindy, ale rudé, ohryzek na krku mu poskakoval, jako by užuž měl protrhnout tenký obal.

„Co tu děláte?“ zeptal se a rychle do mne zavrtil nebozízky.

Křečovitě jsem se ho chytil:

„Honem – k vám do kanceláře... Musím všechno – hned teď! To je dobře, že zrovna vám... Snad je to hrozné, že zrovna vám, ale je to dobře, je to dobře...“

On *ji* také znal a to pro mne bylo ještě strašnější, ale snad se také ulekne, až to uslyší, a budeme ji zabíjet spolu, nebudu sám v tom svém posledním okamžiku.

Dveře zapadly. Pamatuji se, že se dole pode dveřmi přichytil nějaký papír a drhl o podlahu, když se dveře zavíraly, a pak na mne jako poklop dolehlo jakési zvláštní, vakuové ticho. Kdyby byl řekl aspoň jediné slovo – jakékoli – zcela bezvýznamné slovo, byl bych všechno rázem setřásl. Ale on mlčel.

Napětím mi až začalo hučet v uších – a řekl jsem (s odvrácenýma očima):

„Myslím, že jsem ji vždycky nenáviděl, hned od začátku. Bojoval jsem s tím... Ale vlastně – ne, ne, nevěřte mi... Mohl jsem a nechtěl jsem se zachránit, chtěl jsem zahynout; bylo to pro mne nejkrásnější... totiž ne zahynout, ale aby ona... A ještě dnes – ještě dnes, kdy už všechno vím... Víte, víte to, že si mě zavolał Dobroditel?“

„Ano, vím.“

„Ale to, co mi řekl... Pochopte – to je, jako když se vám pod nohama propadne podlaha – a vy se vším, co tady na stole máte – s papíry, s inkoustem... inkoust vyšpláchne, všechno bude jedna kaňka...“

„Tak dál, dál! A pospěšte si. Čekají tam i jiní.“

A tak jsem mu zajímavě a zmateně pověděl vše, co bylo, vše, co jsem tady zaznamenal. O svém pravém já a o tom druhém, kosmatém, i to, co tenkrát říkala o mých rukou – ano, tím to právě začalo – a jak jsem tenkrát nechtěl splnit svou povinnost a jak jsem sám sebe obelhával a jak ona sehnala falešná potvrzení a jak jsem byl rozleptáván den za dnem, o chodbách tam dole a co se stalo tam – za Stěnou...

Chrlil jsem to ze sebe v chuchvalcích a útrzcích beze smyslu, zalykal jsem se, nedostávalo se mi slov Křivé, dvojitě prohnuté rty mi s úsměvem přisunovaly potřebná slova – vděčně jsem přikyvoval: ano, ano... A náhle (co to znamená?) – náhle mluví za mne sám, a já jen poslouchám. Ano, a pak... Právě tak to bylo, ano, ano!

Cítím chlad tady, kolem límce – jako od éteru, a s námahou se ptám:

„Ale jak to víte – to jste se nemohl nikde...“

Má na rtech úsměv, mlčenlivý, stále pokřivenější... A pak řekne: „Víte – něco jste chtěl přede mnou zatajit. Vyjmenoval jste všechny, koho jste tam za Stěnou viděl, ale na jednoho jste zapomněl. Říkáte,

že ne? A nepamatujete se, jak jste tam letmo, na okamžik spatřil... mne? Ano, ano, mne.“

Ticho.

A náhle jako když do mne uhoří, všechno je mi nestoudně jasné: on – on patří také k nim... A já se vši svou trýzní, se vším, co na mně leželo jak balvan a co jsem s vypětím posledních sil přinesl sem jako největší hrdinství – to všechno je jen k smíchu jako stará anekdota o Abrahámovi a Izákovi. Abrahám, zalit ledovým potem, se už rozmáchl nožem nad svým synem – nad sebou samým – a náhle shora zazní hlas: Nech toho! Já jen žertoval!

Nespouštěje oči z jeho stále pokrivenějšího úsměvu, vzepřel jsem se rukama o kraj stolu, pomalu, pomalu jsem popojel i s křeslem dozadu, pak jsem naráz – sebe celého – popadl do náruče – a letěl kolem výkřiků, schodů, úst – div jsem hlavu nesrazil.

Nepamatuji si, jak jsem se octl dole, v jednom z veřejných záchodků u stanice podzemní dráhy Tam nahoře vše hynulo, hroutila se nejvznešenější a nejrozumnější civilizace dějin, zato zde – jako na výsměch – zůstalo všechno stejné, krásné. A když si člověk pomyslel – to vše je odsouzeno k zániku, to vše zaroste trávou, z toho všeho se stane jenom báje...

Hlasitě jsem zaúpěl. A vzápětí jsem cítil, jak mě kdosi laskavě hladí po rameni.

Byl to můj soused, který seděl vlevo. Čelo – ohromná holá parabola, na čele žluté nesrozumitelné řádky vrásek. A v těch řádkách je psáno o mně.

„Chápu vás, naprosto vás chápu,“ řekl. „Ale uklidněte se přece – buďte zticha. To všechno se vrátí, určitě se to vrátí. Důležité je jen, aby se všichni dověděli o mém objevu. Vám to říkám prvněmu – vypočítal jsem, že nekonečno neexistuje!“

Nechápavě jsem se na něho podíval.

„Ano, opravdu – nekonečno neexistuje. Je-li svět nekonečný – musí se průměrná hustota jeho hmoty rovnat nule. Ale protože není rovna nule – to víme – je tedy vesmír konečný, má tvar koule a čtverec vesmírného poloměru, $y^2 = \text{průměrné hustotě násobené}$ ... Teď už jen potřebuji vypočítat číselný koeficient, a pak... Víte, všechno je samozřejmě jednoduché, všechno se dá vypočíst; a pak zvítězíme

filozoficky – chápete? Ale vy, vážený, mi bráníte dokončit výpočet – křičíte...“

Nevím, čím jsem byl víc ohromen – jeho objevem, nebo jeho neochvějností v tuto apokalyptickou chvíli. V rukou měl (teprve teď jsem si toho všiml) zápisník a logaritmický číselník. A uvědomil jsem si jedno – i kdyby mělo všechno zaniknout, moje povinnost (k vám, moji neznámí, moji milí) je dokončit svoje záznamy.

Požádal jsem ho o kus papíru – a tady jsem zaznamenal poslední řádky...

Už jsem chtěl udělat tečku – tak jako lidé ve starověku zabodávali kříž nad jámy, kam házeli mrtvé, ale náhle se mi tužka v ruce zachvěla a upadla mi na zem.

„Poslyšte,“ cloumal jsem svým sousedem. „Poslouchejte přece, povídám! Musíte – musíte mi odpovědět: co je tam, kde končí váš konečný vesmír? Co je tam dál?“

Odpovědět mi už nemohl; po schodech dolů – dupot...

40. ZÁZNAM

Osnova:
Fakta Zvon
Jsem přesvědčen

Den. Světlo. Barometr ukazuje 760.

Opravdu jsem já, D-503, napsal těchhle dvě stě dvacet stránek? Opravdu jsem někdy cítil – nebo myslel, že cítím – něco takového?

Písmo je moje. Pokračuji stejným písmem, ale stejné je našťestí jen to písmo. Žádné blouznění, žádné nesmyslné metafory, žádné city – jen fakta. Protože jsem zdrav, jsem naprosto, absolutně zdrav. Usmívám se – musím se usmívat, vždyť mi vyndali z hlavy nějakou třísku a mám teď hlavu lehkou, prázdnou. Vlastně ne prázdnou, ale nemám v ní nic cizorodého, co by překáželo úsměvu (úsměv je normální stav normálního člověka).

Fakta jsou tato: Onoho večera sebrali mého souseda, který učinil objev o konečnosti vesmíru, mne a všechny, kdo tam s námi byli, protože jsme neměli potvrzení o Operaci, a odvezli nás do nejbližší posluchárny (číslo posluchárny je mi nějak známé) – sto dvanáct. Tam nás přivázali ke stolům a podrobili Velké operaci.

Nazítří jsem se já, D-503, dostavil k Dobroditeli a pověděl jsem mu, co jsem věděl o nepřátelích štěstí. Proč se mi to dříve zdálo těžké? Nechápu. Jediným vysvětlením je moje někdejší choroba (duše).

Večer toho dne – u jednoho stolu s Ním, s Dobroditelem – jsem seděl (poprvé) v proslulém Plynovém pokoji. Přivedli tu ženu. Měla v mé přítomnosti učinit výpověď. Ta žena tvrdošijně mlčela a usmívala se. Všiml jsem si, že má ostré a bělostné zuby a že je to krásné.

Pak ji zavedli pod Zvon. Tvář jí úplně zbělela, a protože měla oči tmavé a veliké, bylo to velmi krásné. Když začali ze Zvonu odčerpávat vzduch, zaklonila hlavu, přivřela oči, rty sevřené – to mi něco připomínalo. Dívala se na mne, dokud se jí oči docela nezavřely. Pak ji vytáhli ven, pomocí elektrod ji rychle přivedli k vědomí a znovu ji posadili pod Zvon. To se opakovalo třikrát – a přece neřekla ani slovo. Ostatní, které přivedli s tou ženou, byli poctivější – mnozí z nich začali mluvit hned. Zítra vystoupí všichni po stupních Dobrodítelova Stroje.

Odkládat to nejde – protože v západních čtvrtích je stále ještě chaos, řev, mrtvoly, zvěř – a bohužel i značný počet čísel, která pozbyla rozumu.

Ale na 40. třídě, příčné, se podařilo postavit nouzovou stěnu z vln o vysokém napětí. A já doufám, že zvítězíme. Víc: jsem přesvědčen, že zvítězíme. Protože rozum musí zvítězit.